

Versenytükkör

- Milliárdos bírság
útépítési kartellért
- Megtévesztő
kozmetikai
reklámok
- Az Ítéletábla
bírságkiszabási
elvei
- Vendégcikkek
a hivatali
rajtaütésről,
utánzásról
és a túlzó árazásról

Gyógyszertári
piacnyitás

Szamosi Katalin
nyerte el
a Versenykultúráért díjat

Pár lépés előre

Az Országgyűlés 2009. március 23-án elfogadta a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét érintő egyes törvények módosításáról szóló törvényt, amely – többek között – újraszabályozza a bankok egyoldalú hitelszerződésmódosítási gyakorlatát. A téma évek óta napirenden van: a Gaál Gyula miniszterelnöki megbízott jelentése, a Várhegyi bizottság, a PSZÁF 2006. novemberi ajánlásai, a GVH lakossági és kisvállalkozói hitelekkel kapcsolatos ágazati vizsgálata, nagyjából egybehangzóan javasolták a mai parttalan egyoldalú szerződésmódosítási gyakorlat – első körben banki önszabályozás keretében történő – megváltoztatását.

Miután a jelzések ellenére a banki gyakorlat nem változott, és az önszabályozás lehetőségével sem éltek a hitelintézetek, a problémák kezelése érdekében a szabályozás eszközához kellett nyúlni. A GVH ezt a verseny erősítésének szándékával szorgalmazta. Azt várjuk a módosításoktól, hogy lényegesen megnő a verseny intenzitása, és ezzel a bankokra ható hatékonysági kényszer. A módosítások következtében a lakossági kölcsön és lízingszerződéseknel a jelzáloglevéllel finanszírozott hitelek kivételével az adósok a mostani hirdeteményes, 15 napos „alig lehető-

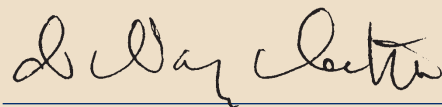
ség” helyett egyéni értesítéssel, 60 napos reagálási időt kapnak arra, hogy a számukra kedvezőtlen kondícióváltozások esetén – ami nagyon fontos: kilépési költségek nélkül – más terméket vagy más bankot választhassanak. Remélhetőleg hamarosan az ilyen döntéseket nagyban segítő, minden hitelterméket áttekinthetően összehasonlíthatóvá tevő honlap áll majd rendelkezésre a PSZÁF gondozásában, sőt hamarosan magánvállalkozások révén is teremtődnek ilyen információs lehetőségek.

Az árazási szabály is változik: adott kamat-, díj- vagy költségelemre vonatkozó módosítás háttérben a körülmények olyan megváltozásának kell állnia, amely ok-okozati kapcsolatban van a módosítani kívánt szerződéses feltétellel. A módosítás célja, hogy kizárja a kölcsönszerződésekben általánosnak tekinthető, indoklás nélküli vagy üzletpolitikára hivatkozó változtatásokat. A szabályozási környezet megváltozására adott reakcióként meg kell jelenniük a változó kamatozású termékeknek is, amelyeknél ez a világos és előre megismerhető ok-okozati összefüggés vagy a konkrét szerződésben, vagy az annak részévé tett Általános Szerződési Feltételekben megjelenik.

Egyszerűen szólva, a piacszerzés vagy megtartás érdekében versenyképes termékeket kell a lakosság és a mikro- és kisvállalkozások számára kínálni, mert folyamatos lesz a megmérettetés.

A GVH a módosítást jó irányban tett elmozdulásként értékeli, a törvénymódosítás következményeként egyes hiteltermékek esetében egyértelműen csökkent a banki ügyfelek kiszolgáltatottsága a pénzügyintézetekkel szemben. A GVH szeretne volna, ha a módosítás más banki termékekre is kiterjedne, ha a kis- és középvállalatok is ebben az elbánásban részesülnének, ha az állami támogatás bankhoz kötöttsége helyett annak hordozhatóságával is erősödne a verseny, s ha a jelzáloglevéllel finanszírozott hiteleknel is beépülne a kamatperiódusokhoz kötött váltás lehetősége. Ezek most nem történtek meg.

Célunk, hogy a szabályozóváltozástól várt magatartásváltozást folyamatosan figyelemmel kísérjük.

NAGY MÁRTA
A GVH ELNÖKHELYETTESE

A Versenykultúra Központ a GVH honlapján

GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL
VERSENYKULTÚRA KÖZPONT

A verseny- és fogyasztói kultúra fejlesztése érdekében fejti ki tevékenységét a Versenykultúra Központ (VKK). A www.gvh.hu honlapon a nyitólapon található VKK logóra kattintva hasznos információkhoz lehet jutni munkájáról, rendezvényeiről, meghirdetett pályázatairól és az általa támogatott programokról. A kiadványok és a VersenyTükör eddig megjelent valamennyi száma is megtalálható itt, letölthető formátumban.

2	Előszó
A GVH döntései	
4	Az elmúlt három hónap döntései
5	Jogsértő a MÜOSZ honortáblája
5	Jogsértő reklámok a kozmetikai termékek piacán
6	Újabb útépitőkartellt számolt fel a GVH
7	GVH bírság az FHB-nek
8	Reklámkampányt vállalt a Raiffeisen
9	Bírság a Penny Market Kereskedelmi Kft.-nek

Tárgyalóteremben történt

10	Egyetemi kartell: ismét döntött a Fővárosi Bíróság
10	Elsőfokú bírósági ítélet a biztosítókartell ügyében
12	Jogerős ítélet az MBI, az Union és a K&H ügyben: a Fővárosi Ítéletábla „bírságközleménye”
14	Nem korlátozta az áruk szabad mozgását a GVH

Versenypártolás

15	A gyógyszerári piact nyitás a várt hatásokkal járt
----	--

Követendő példák

18	Hatékony érdekvédelem – szigorú korlátok között
----	---

A GVH hírei

21	Alkotmányos a közleménykiadási jogkör
21	A cégvezetők személyes felelősségének kérdése
22	Az elmúlt három hónapban indult versenyfelügyeleti eljárások

A Versenykultúra Központ hírei

23	Jubileumát ünnepli a GVH tanulmányi pályázata
23	A Versenykultúra Központ 2009. évi tervezett munkájáról
24	Szamosi Katalin nyerte el a Versenykultúráért díjat
25	„Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” – pályázati kiírás

Interjú

26	Interjú Szamosi Katalinnal
----	----------------------------

Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) munkájából

27	Szeminárium a versenyhatóságok és a pénzügyi felügyeleti szervek kapcsolatáról
27	Versenyjogi szeminárium európai bíróknak

Nemzetközi szintér

28	A ciprusi versenyhatóságról
30	Versenyjogi fejlemények

Elemzések

32	Vida Sándor: A farmernadrág fazonjának utánzása a német bíróság előtt
35	Máttyus Ádám: Az Európai Bizottság helyszíni kiszállására irányadó szabályozása
36	Balogh Virág: Első tapasztalatok az új fogyasztóvédelmi szabályozás tükrében
38	Pintér Győző: A túlzó árazás megállapításának elmélete

Könyvismertetés

43	Nagy Csongor István: Kartelljogi kézikönyv
44	Versenyjogi jogsértések esetén érvényesíthető magánjogi igények – Szerk.: Boytha Györgyné
45	William W. Lewis: A termelékenység ereje

Visszapillantó

46	A gazdasági versenyjogi kérdései – az 1960-70-es években
----	--

A GVH tevékenysége számokban

47	Előzetes statisztikai adatok
----	------------------------------

Az elmúlt három hónap döntései

A Versenytanács az elmúlt hónapokban 23 versenyfelügyeleti eljárásban hozott döntést. Az alábbi áttekintés nem tartalmazza azokat a döntéseket, amelyeket a Versenytanács a vizsgáló végzésével szemben benyújtott jogorvoslati kérelemre hozott meg.

Gazdasági erőfölénnyel, jelentős piaci erővel való visszaélés		
Vj-42/2008.	LÉTHÉ Temetkezési Kft., Dorogi Szent Borbála Szakkórház és Szakorvosi Rendelő Kht.	megszüntetés
Vj-91/2008.	Provera Beszerzési Kft., Magyar Hipermarket Kft., Csemege-Match Kereskedelmi Zrt., Profi Magyarország Kereskedelmi Zrt.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-93/2008.	Auchan Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-94/2008.	Metro Kereskedelmi Kft.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Versenyt korlátozó megállapodás		
Vj-130/2006.	Strabag Építő Zrt., EGÚT Egri Útépítő Rt., Swietelsky Építő Kft., COLAS Dunántúli Zrt., HE-DO Útépítő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	a Strabag Építő Zrt., az EGÚT Egri Útépítő Rt., a COLAS Dunántúli Zrt. és a HE-DO Útépítő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. esetén jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (a Strabag Építő Zrt.: 1 milliárd 700 millió Ft, EGÚT Egri Útépítő Rt.: 1 milliárd 200 millió Ft, COLAS Dunántúli Zrt.: 6 millió Ft)
Vj-36/2008.	Magyar Újságírók Országos Szövetsége	jogsértés megállapítása, kötelezettségek előírása, bírság kiszabása (3 millió)
Vj-42/2008.	LÉTHÉ Temetkezési Kft., Dorogi Szent Borbála Szakkórház és Szakorvosi Rendelő Kht.	megszüntetés
Vj-57/2008.	Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt.	jogsértés megállapítása, a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása
Összefonódás		
Vj-73/2008.	Hospinvest Zrt., Heves Megyei Önkormányzat Markhot Ferenc Kórház-Rendelőintézet	annak megállapítása, hogy az adott ügylet nem szükséges a GVH engedélye
Vj-131/2008.	Agrofert Holding a.s., Milkagro a.s.	engedélyezés
Vj-144/2008.	Agrofert Holding a.s., Agropol Group a.s.	engedélyezés
Vj-146/2008.	Strabag SE, Cemex Austria AG	engedélyezés előzetes feltétellel
Vj-151/2008.	Hidtechnika, Hidépítő, Karbantartó és Szigetelő Kft., Adeptus Mérnöki, Építőipari és Kereskedelmi Zrt.	engedélyezés
Vj-161/2008.	Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó 1913 Kft., Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó Zrt. „fa”	annak megállapítása, hogy az adott ügylet nem szükséges a GVH engedélye
Vj-2/2009.	Motherson Sumi Systems Ltd., Samvardhana Motherson Finance Ltd. & Associates, VisiCorp Holding Hungary Kft.	engedélyezés
Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása		
Vj-116/2007.	L'Oréal Magyarország Kozmetikai Kft.	jogsértés megállapítása, a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (150 millió Ft)
Vj-48/2008.	HYD Rákkutató és Gyógyszerfejlesztő Kft.	jogsértés megállapítása, a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (5 millió Ft)
Vj-79/2008.	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	megszüntetés
Vj-89/2008.	Citibank Zrt.	annak megállapítása, hogy adott magatartás nem minősült a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartásnak
Vj-102/2008.	Földhitel- és Jelzálogbank Nyrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió Ft)
Vj-107/2008.	Egészségfarm Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (1 millió Ft)
Vj-118/2008.	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	megszüntetés
Vj-117/2008.	Bakker-Holland Hungary Virágküldő Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (5 millió Ft)
Vj-133/2008.	Penny Market Kereskedelmi Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (100 millió Ft)

Jogsértő a MÚOSZ honortáblája

A GVH Versenytanácsa határozatában azért rótt ki 3 millió forint versenyfelügyeleti bírságot a Magyar Újságírók Országos Szövetségére (MÚOSZ), mert az az újságírói, szerkesztői, fotós, rádiós, televíziós, tervezői, karikaturista tevékenységekre vonatkozóan tett közzé ajánlott szolgáltatási minimumdíjtételeket (honortábla).

Az ajánlott áraknak a vállalkozások társadalmi szervezete általi közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is – azért versenyjogsértő, mert azok következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint azok hiányában. Az ajánlott árak ugyanis valamennyi érintett vállalkozás számára a bizonyosság egy megfelelő fokát nyújtják abban a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árszint érvényesüljön, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők jövőbeni árazási politikája. Az ajánlott árak orientáló hatását figyelembe véve a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményétől, szolgáltatásaik minőségétől függetlenül, indokolatlanul egységesülhetnek az árak, s így ezáltal szűkül a verseny tere.

Vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett, a piacon érvényesítendő árakra vonatkozó ajánlás a szolgáltatást igénybe vevők irányába is negatív hatást fejthet ki. Egyrészt a díjtételek alkalmasak arra, hogy azt sugallják a szolgáltatást igénybe vevőknek, hogy az ajánlott árak a piacon érvényesülő indokolt árakat tükrözik, s hogy a szolgáltatás önköltsége és szellemi értéke az ajánlott ár közelében van. Másrészt az ismertté váló ajánlott díjak azt a képzetet kelthetik a keresleti oldalon, hogy egyrészt nem érdemes más szakembert keresni a mindenütt azonos vagy hasonló mértékű díjakra tekintettel, vagy azt eredményezhetik, hogy annak a szakembernek a munkáját, aki esetleg mégis alacsonyabb díjat érvényesít – mint olcsóbb szolgáltatást – szakmailag nem megfelelőnek vélik.

Az Európai Bizottság és a tagállami versenyhatóságok is számos esetben hoztak marasztaló döntést ajánlott minimumdíjtételeknek a szakmai szövetségek általi közzététele miatt. Tették ezt azért, mert

empirikus kutatások támasztják alá, hogy a minimum árszintnek a szakmai szövetségi ajánlásban való meghatározása alkalmas arra, hogy a piaci árakat mesterségesen feljebb húzza. Márpedig ez kizárólag a szolgáltatásokat nyújtóknak hasznos, a fogyasztók széles rétegei számára viszont egyértelműen káros.

A MÚOSZ magatartásához hasonló jogsértés miatt marasztalta el a közelmúltban a GVH a Magyar Ingatlanszövetséget (Vj-1/2008), mert az az ingatlanközvetítői, valamint az értébecslői szolgáltatásra vonatkozóan tett közzé ajánlott minimumdíjtételeket.

Szintén ajánlott szolgáltatási díjtételek közzététele miatt indult versenyfelügyeleti eljárás a Magyar Országos Fogtechnikus Ipartestület (Vj-51/2008), a Magyar Orvosi Kamara (Vj-99/2008), a Mezőgazdasági Gépi Bérvállalkozók Szövetsége (Vj-135/2008), valamint a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara (Vj-143/2008) ellen. Ezekben az ügyekben még nem született versenytanácsi határozat.

Jogsértő reklámok a kozmetikai termékek piacán

A Versenytanács megállapította, a L'Oréal Magyarország Kozmetikai Kft. 2007. január 1. és 2007. július 18. között a fogyasztók megtévesztésére al-

kalmas magatartást tanúsított egyes termékei kapcsán adott tájékoztatósaival. A Versenytanács megtiltotta egyes termékek jogsértő tájékoztató tartalmú csomagolásának további alkalmazását, és 150 millió forint bírság megfizetésére kötelezte a vállalkozást.

Az igen szerteágazó, több termék számos reklámját érintő ügy kapcsán kiemelendő, a L'Oréal Magyarország Kozmetikai Kft. több reklámjában általánosan megfogalmazott, kategorikus, így minden fogyasztónak feltétel nélkül szóló ígéreteket fogalmazott meg termékeivel, azok hatásával kapcsolatban, azt az üzenetet közvetítve, hogy az adott eredmény bármely fogyasztó esetében biztonságosan elvárható. Ha egy vállalkozás kategorikus reklámállítást fogalmaz meg, akkor az állítás valóságnak való megfelelését a vállalkozásnak a reklám közzétételének időpontjában tudnia kell bizonyítani. A bizonyításnak arra figyelemmel kell történnie, hogy az állításnak tudományosan elfogadott hatékonysági vizsgálatok eredményein kell alapulnia, a reklámban közzétett állítás megalapozására hivatkozott eredménynek a vizsgált személyek 100%-ához igen közel eső részére kell igaznak lennie, s a kijelentés megalapozását célzó vizsgálatnak – a reklám által elért fogyasztók szempontjából – átlagosnak mondható személyi és tárgyi körülmények között, elfogadható nagyságú mintán kell történnie. Amennyiben egy hatást minden fenntartás, illetve megszorítás nélküli ígéretként fogalmaz meg a vállalkozás, akkor a Tpv. alkalmazása körében jogsértő, ha a fogyasztók egy nem elhanyagolható része esetén az ígért hatás bekövetkezése nem várható.

Ha egy vállalkozás kozmetikai termékének népszerűsítése során a készítmény valamely kedvező tulajdonságának hatását százalékosan (vagy más hasonló módon) kívánja bemutatni, akkor ezt úgy kell tennie, hogy a fogyasztó előtt világosan ismert legyen, a reklámban hivatkozott vizsgálati eredmény egy szubjektív vagy egy objektív hatékonysági vizsgálat eredménye-e (szubjektív hatékonysági vizsgálat esetén a vizsgálati alanyok saját szubjektív szempontjukból miként értékelik a terméket, szubjektív értékelést adva a termékről). Elvárás továbbá, hogy a reklámállítások teljesen összhangban legyenek a vizsgálati eredményekkel és a vizsgálat lefolytatásának kö-

Fotó: MTI

rülményeivel. E körben is követelmény, hogy az állítás valóságnak való megfelelését a vállalkozásnak a reklám közzétételének időpontjában tudnia kell bizonyítani, tekintettel arra is, hogy a kijelentés megalapozását célzó vizsgálatnak a reklám által elért fogyasztók szempontjából átlagosnak mondható személyi és tárgyi körülmények között, elfogadható nagyságú mintán kell történnie (pl. a tesztelésben részt vevő személyek esetében ne érvényesüljenek a termék mindennapi használata során nem érvényesülő feltételek). A fentiekből következően a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas az a tájékoztatói gyakorlat, amikor az eljárás alá vont oly módon használja fel a szubjektív hatékonysági vizsgálatok eredményeit a termék népszerűsítésére, hogy a reklám üzenetéből a fogyasztók számára nem derül ki egyértelműen, szubjektív hatékonysági vizsgálatok eredményei kerülnek közlésre.

Újabb útépítőkartellt számolt fel a GVH

Közel 3 milliárd forint bírságot szabott ki kartellezés miatt a GVH három útépítő vállalkozásra. A Strabag Zrt. valamint az Egút Zrt. a Heves és Nógrád megyei útépítésekre kiírt közbeszerzési

pályázatok elnyerése érdekében kötött versenykorlátozó megállapodást, a Colas Dunántúli Zrt. pedig egy Heves város által útépítésre kiírt tenderen játszott össze a He-Do Kft.-vel. Mindkét ügyben érintett volt a He-Do Kft., ám a vállalkozás mégsem kapott bírságot, mert az engedékenységi politika keretében segített a GVH-nak feltárni a kartellt.

A GVH a Strabag Építő Zrt., az Egút Egrí Utépítő Zrt. és a He-Do Utépítő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., a Swietelsky Építő Kft., illetve a Colas Dunántúli Zrt. ellen a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának megsértése miatt folytatott eljárást. A versenyhatóság vizsgálata 2006. szeptember 18-án kezdődött, amikor a GVH munkatársai előzetes értesítés nélkül helyszíni szemlét tartottak a Strabagnál, az Egútnál és a

He-Donál. Az eljárás végül 2009. január 29-én zárult le.

Határozatában a GVH megállapította, hogy a Strabag Zrt., a – Colas csoporthoz tartozó – Egút Zrt., valamint a He-Do Kft. a gazdasági verseny korlátozására alkalmas magatartást tanúsított. A három vállalkozás 2002. és 2006. között számos Heves és Nógrád megyei út- és hidépítési, illetve felújítási közbeszerzési pályázat kapcsán felosztotta egymás között a piacot és rögzítette beadási árait. A tenderek összértéke közel egymilliárd forint volt. A GVH külön jogsértésként értékelte, hogy a Colas Dunántúli Zrt. és a He-Do Kft. versenykorlátozó magatartást tanúsítottak, amikor a Heves Város Önkormányzata által Heves Vásártér út útépítési munkái kapcsán kiírt tenderhez kötődően rögzítették a beadási árait. Mindezek alapján a versenyhatóság a Strabag Zrt.-re 1,7 milliárd forint, az Egút Zrt.-re 1,2 milliárd forint bírságot szabott ki. A Colas Dunántúli Zrt. az elkülönült, és jóval kisebb súlyú jogsértésért 6 millió forint bírságot kapott. A GVH határozata értelmében a súlyos és ismételt jogsértést elkövető kartellezők különösen magas bírságokra számíthatnak.

A He-Do Kft.-vel nem szabott ki bírságot a GVH, mivel a cég az eljárás során az ún. engedékenységi politika keretében együttműködött a versenyhatósággal. Ezen együttműködés révén a versenyhatóság olyan információkhoz jutott hozzá, amelyek révén a fent ismertetett komplex jogsértés bizonyíthatóvá vált. Mint azt a most lezárt eljárás is mutatja, megfelelően működik a kartellek feltárását elősegítő engedékenységi politika, hiszen általa súlyos, több százmillió forintnyi bírságot

Fotó: MTI

mentesült a hatósággal együttműködő vállalkozás.

A GVH határozata szerint a három elmarasztalt vállalkozás egyfajta átfogó terv keretében Heves és Nógrád megyékben a 2002–2006 közötti időszakban folyamatos jelleggel egyeztetett egymással az adott területen a közútközlekedő vállalkozások, illetve egyes önkormányzatok által kiírt tendereken való együttműködésről, ennek kapcsán rögzítették beadási áraikat, továbbá felosztották egymás között a piacot. Ezt a jogsértést a GVH – korábbi, a versenyhatóságok határozatainak felülvizsgálatát végző bíróságok által megerősítettek alapján – a legsúlyosabb versenyjogsértésnek tekinti.

A kiszabott bírság összegének meghatározása során a GVH figyelemmel volt a jogsértéssel érintett tenderek összértékére, ám szükségesnek tartott további – a bírságot növelő, súlyosító – szempontokat is figyelembe venni. Ezek körében kiemelendő az a körülmény, hogy a Strabag Zrt., illetve a Colas csoporthoz tartozó Egút Zrt. tekintetében a versenyhatóság már több – a feltárt jogsértés befejeződéséig, azaz 2006. évig mindösszesen négy – alkalommal is megállapította, hogy a jelen eljárásban feltárttal azonos jellegű, jogsértő összecsapást tanúsított.

A többszörösen ismétlődő jogsértést a joggyakorlat különös ismétlésnek nevezi. Ilyen esetben a vállalkozás rövid időn belül hasonló, vagy ugyanolyan jellegű jogsértést követ el több alkalommal. A GVH megítélése szerint a különös és többszörös ismételt jogsértést jelentős súlyosító tényezőként szükséges értékelni. Ezzel egyébként a versenyhatóság határozatait felülvizsgáló bíróságok is egyetértenek. Mindezek alapján egyértelmű, hogy a vállalkozások számára nem kifizetendő az ismételt jogsértés, hiszen az érte kiszabandó bírság összege jelentősen megemelkedhet.

Mindezen túl a GVH a kiszabandó bírság mértéke tekintetében szükségesnek tartotta mérlegelni, hogy az az adott vállalkozások – illetve vállalkozáscsoportok – méretéhez, árbevételéhez igazodóan olyan súlyú legyen, amely a jövőbeni jogsértésektől kellő mértékben elrettenti az érintetteket.

A Swietelsky Kft. kapcsán az eljárás során nem került elő olyan bizonyíték, amely a jogsértésben való részvételét bizonyította volna, így a GVH vele szemben megszüntette az eljárást.

GVH bírság az FHB-nek

A FHB Jelzálogbank Nyrt. (FHB) lakáshitel termékeihez nyújtott hitelfedezeti életbiztosításról 2004 és 2006 között adott egyes tájékoztatásai alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére – állapította meg a GVH. A pénzügyi intézmény emiatt 10 millió forint bírság megfizetésére köteles.

A GVH 2008 nyarán indított eljárást az FHB ellen. A bank 2004 és 2006 között közzétett hirdetéseiben lakáscélú hiteleihez ingyenes hitelfedezeti életbiztosítást kínált. (A hitelfedezeti életbiztosítások a pénzügyi intézmények által nyújtott kölcsönök egyik sajátos biztosítékának minősülnek. Esetükben a biztosító arra vállal kötelezettséget, hogy az adós halála esetén a hitelező részére megfizeti az adós még fennálló tartozásának összegét.) 2004. június 1-jét követően a bank üzletszabályzatában rögzítették, hogy „a hitelfedezeti életbiztosítás teljes futamidő alatti fenntartására az FHB nem vállal kötelezettséget. A hitelfedezeti életbiztosítás megszüntetését az FHB üzleti stratégiájában, eredményességében bekövetkezett, illetőleg egyéb lényeges változások indokolhatják”.

A GVH szerint a pénzügyi szolgáltatások esetében kiemelkedően fontos a fogyasztók pontos, megfelelő tájékoztatása. Annál is inkább, mert – éppen a termék sajátosságai következtében – az értékesítési folyamatban a felek közötti bizalomnak is meghatározó szerepe van. A fogyasztók

ismereteinek a banki szolgáltatások területén lévő hiányosságai, valamint a pénzügyi szervezetek szakmai hozzáértése iránti kényszerű bizalom igen hangsúlyossá teszi a fogyasztókat tájékoztató vállalkozások versenyjogi felelősségét. Miután a szolgáltatás – jellegéből adódóan – a fogyasztói oldalt részben kiszolgáltatottá teszi, alappal várható el a vállalkozásoktól a teljes, alapos, korrekt, megbízható tájékoztatás. Csak így kerülhet a fogyasztó olyan helyzetbe, hogy megalapozottan hozzon döntést az adott banki szolgáltatás esetleges igénybevételéről.

Kiemelendő továbbá, ha a reklámozó bármiféle tényközlésbe belebocsátkozik, akkor a reklámnak a fogyasztói döntést megalapozó lényeges, releváns információkat tartalmaznia kell. A fogyasztó ugyanis a megjelenő, illetve elhangzó információkat értékeli, és adott esetben nem méri fel azt, hogy a tájékoztatás nem teljes körű. Ilyenkor a reklámozó a felelősség, hogy a reklám terjedelmi korlátai között meghatározza az átlagfogyasztó számára a tájékozott fogyasztói döntés meghozatalához elengedhetetlenül szükséges minimális információk körét.

A versenyhatóság véleménye szerint jelen esetben a fogyasztók számára a különböző vállalkozások és termékek közötti választás során lényeges körülménynek minősül, hogy a kínált lakáshiteltermékekhez a hitelező ingyenes hitelfedezeti életbiztosítási terméket is ad. Ezt igazolja, hogy az FHB az ingyenes életbiztosítás nyújtását 2004 és 2006 között rendszeresen szükségesnek ítélte reklámjaiban megjeleníteni, illetve, hogy a reklámok az ingyenességet hangsúlyozták, márpedig az ebből eredő költségmegtakarítás nyil-

Fotó: MTI

vánvalóan hatással bír a fogyasztói döntésekre. Ezzel összefügg az a körülmény is, hogy egyes bankok megkövetelik a hitelfedezeti életbiztosítás megkötését, amelynek költsége befolyással bír a versenytársak közötti választás során.

Az FHB reklámjai alapján tehát a fogyasztók azt hitték, hogy ha a bank által kínált hitelterméket választják, akkor ezzel együtt a futamidő végéig egy életbiztosítási fedezetben is részesülnek, amelyért nem kell fizetniük. Csakhogy az FHB üzletszabályzata értelmében a bank nem vállalt kötelezettséget az ingyenes hitelfedezeti életbiztosítás futamidő végéig tartó fenntartására. 2008 tavaszán meg is szűnt az ingyenes életbiztosítási fedezet igénybevételének lehetősége.

A bank magatartása alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére, így a GVH 10 millió forint bírságot szabott ki az FHB-val szemben. A bírság összegének meghatározásakor súlyosító körülménynek bizonyult, hogy a megtévesztőnek minősített 2004 és 2006 közötti hirdetések hosszú időn keresztül elérhetőek voltak, a fogyasztók széles köréhez juthattak el, és a jogtévészto magatartás a fogyasztót hosszú időre fogva tartó ügyletekkel összefüggésben valósult meg. A GVH azonban enyhítő körülményeket is figyelembe vett. A bank a reklámok egy része esetében elismerte felelősségét, s e körben ígéretet tett a fogyasztói sérelmek orvoslására. Az FHB azt vállalta, hogy azon fogyasztók, akik 2004. június 2. és 2006. december 31. között kötöttek kölcsönszerződést és korábban még nem csatlakoztak, 2009. február 1. és 2009. március 31. között lehetőséget kapnak arra, hogy csatlakozza-

nak az eljárás alá vont tulajdonában álló FHB Kereskedelmi Bank Zrt. által már korábban kialakított és működtetett (az Allianz Hungária Biztosító Zrt.-vel kötött szerződésen alapuló) csoportos hitelfedezeti biztosításhoz. A csatlakozást választó ügyfelek 2009. évben megfizetendő biztosítási díjának 50 százalékát az FHB magára vállalja. A bank jelezte, hogy 2009. január 1-jét követően honlapja főoldalán, illetve 2009. február 1-jétől az aktuális kondíciókat tartalmazó hirdetményben is szerepelteti fenti tartalmú akcióját, továbbá azt két országos napilapban két alkalommal közzé is teszi.

Reklám-kampányt vállalt a Raiffeisen

Kötelezettségvállalással zárult a Raiffeisen Bank Zrt. ellen indított versenyfelügyeleti eljárás. A bank vállalta, hogy ismeretterjesztő kampányt folytat annak érdekében, hogy a fogyasztók tájékozottabbak legyenek a lakás- és egyéb hiteltermékekkel kapcsolatban, erre tekintettel a GVH nem állapított meg jogsértést.

A GVH észlelte, hogy a Raiffeisen Bank Zrt. lakáscélú felhasználásra kínált „jelzá-

loghitel jövedelemigazolás nélkül” elnevezésű termékével kapcsolatos tájékoztatásaival valószínűsíthetően a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást folytatott. A vizsgálat elindulását követően a Raiffeisen kötelezettséget vállalt. Ennek értelmében: a lakáshitel, illetve egyéb hiteltermékekkel kapcsolatos fogyasztói tájékozottság javítása érdekében oktató célú, a fogyasztók számára közérthető formában megfogalmazott ismeretterjesztő kampányt folytat, továbbá ennek részeként az ügyfelek szerződéskötés előtti tájékoztatását átalakítja.

Az ismeretterjesztő kampány fő témái:

– Melyek a lakáshitelekhez, illetve egyéb hiteltermékekhez kapcsolódó legfontosabb fogalmak? Melyek ezen fogalmak lényegi elemei? Mi a jelzáloghitel, milyen típusai vannak?

– Melyek a lakáshitelek, illetve egyéb hiteltermékek esetén a pénzügyi intézmények által jellemzően felszámításra kerülő díjtételek?

– Mit jelent a teljes hiteldíjmutató? Mi a célja a teljes hiteldíjmutató fogyasztó részéről történő megismerésének? Melyek a teljes hiteldíjmutató számításának, közvételének alapvető szabályai?

– Mi a futamidő, a kamatperiódus és a türelmi idő? Mit kell mérlegelnie a fogyasztónak a kedvezményrel érintett (akció) termékek választásánál?

Az oktató kampány üzeneteit a bank több úton is igyekszik eljuttatni a fogyasztókhoz.

Nyomtatott sajtó:

– „Hitel kisokos” elnevezésű kiadványt jelentet meg a fenti témák alapján meghatározott tartalommal, a lakáshitelekhez, illetve egyéb hiteltermékekhez kapcsolódó sajtóorgánumok révén „behúzás” formájában.

Online média:

– figyelemfelkeltő bannerkampányt folytat, mely egy olyan oldalra mutat, ahol a vállalásban meghatározott kérdésekre vonatkozóan kap részletes tájékoztatást a fogyasztó,

– online site-okon tematikus rovatszponzorációs megjelenéssel hívja fel a figyelmet a fentiekben meghatározott kérdésekre,

– a Raiffeisen internetes portálján a vállalásban meghatározott kérdésekre vonatkozó információkkal kiegészített „Hitel Kisokost” jelentet meg.

Fiókos megjelenések:

– a „Lakáshitel kisokos” mappa kibővítése a jelenlegi (állami kamattámogatású) hitelek tájékoztató, hiteligenléshez szük-

séges dokumentumok tájékoztató) mellett a vállalásban meghatározott kérdésekre vonatkozó információkkal,

– a jövedelemigazolás nélküli ingatlanfedezetes hitelek, az ingatlanfedezetes hitelek, valamint a fedezet nélküli személyi kölcsön igénylőlapokon külön helybiztosítása annak jelölésére, hogy a felvett hitelakciós ajánlat volt-e, ill. hogy az akció milyen típusú kedvezményeket tartalmazott.

Egyéb megjelenések:

– 2007-ben szintén ügyfeloctatási céllal, a fogyasztók pénzügyi ismereteinek bővítése érdekében sugárzott TÖMÖR professzor miniprogramnak megfelelő struktúrájú és tartalmú miniprogramok támogatása.

A Raiffeisen vállalta továbbá az ügyfelek szerződéskötés előtti fogyasztóbarát tájékoztatása érdekében, a hirdetett terméktulajdonságokhoz kapcsolódó feltételek beépítésével bővíti a költségmentesen elérhető internetes és fióki előszűrő alkalmazásokat és rendszereket oly módon, hogy a módosított alkalmazásokban feltüntetésre kerül az első és a második kamatperiódusra vonatkozóan is a kamat, kezelési költség, és havi törlesztőrészlet.

A versenytörvény értelmében, ha az eljárás alá vont kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását összhangba hozza a versenytörvény rendelkezéseivel és a közérdek hatékony védelme e módon biztosítható, akkor a GVH az eljárást végzéssel megszünteti egyidejűleg kötelezővé teheti a vállalás teljesítését anélkül, hogy a végzésben megállapítaná a törvénysértés megvalósulását vagy annak hiányát. Mivel a GVH szerint a Raiffeisen vállalásai a fenti elvárásoknak megfeleltek, a versenyhatóság az eljárást jogsértés megállapítása nélkül végzéssel lezárta.

Bírság a Penny Market Kereskedelmi Kft.-nek

A Versenytanács határozatában megállapította, a Penny Market Kereskedelmi Kft. 2008. augusztus 1. és október 11. között egyes általa forgalmazott termékek akciós árairól, illetve az általa kínált kedvezmény mértéké-

Fotó: MTI

ről az akciós újságjaiban, a plakátjain és a nyomtatott sajtóban megjelent reklámjaiban adott tájékoztatásokkal a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást, illetve kereskedelmi gyakorlatot tanúsított, ezért 100 millió forint bírságot fizetett.

Egy terméknek lényeges, a fogyasztói döntés szempontjából alapvető tulajdonsága az érte fizetendő ár. A fogyasztói döntési folyamatban ugyancsak lényeges körülménynek minősül, hogy a fogyasztókkal (reklámok révén vagy más módon) közölt akciós áron történő vásárlás esetén a fogyasztó részesül-e árkedvezményben, s ha igen, akkor az akció időtartama alatti vásárlás milyen mértékű megtakarítást tesz lehetővé a nem akciós áron történő vásárláshoz képest. A két lényeges, adott esetben a kereskedelmi kommunikációban is megjelenített (egyébként is szorosan összefüggő) körülményt a kereskedelmi kommunikációban összekapcsolja az a vállalkozás által követett gyakorlat, amikor a fogyasztóval ismertetésre kerül az akciós ár és a nem akciós („rég”) ár. Ezzel a fogyasztó tájékoztatást kap egyrészt az adott termékért az akció időtartama alatt fizetendő árról, másrészt arról, hogy mekkora a megtakarítása, ha az adott terméket az akció időtartama alatt vásárolja meg.

Megtévesztő magatartásnak minősül, ha az adott vállalkozás ténylegesen nem az általa valamely formában, így például az akciós újságban meghirdetett áron értékesíti az adott terméket, hanem annál drágábban (a fogyasztónak az üzletben az előzőleg közölnél magasabb árat kell fizetnie), illetve ha a fogyasztó ténylegesen nem a közölt akció előtti ár és az akci-

ós ár közötti különbségben megnyilvánuló árkedvezményben részesül, s így nem valósul meg az ígért megtakarítás (pl. az akció megelőzően nem alkalmazta a kedvezmény alapjaként feltüntetett nem akciós árat).

A Gazdasági Versenyhivatal által a Penny Market Kereskedelmi Kft. esetében lefolytatott versenyfelügyeleti eljárás során bizonyítást nyert, hogy a fogyasztóknak egyes termékek esetében a Penny Market üzletek pénztárainál ténylegesen nem azt az árat kellett megfizetniük, amely a kommunikációs eszközökön feltüntetésre került, hanem annál magasabb árat, s ezáltal az ezen termékek esetében (az akciós és az akció előtti ár feltüntetésével) ígért engedmény mértéke sem felelt meg a valóságnak. Egyes termékeknél ez azt eredményezte, hogy jelentős számú üzletben (volt eset, amikor 141 üzletben) történt eltérés a meghirdetett ártól.

A 2008. szeptember 1-je után tanúsított magatartás esetében a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. sz. törvény megsértése került megállapításra.

Amikor a Versenytanács 100 millió forint bírság megfizetésére kötelezte a vállalkozást, súlyosbító körülményként értékelte, hogy a Penny Market Kereskedelmi Kft. igen durva, a fogyasztók által fizetendő árat érintő jogsértést követett el, a fogyasztóknak közvetlen kárt okozva. A vállalkozás továbbá különös visszaesőnek minősül, hiszen a Vj-198/2007. számú ügyben azonos magatartás miatt már jogsértést került vele szemben megállapításra. Figyelembe vette a Versenytanács továbbá azt is, hogy a jogsértés sok, 146 terméket érintett.

Egyetemi kartell: ismét döntött a Fővárosi Bíróság

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) Versenytanácsa még 2006. nyarán kihirdetett határozatában állapította meg, hogy az ISH Kft., az SAP Magyarország Kft. és az IBM Magyarország Kft. öt magyarországi egyetem által, gazdálkodás irányítási, illetve kórházi informatikai rendszerek tárgyában kiírt közbeszerzési eljárások¹ együttes elnyerése érdekében versenykorlátozó módon működött együtt.

A versenyfelügyeleti eljárás feltárta, hogy a hazai informatikai piac három jelentős szereplője, az ISH Kft., az SAP Magyarország Kft. és az IBM Magyarország Kft., megállapodott egymással az adott évben kiírt egyetemi projektek együttes elnyerése érdekében, s erről titkos „teaming” megállapodást kötöttek. A megbízások biztos elnyerése érdekében versenykorlátozásra alkalmas módon hangolták össze magatartásukat azáltal, hogy

– nyerési esélyüket növelő párhuzamos ajánlatokat tettek,

– két egyetem esetében közösen befolyásolták a pályázatok megfogalmazását, továbbá

– a jelentősebb versenytársak távortartását célzó tárgyalásokat folytattak.

A GVH szerint e három magatartás alkalmas volt az egyetemi tenderenként folyó verseny befolyásolására, s nem jartak olyan hatékonysági vagy egyéb előny, amelyre tekintettel az általános tilalom alóli mentesülés szóba kerülhetett volna.

A súlyos versenyjogi jogsértésért ISH Kft.-t 130 millió Ft., az SAP Magyarország Kft.-t 690 millió Ft., az IBM Magyarország Kft.-t pedig 690 millió Ft. versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte a Versenytanács.

A Fővárosi Bíróság 2007. február 20-án kihirdetett, a GVH határozatát részben

megváltoztató ítéletében megállapította, hogy a vállalkozások között piacfelosztásra vonatkozó megállapodás jött létre. Nem látta ugyanakkor bizonyítottnak a Fővárosi Bíróság, hogy a három vállalkozás a Synergon távol tartása érdekében versenyellenesen összehangolta volna magatartását, ezért kb. 10 %-kal csökkentette a kiszabott bírságokat. Ennek megfelelően az ISH Kft. 117 millió Ft., az SAP Magyarország Kft. 620 millió Ft., az IBM Magyarország Kft. pedig 620 millió Ft. bírság megfizetésére köteles.

A Fővárosi Ítéletábla 2007. november 28-án hirdetett döntésében hatályon kívül helyezte a Fővárosi Bíróság ítéletét, és új eljárás lefolytatását rendelte el.

A Fővárosi Bíróság 2009. január 12-én meghozott ítéletében teljes egészében elutasította a felperesek keresetét, és így helyben hagyta a GVH határozatát.

¹ Az ELTE Gazdasági és Műszaki Főigazgatósága, a Semmelweis Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, Pécsi Tudományegyetem Gazdasági és Műszaki Főigazgatósága és a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum 2004. folyamán írtak ki közbeszerzési eljárást informatikai rendszerek modernizálása érdekében. Az öt projekt eltérő nagyságrendű volt, összességében több mint nettó 13 milliárd Ft értéket képviselt.

Elsőfokú bírósági ítélet a biztosítókartell ügyében

A GVH Versenytanácsa 2006 decemberében született határozatában megállapította, hogy a verseny korlátozására alkalmas magatartást tanúsított

a) a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége az Allianz Hungária

Biztosító Rt., illetve a Generali-Providencia Biztosító Zrt. által a 2003., a 2004. és a 2005. évben a márkakereskedések esetében alkalmazott javítói óradíjakról szóló megállapodások tárgyában hozott döntéseivel,

b) az Allianz Hungária Biztosító Rt. a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetségével, illetve az egyes márkakereskedésekkel az Allianz Hungária

Biztosító Rt. által a 2004. és a 2005. évben a márkakereskedések esetében alkalmazott javítói óradíjakról szóló, a javítói óradíjak mértékét az Allianz Hungária Biztosító Rt. biztosításainak értékesítésében elért teljesítménnyel összekapcsoló megállapodások megkötésével,

c) a Generali-Providencia Biztosító Zrt. az egyes márkakereskedésekkel az általa a

2004. és a 2005. évben a márkakereskedések esetében alkalmazott javítói óradíjakról szóló, a javítói óradíjak mértékét a Generali-Providencia Biztosító Zrt. biztosításainak értékesítésében elért teljesítménnyel összekapcsoló megállapodások megkötésével,

d) az Allianz Hungária Biztosító Rt. és a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft. az általuk 2000. október 4. és 2005. március 9. között megkötött, a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft. magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

e) az Allianz Hungária Biztosító Rt. és a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. az általuk 2002. április 16. és 2005. március 21. között megkötött, a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

f) az Allianz Hungária Biztosító Rt. és a Porsche Biztosítási Alkusz Kft. az általuk 2002. április 24. és 2005. március között megkötött, a Porsche Biztosítási Alkusz Kft. magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

g) a Generali-Providencia Biztosító Zrt. és a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft. az általuk 2000. október 11. és 2005. március 1. között megkötött, a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft. magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

h) a Generali-Providencia Biztosító Zrt. és a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. az általuk 2001. december 21. és 2005. augusztus 10. között megkötött, a Magyar

Opelkereskedők Bróker Kft. magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

i) a Generali-Providencia Biztosító Zrt. és a Porsche Biztosítási Alkusz Kft. az általuk 2002. január 21. és 2005. augusztus 31. között megkötött, a Porsche Biztosítási Alkusz Kft. magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal.

A GVH a jogsértő magatartások további folytatását a határozat kézhezvételétől megtiltotta. Emellett kötelezte az Allianz Hungária Biztosító Rt.-t 5319 millió forint, a Generali-Providencia Biztosító Zrt.-t 1046 millió forint, a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetségét 360 millió forint, a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.-t 13,6 millió forint, a Magyar Opelkereskedők Bróker

Kft.-t 45 millió forint, a Porsche Biztosítási Alkusz Kft.-t 30,7 millió forint bírság megfizetésére.

A versenyhatóság döntése ellen az érintettek – a Porsche Biztosítási Alkusz kivételével – bírósághoz fordultak. Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság négy tárgyalási napot követően 2009. január 25-én részben megváltoztatta a GVH határozatát². Helybenhagyta a GVH határozatának a), b) és c) részeit, míg a d), e), g) és h) részeit teljes egészében, az f) és i) pontokat pedig az Allianz és a Generali tekintetében hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatását rendelte el. A bíróság tehát nem látta bizonyítottnak, hogy a biztosítók és az alkuszcégek tiltott versenykorlátozó megállapodást kötöttek volna. **Mivel a Fővárosi Bíróság a GVH határozatában felrótt egyik jogsértést nem találta megalapozottnak, így értelemszerűen az e jogsértésért kiszabott részét a bírságnak mellőzte, ezáltal csökkentve az ügyben kirótt bírságokat. Végül az Allianz Hungária Biztosító Rt. 4. 970 millió forint, a Generali-Providencia Biztosító Zrt. 880 millió forint, a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége 360 millió forint bírság fizetésére kötelezett. A Porsche Biztosítási Alkusz Kft.-re kiszabott bírság nem változott, mivel a vállalkozás nem élt jogorvoslattal a GVH határozata ellen.**

² Az ítélet még nem áll rendelkezésre írásban, ezért nincs mód a döntés indokolásának részletes ismertetésére.

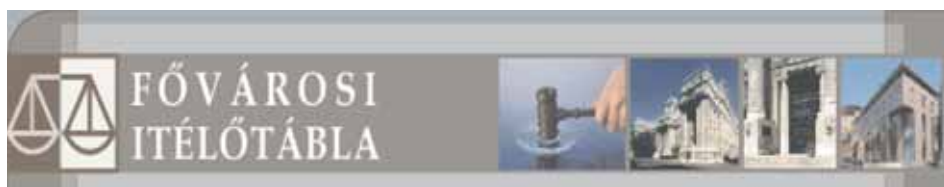

Jogerős ítélet az MBI, az Union és a K&H ügyben: a Fővárosi Ítéltábla „bírságközleménye”

A GVH eljárásának tárgya annak megállapítása volt, hogy a három eljárás alá vont vállalkozás (az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft., az Union Biztosító Zrt. és a Kereskedelmi és Hitelbank Rt.) a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas módon adtak-e tájékoztatást a fogyasztóknak az „MBI Befektetési Jövősámla” elnevezésű biztosítási termékről, illetőleg az e termék révén megnyíló hitellehetőségről.

A 2000. szeptember 19-től értékesített termékről a fogyasztók 2002. május 31-ig azt a tájékoztatást kapták, hogy a biztosítási szerződés megkötése által a későbbiekben lehetőség nyílik kedvezményes hitelfelvételre is, a konstrukció mögött álló banki háttérnek köszönhetően. A versenyfelügyeleti eljárás során ugyanakkor megállapítást nyert, hogy a konstrukció mögött nem állt semmilyen banki háttér. 2002. január 1-jétől 2002. május 31-ig a tájékoztatás kiegészült a – Union Biztosítóval a hitelezés tárgyában megállapodást nem is kötött – K&H által kibocsátott „banklevéllel”, amely ismertette, hogy a pénzügyi milyen feltételekkel kész hitelt nyújtani az életbiztosítással rendelkezőknek, miközben erre nem is volt kidolgozott banki konstrukció, illetőleg a „banklevélben” közölt államilag támogatott hitel nyújtására a banknak nem is volt lehetősége.

A fentiek alapján a GVH 2006. szeptember 7-én megállapította, az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft. és az Union Biztosító Zrt. 2000. szeptember 19-től 2002. május 31-ig, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. pedig 2002. január 1-jétől május 31-ig az „MBI Befektetési Jövősámla” elnevezésű biztosítási termékhez kapcsolódó hitellehe-

tőséggel kapcsolatban a fogyasztók megtevésztésére alkalmas magatartást tanúsítottak.

Jogsértő magatartásáért az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft.-re 72 millió forint, az Union Biztosító Zrt.-re 24 millió forint, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt.-re pedig 3 millió forint versenyfelügyeleti bírságot vetett ki a Versenytanács. Az MBI-vel szemben kiszabott bírság összegének megállapítása során a GVH figyelemmel volt arra, hogy a vállalkozás esetében már a harmadik alkalommal kerül megállapításra jogsértés hasonló ügyben. A GVH tekintettel volt a termék sajátosságaira is, így különösen arra, hogy az életbiztosítási szerződéseket legalább 20 évre kötötték, ezáltal hosszú távú hatást gyakorolva a piacra. A GVH számításba vette azt is, hogy az MBI milyen mértékű bevételhez jutott az általa megkötött életbiztosítási szerződések után az Union által fizetett igen magas mértékű jutalékból.

A Fővárosi Bíróság 2007. szeptemberi ítéletében a jogsértés tekintetében elutasította a felperesi kereseteket, azonban az MBI-re kiszabott bírságot 10 millió forintra csökkentette, mivel úgy látta, hogy a Tptv. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kiszabható bírságmaximumból kiindulva és az MBI és az Union felperesek azonos arányú felelősségét alapul véve a bírságösszegeknél megmutatkozó belső aránytalanságra tekintettel a versenyhatóság nem végzett okszerű mérlegelést. Kifejtette, hogy amennyiben a bírságösszeg csökkentésének irányába ható enyhítő körülmények fennállnak, akkor a törvényi maximum szerinti összegben a bírság jogszerűen nem szabható ki. Ezt meghaladóan az Union felperes esetében enyhítő körülményként értékelt tényezőket – az alacsony piaci részesedést, valamint a 2002. május 27-i keltezésű banki levél kézbesítését követően tanúsított magatartást – az MBI felperes esetében is figyelembeveendőnek tartotta.

A Fővárosi Ítéltábla a felperesek keresetét teljes egészében elutasította. Az ítélet érdekessége, hogy a Fővárosi Ítéltábla elvi jelleggel is kifejtette véleményét a bírságolással, a bírság összegének meghatározásával kapcsolatban az alábbiak szerint.

Az Ítéltábla szerint a Tptv. 78. §-ának (3) bekezdésében írt rendelkezés a versenyhatóság és a bíróságok számára azt a kötelezettséget jelenti, hogy a felek által felajánlott bizonyítás keretei között a bírságkiszabás során figyelembe jövő valamennyi (tehát nemcsak az e törvényhelyben exemplifikatív módon meghatározott) alanyi és tárgyi tényezőt felderítsék, és azokat a jogkövetkezmények alkalmazásakor értékeljék. E feltárandó bírságkiszabási tényezőket nyilvánvalóan nem lehet egyszer s mindenkorra, végleges érvennyel meghatározni.

A törvény előtti egyenlőség alapelvének [Alkotmány 57. § (1) bek.] az egy-séges jogalkalmazás felel meg és ebbe beletartozik, hogy a szankcionálást – a büntetés -jellegű bírság kiszabását – befolyásoló körülmények értékelése ne mutasson feltűnő és indokolatlan eltéréseket.

A bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, nem elvontan, nem mechanikusan – a GVH bírságközleménye szerinti számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelésével –, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva kell értékelni, és megindokolni. Valamely, általában súlyosítónak vagy enyhítőnek tartott tényezőt akkor lehet a konkrét ügyben is ilyenként értékelni, ha az indok, amely miatt annak súlyosító vagy enyhítő hatása van, az adott ügyben is megállapítható. A bírságkiszabási körülményeket egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni. Nem a számuk, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a bírság összegének meghatározásánál. A bírságot befolyásoló tény nyomatóka annál nagyobb, minél nagyobb mértékben áll fenn az indok, amely miatt az adott körülménynek enyhítő vagy súlyosító hatása van. Azonos jelentőségű enyhítő és súlyosító körülmények egymás hatását semlegesíthetik. Lehetséges, hogy a súlyosító körülményeknek együttesen vagy közülük egynek olyan nagy nyomatóka van, hogy az a szemben álló körülmények hatását teljesen kioltja, és az enyhítő körülmények mellett is sor kerülhet a maximális összegű bírság [a Tpv. 78.§-ának (1) bekezdése szerinti, a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevétel tíz százalékának] kiszabására.

Szem előtt kell tartani a szankcionálás során az egyéni és az általános megelőzés szempontjait. Az előbbi követelmény azt jelenti, hogy az adott szankció alkalmazása folytán az eljárás alá vont újabb jogsértéstől való tartózkodása legyen elérhető. Az egyéni visszatartás nem feltétlenül jelenti az eljárás alá vont értékrendjének kedvező irányú változását, mert megvalósul akkor is, ha az újabb jogsértéstől csupán az újabb szankció kiszabásának lehetősége miatt tartózkodik. Megfelelően megválasztott fajtájú és mértékű szankciókkal emellett valamennyi piaci szereplő magatartása meghatározott irányba befolyásolható. A joghátrány ezen utóbbi, általános visszatartó hatása akkor kedvező, ha az abban ki-

fejeződő etikai megítélés a társadalom tagjaiban a pozitív, kívánatos értékrend megszilárdulásának folyamatához járul hozzá.

Az eljárás alá vontak szankcionálásának a GVH határozatán belüli belső arányossága sem az azonos mértékű, de még az azonos arányú szankcióban sem fejeződik ki, mert a belső arányosság a jelen esetben – és általánosságban is – az eljárás alá

vontak által elkövetett cselekménnyel, az abban való közrehatással, és az erre figyelemmel is értékelt enyhítő és súlyosító körülményekkel való arányosságot jelenti. Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a felpereseknek a GVH által megállapított azonos mértékű versenyjogi felelősségéből lényegében arra következtetett, hogy velük szemben azonos arányú bírságot kell kiszabni.

Végül a Fővárosi Ítélet tábla az alábbi enyhítő és súlyosító körülményeket³ azonosította:

Enyhítő körülmények	Súlyosító körülmények
a) Huzamosabb ideje végzett jogszerű tevékenység	a) Ismételt jogsértés
b) A tevékenységet a vállalkozás nem sokkal a jogsértés elkövetése előtt kezdte meg	b) Korábbi eljárás kötelezettségvállalással megszüntetése
c) Más piaci szereplő ráhatására vagy befolyása alatt elkövetett jogsértés	c) A jogsértés elkövetése alatt más versenyfelügyeleti eljárás van folyamatban a vállalkozás ellen
d) Felróhatóság hiánya	d) Bizalmi jellegű termékkel összefüggésben elkövetett jogsértés
e) Adatszolgáltatás, és jogsértés beismerése	e) Kezdeményező, vezető, másokat jogsértésbe vivő szerep
f) Káros következmények elhárítása, jóvátétel	f) Többes elkövetés
g) A jogsértéssel általában együtt járó következményeknél enyhébb következmények	g) Felróható magatartás
h) Jogsértéssel elért előny hiánya	h) Több elkövetési magatartással megvalósítás
i) A jogsértés elkövetésétől számított hosszabb idő eltelte	i) Elkövetés nagyfokú intenzitása
	j) Időben elhúzódó jogsértés
	k) A jogsértéssel általában együtt járó következményeknél súlyosabb következmények
	l) A jogsértő magatartással elért előny
	m) A jogsértéssel érintett fogyasztói kör, illetve a piac átlagosat lényegesen meghaladó nagysága, kiterjedtsége
	n) Az érintett fogyasztói kör sérülékenysége
	o) A jogsértések elszaporodottsága

³ Jelen cikk terjedelmi okokból nem tér ki az egyes körülmények pontos meghatározására, a kivételekre, és a körülményeken belüli súlyozásra.

Nem korlátozta az áruk szabad mozgását a GVH

A Sopro Hungária Kft.-vel szemben – a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgyában – hozott határozat (Vj-126/2004.) bírósági felülvizsgálata során a Legfelsőbb Bíróság elvi döntésében kimondta, hogy a fogyasztót megtévesztő jelölés használatának tilalma nem sérti az áruk szabad mozgásának alapelvét, és nem ütközik a Római Szerződés 3. cikk (1) bekezdés a) pontjába, illetve a 23. és 28. cikkeibe.

A Sopro Hungária Kft. felperes – többek között – építőkémi anyagok kis- és nagykereskedelmével foglalkozó gazdasági társaság, amely több termékcsoporttal van jelen az érintett piacon. A felperes flexibilis ragasztó, a flexibilis gyorsragasztó, a flexibilis fehér ragasztó termékei csomagolásán a „No. 1.” jelzést szerepeltette, ezeket termékkatalógusában és szórólapjain a csomagolás ábrázolásával ismertette, és a 2004. április 20–24. között megrendezett C. Szakipari Kiállításon a standja felett elhelyezett reklámozslapon a feltűnő No. 1. megjelölést, márkanév nélkül, önállóan alkalmazta.

A GVH alperes a 2004. november 25-én kelt határozatában megállapította, hogy a felperes a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 8. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző, a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított azzal, hogy a fenti, háromféle vékony ágyazó habarcs csomagolásán, szórólapján, katalógusában és az építőipari szakkiállításon a No. 1. jelölést alkalmazta, ezért e magatartás folytatását megtiltotta, a felperessel szemben bírságot nem szabott ki. A határozat indokolása szerint a felperes a No. 1. felirattal azt sugallja a fogyasztóknak, hogy a termékei valamilyen tekintetben első számúak anélkül, hogy közölné milyen szempontból tekinti elsőnek a termékét. A kifogásolt közlést mindig a fogyasztók szempontjából kell értelmezni, és a felperes magatartását nem menti az a hivatkozása, hogy a kifogásolt jelölés a terméknevezésnek alkotó eleme. Az alperes annak tulajdonított még jelentőséget, hogy a kifogásolt jelölést a végfogyasztók

is széleskörűen megismerhették, így az a döntésüket befolyásoló tájékoztatássá válhatott.

A felperes keresetet nyújtott be az alperes határozatának felülvizsgálata iránt, melyet az elsőfokú bíróság elutasított. A bíróság egyetértett az alperes azon megállapításaival, hogy a No. 1. jelzés használatából a többi felperesi termék típusjelzéseivel összevetve arra lehetett következtetni, hogy az minőségi jelzőre utal, és ez nyilvánvalóan megtévesztő, mert a No. 1. felirat kiemelése valamiféle különleges, azonban a felperes által nem igazolt, tulajdonságot sugallt. Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy az alperes határozata nem valósít meg aránytalan és szükségtelen korlátozást az áruk szabad mozgását deklaráló közösségi jogi előírása alapján. A felperes nem igazolta, hogy a határozat folytán bekövetkező, a felperest terhelő átcsomagolás költségvonzata aránytalan terhet róna rá, és ezért az alperes döntése számára aránytalan következménnyel járna. Az alperes a No. 1. felirat megtévesztő hatását vizsgálta, ebből a szempontból közömbös, hogy az valamely terméknev része-e, mert a felperes ezt a megjelölést eltérő színnel és mérettel jelenítette meg. Így annak külön értelmezést adott. Az így kiemelt No. 1. kifejezés a fogyasztói döntések befolyásolására alkalmas volt. Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy az alperes határozata nem ellentétes a felperes által hivatkozott közösségi jogesetekkel sem.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéletábróla – mint másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokai alapján helybenhagyta.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte a jogerős ítélet „megváltoztatását” és keresetének helyt adó határozat hozatalát. Kérte annak megállapítását, hogy No. 1. terméknev használatával jogsértést nem követett el, és a terméknev használata nem eredményezte a fogyasztók megtévesztését. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Római Szerződés 3. cikkének a) pontját, a 23. cikkét, 28. cikkét, és az áruk szabad mozgásának alapelvét. Az áruk szabad mozgása a Római Szerződés 30. cikke szerint csak akkor korlátozható, ha az taxatív meg határozott esetekre vonatkozik, és a korlátozás szükséges és arányos. A perbeli esetben – állítása szerint –

ez a kivétel nem áll fenn, az alperesi és a jogerős ítéleti döntés folytán az áruk szabad mozgásának korlátozása bekövetkezik, az aránytalan következményekkel jár, az áruforgalom szabadsága sérül. A felperes szerint bíróság a Római Szerződés 30. cikkében foglalt kimentési szabályt nem vizsgálta; a felperes a termékeit az Európai Unió több tagállamában ezzel a terméknevvvel forgalmazza, a többi országban ezt az elnevezést nem kifogásolták, és versenyjogsértőnek sem találták, így álláspontja szerint a határozat az áruforgalom szabadságának sérelme nélkül nem hajtható végre.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan, a felperes által hivatkozott Római Szerződés 3. cikk (1) bekezdés a) pontját, az áruk szabad mozgásának alapelvét az alperes határozata nem sértette meg. A felperes által hivatkozott 28. cikkbe nem ütközik az az alperesi határozati előírás, amely megtiltotta a No. 1. jelölés alkalmazását az „e magatartás folytatásának megtiltásával”. A megtévesztő jelölés alkalmazását a Tpv. 8. § (2) bekezdés a) pontja tilalmazza. A megtévesztő jelölés használatának tilalma nem azonos a felperes által hivatkozott, a Római Szerződés 28. cikkében említett az áruk behozatalára vonatkozó mennyiségi korlátozással, vagy azzal azonos hatású intézkedéssel. A felperes által hivatkozott tanulmány maga mondja ki a „K. és M.” ügyben hozott döntést idézve, hogy az ún. termékértékesítési körülményekre nem vonatkozik a Római Szerződés 28. cikke. Ezzel összefüggésben a C. ügyben és az M. ügyben hozott döntés szerint a megtévesztés általános tilalmán alapuló döntés kihat a tagállamok közötti kereskedelemre, ha a tilalom miatt a vállalkozás arra kényszerül, hogy a termékeit egyedül az adott tagállamban eltérő jelölés alatt forgalmazza, és ezzel járulékos csomagolási, címkézési költsége merül fel. Ezzel összefüggésben a 28. cikkben megfogalmazott tilalom felmerülhet, azonban az adott tagállam jogosult fogyasztóvédelmi intézkedések megtételére, és csupán a megtévesztő jelölés használatának tilalma nem jelenti egyúttal, hogy az adott termék forgalmazását korlátozná és így a 28. cikk rendelkezésébe ütközne.

A gyógyszerári piacnyitás a várt hatásokkal járt

Az Országgyűlés Egészségügyi Bizottságának elnöke felkérte a GVH Elnökét arra, hogy a gyógyszerári piacnyitás kétéves tapasztalatait foglalja össze. A GVH 2009. februárjában az alábbi összefoglalót adta át a Bizottság tagjai számára:

A GVH tapasztalatai szerint a piacnyitást követően elindult piaci folyamatok az elmúlt két évben szinte teljes mértékben a várt hatásokkal jártak:

1. A nagyobb forgalmú – korábban sok esetben kifejezetten extraprofitokat biztosító, vagy a fogyasztói általános bevásárlási szokások átalakulása folytán kínálatlanul lefedetlenül maradt, befektetési szempontból biztos megtérülést jelentő – helyszíneken (pl. bevásárlóközpontok, forgalmas közlekedési csomópontok, egészségügyi intézmények, prosperáló települések, településrészek) nyíltak meg leg hamarabb az új gyógyszerárak. Ez a folyamat szétterült, de változatlanul a kisebb megtérülési kockázatot jelen-

tő helyszínek maradtak a befektetések, új patikanyitások földrajzi pontjai.

2. Nem nyíltak gyógyszerárak olyan helyeken, amely korábban sem azért maradt „ellátatlan”, mert az effektív (lakosságszámhoz kötött) korlát akadályozta az alapítást, hanem mert a gazdaságos üzemméret szintje alatt volt az adott földrajzi piac akár az elérési útvonalak hossza, akár a terület alacsony népsűrűsége okán. Az ilyen helyszíneken már a liberalizációt megelőző években is területi jellegű külön támogatások biztosították a gyógyszerárak fennmaradását.

3. Az intenzívebb versenynek kitett földrajzi körzetekben nőttek a nyitvatartási idők, nőtt a többlet egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó gyógyszerárak száma, bővült az ilyen jellegű kínálat.

4. Javultak, de nem a várt mértékben a gyógyszeráron kívüli hozzáférés lehetőségei. Ezt azonban már akkor lehetett prognosztizálni, amikor közismertté váltak a piacralépési feltételek (kijelölt gyógyszerek köre, egyéb üzletekre vonatkozó árusítási feltételek). Részben maga a

törvény, részben a miniszteri rendelet megtérülési szempontból szigorú feltételeket szabott, illetve a kínálható gyógyszerkör szegényes maradt. Ebből következően a frekvenciált helyeken lévő, egyébként is folyamatosan nyitva tartású, nagy forgalmú helyek (pl. benzinkutak), vagy rokon termékeket (pl. drogéria) kínáló kereskedelmi üzletek, inkább reklámozási, vagy választékbővítő, mintsem egyszerű megtérülési várakozások alapján terjesztették ki a tevékenységüket erre a termékkörre. Riasztóan hatottak ugyanakkor a meghirdetett feltételek a potenciálisan még érdeklődő, ámde alacsonyabb tőkeerővel rendelkező üzletkörökben (pl. vidéki kisebb boltok).

5. A tulajdonosi alapú koncentrációs folyamatok, bár valamelyest meggyorsultak, a versenyhatások szempontjából még csupán alig érzékelhető változásokat hoztak. A korábbi vezető patikalánc piaci súlya összevásárlásokkal alig növekedett az elmúlt években. Sok esetben a korábbi rejtett érdekeltségek nyilvánossá válása kelt olyan képzetet, mintha egyes földrajzi körzetekben megváltozott volna a piaci szerkezet. A GVH által e területen folytatott fúzió ellenőrzési munkateher szintje alig tért el a korábbi években is tapasztalttól, s esetinek mondható.

6. A gyógyszer gyártók és nagykereskedők tulajdonosi szerepvállalása eddig alig jelent meg, de várhatóan ez csupán időleges. A növekvő verseny következtében az alkalmazkodásra képtelenebb gyógyszerárak eladósodottsága, csődvészélybe kerülése növekedett. Ez egyrészt más kockázatkezelésre készíti a hitellező nagykereskedelmi vállalatokat, másrészt várhatóan erősíteni fogja a nagykereskedelmi vállalatok tulajdonosi, irányítási befolyásra való ösztönözöttségét. Tekintettel arra, hogy már tíz évvel ezelőtt is jellemző volt az, hogy az első helyen beszállító nagykereskedőkre jutott a patikai beszerzések akár 80-90%-a is, s ez a tendencia azóta sem változott, valószínűsíthető, hogy a középtávon a nagy- és kiskereskedelmi szint közötti vertikális integráció felgyorsul.

Fotó: MTI

7. A szerződésen alapuló stratégiai beszerzési társulások, koordinációs megállapodások súlya ehhez képest nagyságrendileg más eredményt mutat, köszönhetően a két – duopolista helyzetű – nagykereskedelmi csoport aktivitásának. A két szövetséghez csatlakozott patikák – számuk alapján – lefedik a kiskereskedelmi piac mintegy 40 %-át. A két versengő szövetség, mind az arculatépítésben, mind a kereskedelmi jellegű akciózásban úttörő szerepet töltött be eddig. E vertikális – részben versenykorlátozó elemeket is tartalmazó – megállapodásokat vizsgálta a GVH, de érdemi versenyaggályok még – részben a szerződések tartalma, részben a csatlakozott gyógyszerterek száma alapján – nem voltak azonosíthatók. Ezek a vertikálisan szerveződő láncok e növekvő szakaszukban sokkal inkább az élénkülő verseny megtestesítőinek mutatkoztak.

8. A beszerzési szövetségek, kisebb láncok kialakításában más – új – piaci szereplők is megjelentek amellet, hogy valamelyest megnőtt a gyógyszerészek, gyógyszerter tulajdonosok által már korábban létrehozott szervezetek piaci aktivitása is. Az alulról szerveződő szövetségek növekedése azonban lassúnak mutatkozik, vélelmezhetően e területen mind a tudás, mind a tőke, esetleg az ösztönzöttség is kevés ahhoz, hogy e folyamatok felgyorsulását lehessen várni. A nagykereskedelem ez irányú gyors reagálása, menedzsmentismeret, tőke- és információs előnye behozhatatlannak tűnik.

9. Nincsen megbízható információ arról, hogy a helyi szolgáltatási piacokon bekövetkező mozgások érdemi koncentrációnövekedéssel jártak volna. Ahol láthatóak ilyen folyamatok (pl. Csongrád megye), ott a helyi piacokon bekövetkező koncentrációnövekedések a már működő gyógyszerterek tulajdonosai által végrehajtott gyógyszerternyitások következményei. Vélelmezhető, hogy az e körben érvényesülő összevásárlási tilalommal, a felvásárlásokkal történő területi koncentrációnövekedésnek sikerült elejét venni.

10. Megjelentek a gyógyszerterek tulajdonosai között – bár még nem túl nagy, de egyre növekvő arányban – az orvosok. Ennek hosszú távon nem kis veszélye van, mert torzítja az orvosi érdekeltséget, háttérbe szoríthatja az orvos-

Fotó: MTI

szakmai szempontokat a gyógyszer rendelési döntések során. (Az orvosok tulajdonosi, vagy egyéb anyagi érdekeltségi jellegű szerepvállalása, ösztönzöttségének torzulása nem csupán a gyógyszerterek, de más az egészségügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó piacok – orvostechnikai eszközök, laboratóriumi, más diagnosztikai szolgáltatások stb. – esetén kimutatható veszélyekkel jár.)

11. A gyógyszerterek piaci viselkedése több tekintetben is megváltozott. Erősebb lett a reklámozásban, marketing tevékenységben megnyilvánuló verseny, de megjelent az árverseny is mind a nem vényköteles termékek, mind a támogatott termékek körében. E folyamatokhoz részben hozzájárult a GVH szakmai kamarák elleni fellépése is, amely a reklámozási tilalmak feloldását már korábban elindította. A növekvő marketing verseny – a megdöbbenés mellett – támadásoknak tette ki az úttörő szerepet vállalókat, amely több panaszban és bejelentésben is testet öltött a GVH felé is. Mindeddig érdemi fogyasztóvédelmi vagy versenyjogi probléma (pl. fogyasztó megtévesztés) nem jellemezte ezeket a marketing akciókat.

12. Beindult néhány internetes – gyógyszereket is – forgalmazó portál működése, vagy más egészségügyi termékeket korábban is forgalmazó webáruház felvett a kínálatába gyógyszereket. Ezek még nem gyakorolnak ér-

zékkelhető kereslet elszívó hatást tekintettel arra, hogy általában is alacsony még a részaránya az ilyen kiskereskedelmi csatornáknak.

13. A fokozódó marketing aktivitás nem csupán az árengedményes akciókban jelent meg, de olyan – más kereskedelmi ágazatokban már szokásosnak számító – üzleti módszerek megjelenésével is járt, mint például a fogyasztói hűség kialakítását ösztönző kedvezményrendszerek.

14. Elmaradt néhány hasznos – más országban megszokottnak számító – kapcsolódó kereskedelmi szolgáltatás (pl. házhoz szállítás) kialakulása. Ennek az a magyarázata, hogy a kiskereskedelem más ágaiban is kezdeti fázisban van ezeknek a szolgáltatásoknak a kialakulása, ami részben összefügg az érintett fogyasztói rétegek fizetőképes keresletének hiányával, más fogyasztói prioritásaival, vásárlói szokásaival. Egyúttal azonban azt is jelzi, hogy a verseny intenzitása még nem érte el azt a szintet, hogy ennek a – többletköltségeket is okozó – kapcsolódó szolgáltatásnak a kínálatát kikényszerítse, érzékkelhető szintre hozza (pl. reklámozással).

15. A gyógyszerterekben a gyógyszerek választékát tekintve nincsenek megbízható információk. A választékot érintő kritikák lehetnek megalapozottak, azonban azok oka – különösen a támo-

gatott gyógyszerek körében – nem annyira a liberalizációban, mint inkább egyébként, azon kívüli okokban keresendő.

A piacnyitás előtt a patikákban a támogatott gyógyszerek árainak mozgásával összefüggően rendszeres anomáliák voltak (áremelkedések előtt fogyasztói oldalon felvásárlások szemben a gyógyszer-tárak készlet-felhalmozási ösztönöztsé- gével, árcsökkentési hírek előtt elhalasz- tott vásárlások stb.). A támogatási ár- döntések, árcsökkentések rendszeresebbé válása önmagában is készletezési problé- mákat okozott mind a nagy - mind a kis- kereskedelem szintjén. Az ehhez való al- kalmazkodás részben többlet kockáza- tokkal, illetve -költségekkel járt. Ezek egy részét át lehetett hátrítani a vásárlókra (próbavásárlások jelzik, hogy nem történt meg az olcsóbb generikum kiadása, vagy az azzal történő helyettesítés, hanem ép- pen ellenkező irányú helyettesítés tör- tént a gyógyszer-tárban), más része azon- ban óhatatlanul veszteséget jelenthetett. Nagy a valószínűsége, hogy – lévén a be- tegek ezirányú informáltsága gyenge, helyzete kiszolgáltatottabb, a gyógyszer- tári érdekelttség erős abban, hogy e koc- kázatok nagyobb részét a fogyasztókra terhelje – a változások költsége nagyobb arányban hárult inkább a fogyasztókra, mint a gyógyszer-tári vállalkozásokra.

16. A fogyasztók, vásárlók információ- hoz jutása változatlanul nehézségekbé ütközik. A gyógyszer-tárakban alig javult a gyógyszerekről szerezhető informáci- ókhoz való hozzáférés lehetősége. Válto- zatlanul tipikus, hogy nincsenek árlisták, vagy legfeljebb a nem gyógyszer-termé- kek katalógusai hozzáférhetőek egyes helyeken. Az új gyógyszer-tárak nagyobb hányada is a hagyományos officinás el- rendezést követi, s kevés helyen – jellem- zően inkább a bevásárlóközpontokban – vannak szabad polcos árusítási módok a nem gyógyszer-körbe sorolt termékek tekintetében. Az ilyen helyszíneken javult a választék, az árak áttekinthetősége, összehasonlíthatósága, nagyobb lehetősé- g van a megfelelő ár-érték arányú ter- mékek kiválasztására (pl. kötöző- és fer- tőtlenítők, vitaminkészítmények stb.). Ugyancsak megfigyelhető ilyen hatás a drogéria jellegű elárúsító helyeken a gyógyszerek tekintetében is. Ez egysze- rűbbé teszi a fogyasztói döntési helyzete- t, nagyobb lehetőséget biztosít tényle- ges megtakarítások elérésére is.

Összességében az elmúlt két év gyógyszer-tári piacnyitással összefüggő

eseményei a GVH álláspontja szerint tel- jes egészében a reális várakozások men- tén alakultak. A gyógyszer-tári ellátás nem dőlt össze, a piacra való belépések száma dinamikusan bővül, a piacról való kilépések száma és helyszínei nem adnak okot aggodalomra. A lakosság gyógy- szertárakhoz való hozzáférése mind ki- szolgálási hely, mind elérési idő szem- pontjából javult. Mindez olyan helyzet- ben következett be, amikor a gyógyszer kiskereskedelem dinamikája nemhogy nőtt, de inkább a piac zsugorodása kö- vetkezett be a gyógyszer-gazdaságossá- gi törvény támogatási rendszert érintő szigorító rendelkezéseinek következté- ben. Ez önmagában is jelzi a piacnyitás- nak, s az annak nyomán bekövetkező ver- seny erősödésének hatékonysági tartá- lékokat feltáró szerepét.

Az irreális várakozások (falusi gyógy- szertárak számának gyarapodása, fiatal gyógyszerészek tulajdonossá válása) nem teljesültek. Ez azonban csupán azt jelzi, hogy a gazdaságilag nem megal- pozott várakozások eleve hamisak vol- tak. A piac törvényei léteznek és érvénye- sülnek.

A GVH véleménye szerint a gyógyszer- gazdaságossági törvény patikai liberali- zációt szabályozó rendelkezései bevál- tak. Nem csupán az alkotmányossági akadályokat sikerült maradéktalanul tel- jesíteni, de a piacnyitástól várt előnyök is bekövetkeztek. Az eddigi valóságos ese- mények alapján nincsen semmi érdemi ok ezeknek a szabályoknak a felülvizgá- latára. A fogyasztói érdekek nem sérül- tek, bár kétségtelenül bekövetkezett az, hogy a piaci szereplők számára nagyobb a piaci kockázat és az alkalmazkodási kényszer. A piacnyitásnak azonban ép- pen ez volt a célja: tűnjenek el a szükségtelen, indokolatlan piacralépési korlátok, a járadékvadászat, a társadalmi holte-

her veszteség, erősödjön a versenyny-omás, hogy az ösztönözzön a fogyasztói igények jobb kiszolgálására, növekedjen a fogyasztói jólét.

Eddig a piacról történő kilépések szá- mossága és helyszínei sem adnak okot érdemi aggodalmakra, egyúttal a kon- centrációnövekedés módja és mértéke sem aggasztó. A piaci szereplők viselke- dése is pozitív irányba változott, javult az odafigyelés a betegekre, azok kiszolgálá- sának körülményeire, minőségére. Az új belépők megjelenése nyomán élénkülő verseny jótékony hatásai egyértelműen tapasztalhatóak, a piacszűkülés dacára egyértelműen javuló tendenciák látha- tóak. A piaci struktúrát, piaci viselkedést illetően a versenyjog általános szabályai – kiegészülve néhány speciális rendelkezé-ssel – alkalmasak a piaci problémák ke- zelésére.

Egészségpolitikai célokból bizonyos finomhangolásoknak, esetlegesen – a gyógyszer-tári érdekeltiségre, a fogyasztói tájékozódás javítására ható – alacso- nyabb szintű jogszabályokkal elrendez- hető kiigazításoknak nem látjuk törvényi akadályát, sőt magunk is több alkalom- mal indítványoztunk ilyeneket, de magában a törvényben nem látunk olyan szabályt, amely sürgős változtatást igényelne.

Tekintettel arra, hogy a liberalizáció nyomán bővülő kínálatban, élénkebb kiskereskedelmi versenyben felértékelő- dik a társadalombiztosító vevői, finanszí- rozói szerepe és potenciálja a gyógyszer- tári szolgáltatások vásárlása tekintetében, adott a lehetőség arra, hogy a keres- kedelmi jellegű „külön szolgáltatások” (vénykezelés, adatellenőrzés) helyett, az egészségbiztosító az egészségpoliti- kai szempontból fontosabb szolgálta- tások vásárlásában mutasson nagyobb aktivitást.

A bagatell jellegű egészségügyi panaszok öngyógyításában való gyógyszerészi tanácsadás, a beteg compliance javítását segítő króni- kus beteg gondozás, -ellenőrzés, -szűrés, stb. azok a területek, ame- lyekkel az egészségügyi ellátó rendszer magasabb ellátási szintjeit a gyógyszerészi tanácsadás, gyógyszer-tári gondozói munka segítheti. A gyógyszerészi szakmai tudásba történő egyéni és társadalmi befek- tetés nagyobb hatékonysággal hasznosulhat, több jóléti előnnyel járhat ilyen módon. Ez csökkentheti a társadalombiztosítás költsé- geit, növelheti a gyógyító munka hatékonyságát és hatásosságát.

Hatékony érdekvédelem – szigorú korlátok között

Előző lapszámunkban a Coca-Cola versenyjogi kézikönyve ismertetésével indult cikksorozatunk, mellyel a hazai gazdasági szféra egy-egy szereplőjét, illetve annak versenyjogi legjobb gyakorlatait mutatjuk be. Nem titkolt célunk a pozitív példák felsorakoztatása, ily módon is hozzájárulva a hazai versenykultúra erősítéséhez. Az alábbiakban egy szakmai-érdekvédelmi szervezetet és annak belső szabályzatát ismertetjük, különös tekintettel arra a speciális jogi helyzetre, mely a versenytárs gazdasági vállalkozások által létesített szakmai szervezetek, egyesülések jellemzője.

A Magyar Márkaszövetséget 1995-ben hozta létre 21, napi fogyasztási cikket gyártó vállalat. A szervezetnek jelenleg 60 hazai és multinacionális tagvállalata van, ezek összesített 2008-as forgalma meghaladta az 1300 Mrd forintot, közvetlen alkalmazottaik száma mintegy 20 000 főre tehető. A tagok több mint 80%-a rendelkezik magyarországi termelői kapacitásokkal, ezzel jelentősen hozzájárulva a ha-

zai munkahelyteremtéshez; több cég pedig Magyarországot tette meg gyártása vagy K+F tevékenysége regionális vagy uniós központjává.

Hasonló, az FMCG-iparág (FMCG: *fast moving consumer goods* – gyorsan forgó fogyasztási cikkek) érdekképviselőjét el-látó szervezet működik a kontinens szinte valamennyi nemzeti piacán, ilyen például a több mint száz éve alapított németországi Markenverband, vagy éppen a legfiatalabb, a 2002-ben alakult orosz RusBrand. Az egyes nemzeti szövetségek uniós föderációja a brüsszeli AIM, mely összességében mintegy 1800 vállalatot valamint 450 milliárd euró forgalmat reprezentál. A Magyar Márkaszövetség aktív tagja az AIM-nek, ezen a platformon keresztül vesz részt az iparágat érintő uniós szabályozások véleményezésében, alakításában. Az elmúlt években ilyen volt például a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra, az audiovizuális médiaszolgáltatásokra, vagy az élelmiszerek jelölésére vonatkozó szabályozás, illetve ezek áttétele a hazai joganyagba.

Alapszabálya szerint a szövetség legfontosabb célja a márkaiparág érdekeinek támogatása, a tisztességtelen piaci magatartás elleni fellépés, a szabályozási és üzleti környezet javítása. Ezért a szövetség szakmai állásfoglalásokkal ösztönzi az iparág számára kiemelt fontosságú szakmapolitikák és szabályozások kialakítását, elsősorban a védjegyjog, fogyasztóvédelem, versenyjog, gazdasági reklámtevékenység és kereskedelem-politika terén. A minisztériumokkal, hatóság-

okkal való együttműködés részben hivatalos együttműködési megállapodásokon, részben a szabályozási elképzelések, tervek folyamatos monitorozásán és véleményezésén alapul. Az üzleti-szabályozási környezet javításán túlmenően, a szövetség akár jogi úton is kész fellépni az iparág érdekeinek védelmében, így bejelentéssel élve több alkalommal is kezdeményezett verseny-felügyeleti eljárást a Gazdasági Versenyhivatalnál, vagy tett rendőrségi büntetőfeljelentést termékhamisítás vagy védjegyjog megsértése miatt.

A Magyar Márkaszövetség megalakulása óta nagy fontosságot tulajdonít a versenyjog alakulásának és alkalmazásának. Ezt elsősorban az iparág jellemző üzleti modellek és üzleti gyakorlatok speciális versenyjogi vonatkozásai indokolják. A szövetség szakértői több témával kiemelten is foglalkoznak, tanulmányok, felmérések, állásfoglalások, lobbianyagok feldolgozásával és készítésével. Ilyen témák például a vevői erő, a nagyméretű kiskereskedelmi láncok és a beszállítók aszimmetrikus alkupozíciója, a veszteséges vizsonteladás elmélete és gyakorlata, a piaci részesedés viszonylagossága a küszöbértékek meghatározásakor (upstream vs. downstream piacok); a beszerzési társulások szerepe az ellátási láncban; a kereskedő, mint a gyártó versenytársa (private label konfliktus).

A Gazdasági Versenyhivatallal való egyik első kapcsolatfelvételt 2002-ben került sor, amikor a szövetség tájékoztatósul és véleményezésre eljuttatta a hivatal-

nak a Helyes Üzleti Gyakorlatok Alapelvei elnevezésű belső etikai szabályzatát. 2007-ben került sor a GVH fogyasztói ügyekben alkalmazott bírságolási politikájának, közleménytervezetének véleményezésére, ennek alkalmából találkozott a szervezet vezetősége a Versenytanács és a hivatal több tagjával és tisztviselőjével. A szövetség folyamatos és konstruktív párbeszédre törekszik a hivatallal, így a versenypártolás, a hazai versenykultúra fellendítése jegyében tavaly három konferencia szervezésében is közreműködött az új fogyasztóvédelmi szabályozások témájában, ezeken a GVH képviselői előadást tartottak.

A Márkaszövetség nemcsak az érdekvédelmi tevékenysége miatt tulajdonít nagy jelentőséget a versenyjognak, hanem a mindennapi gyakorlati munkájában is, mint adott esetben konkurens tagvállalatokból álló szakmai szervezet. Ugyanis több olyan tagja is van, melyek egymásnak versenytársai: vagy azért, mert ugyanazokat a termék-kategóriákat forgalmazzák; vagy azért, mert ugyanazon kereskedelmi partnernél versengenek egymással a belisztázás, polchely és termékelhelyezés kapcsán. Ezért a szervezet bármiféle tevékenységére vonatkozó a magyar és európai versenyjog, mely tiltja a verseny kiiktatását, korlátozását, vagy torzítását célzó magatartást.

Fentiek miatt a szövetség egy nagyon szigorú belső Versenyjogi Szabályzattal rendelkezik. A Szabályzat egyrészt vázolja a versenyjog legfontosabb előírásait, másrészt ezen előírásoknak való megfeleléshez nyújt irányelveket.

A Versenyjogi Szabályzat kiemeli, hogy a szövetség és tagvállalatai tevékenységét egyaránt szabályozza a közösségi és a hazai versenyjog. Ennek hangsúlyozásaként a tagok számára a Szabályzat átemeli a közösségi alapító szerződés vonatkozó

cikkét, amelyben foglaltakat a szükséges mértékig meg is magyarázza a tagvállalatok részére.

Így a közösségi alapító szerződés 81. cikkelye szerint „tilos minden olyan vállalatok közötti megállapodás, vállalati társulások döntése [decisions by associations of undertakings] és összehangolt magatartás, amely alkalmas a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny akadályozása, korlátozása vagy torzítása”. A magyar verseny törvény 11. szakasza hasonló tilalmat fogalmaz meg.

„Döntésnek” minősülhetnek a szakmai szervezet szabályai, a tagokat kötelező döntések, de még az ajánlások is. Lényegében bármi belefér a „döntés” fogalmába, ami pontosan tükrözi a szervezet szándékát a tagok magatartásának koordinálására. Bármely, a szakmai szervezet keretei között történő megállapodás versenyjogi elemzés tárgya lehet, akár mint szervezeti határozat, akár mint a tagvállalatok közötti megállapodás.

Rámutat a Szabályzat arra is, hogy nemcsak azok a megállapodások vagy határozatok minősülhetnek törvényellenesnek, melyekre írásos bizonyíték van. Az ún. „úriemberi megállapodások”, hallgatóságos beleegyezések, és bizonyos esetekben még a párhuzamos magatartások is elítélendők, amennyiben akár cél, akár hatás jelleggel, de a gazdasági versenyt befolyásolják.

A szövetség tevékenysége gyakran jár két vagy több versenytárs együttműködésével, ezért teljes mértékben biztosítani kell a versenyjogi szabályoknak való megfelelést. Bármilyen ártalmatlannak is tűnhet egy cselekedet önmagában, de a versenyjogi hatóságok szemében akár egy olyan cselekvési minta része is lehet, ami viszont már jogsértő.

Ez a következőket jelenti a gyakorlatban:

- A szövetség aktivitásaiban való részvétel önkéntes, egyetlen tagvállalat sem szankcionálható, ha ezekben nem tud részt venni;
- Üzletileg érzékeny információkat nem szabad megosztani vagy megvitatni. Ez magába foglalja többek között a következőket:
  - Árinformációk, például az aktuális, számlázott vagy kifizetett árak, vagy az árazási politika, illetve bármi, aminek köze van költségekhez, engedményekhez, vagy visszatérítésekhez.
  - Promóciós megállapodások vagy tevékenységek;
  - Termelési volumenek vagy kapacitások;
  - Kereskedelmi megállapodások részletei;
  - Termék vagy üzleti tervek;
  - Beszállítókra vagy vevőkre vonatkozó nem nyilvános információk, ilyen például az, hogy a tagok melyik vevővel kereskednek, milyen kondíciókkal kereskednek, illetve milyen tárgyalásokat folytatnak;
  - Piaci részesedések;
  - Eladások (mennyiségben és értékben is).
- Bármiféle megbeszélés a tagok között az árakról, illetve az ár meghatározó komponensekről, kedvezményekről, marzsokról, költségekről, jövőbeli árpolitikáról, szállítási kondíciókról, vevői kapcsolatok érzékeny adatairól szigorúan tilalma-

zott. Az áregyeztetésen túlmenően törvényellenes a kereskedő szabadságát korlátozó viszonteladási árak meghatározása is. A szállítók kizárólag jogilag nem kötelező ajánlást tehetnek a viszonteladási árakra, kizárva bármiféle nyomásgyakorlást vagy szerződéses kötelezettséget;

- A tagok közötti kommunikáció nem vezethet semmiféle megállapodáshoz vagy beleegyezéshez a földrajzi piacot illetően, és nem vezethet bojkotthoz, vagy egy üzleti partner kollektív visszautasításához. Illegális megállapodás hiányában, pusztán párhuzamos cselekvéssel is kialakulhat „összehangolt magatartás” Azt a védekezést, miszerint a versenytársak kizárólag a külső versenykörnyezetre reagáltak, vagy azt, hogy ezen magatartásuk csak véletlenszerű volt, objektív módon szükséges bizonyítani.
- A tagok átadhatnak a szövetségnek olyan történeti adatokat, melyek szükségesek valamilyen közös munkához; de ezeket nem szabad más tagoknak kiadni, és nem lehetnek alkalmasak az adatszolgáltató beazonosítására. A tesztek és az adatgyűjtések szakmai protokolljának kialakítását és végrehajtásának monitorozását külső tanácsadóval kell megoldani.
- A megbeszéléseket az előzetesen kialakított és a tagoknak kiküldött

napirend alapján kell lefolytatni, elégséges időt hagyva a tagvállalati jogászoknak a napirend előzetes ellenőrzésére, ha ez szükséges. A megbeszélésekről közvetlenül az esemény után összefoglalót kell készíteni, melyet a belső jogi ellenőrzés után az összes résztvevőnek el kell küldeni. Ha bárki bármikor aggályosnak tart egy magatartást, gyakorlatot versenyjogi szempontból, akkor azonnal értesítenie kell a szövetség főtitkárát, valamint szükség esetén a szövetség külső jogtanácsosát.

- A szövetség tagjai semmilyen tekintetben sincsenek korlátozva döntéseikben az üzleti magatartásukat illetően. A tagok minden cselekedete önkéntes. Minden egyes tag teljesen szabadon hozza meg egyéni üzleti döntéseit.
- Ha bármely résztvevő úgy érzi, hogy a bizottság vagy a csoport megbeszélése megengedhetetlen tartalmúvá kezd válni, akkor azt a témát szüneteltetni kell a jogi tanácsadó véleményének kinyilvánításáig.
- Ha valaki legitim forrásból (pl. szakmai sajtó, rendezvény, független harmadik fél, vevő, média, stb.) jut hozzá valamilyen információhoz, akkor tanácsos az információ forrását megtartani, az eredet bizonyítására. Rá kell vezetni magára a dokumentumra, vagy külön jegyzetre a forrás nevét és dátumát, így később nem érheti a szövetséget, illetve tagjait az a vád, hogy jogellenes módon tettek szert rá.

Végezetül a Szabályzat felhívja a figyelmet a házon belüli e-mailen, telefonon folytatott, valamint ügyvédekkel történő kommunikáció megfelelő kezelésének fontosságára. A házon belül tárolt jogi tanácsnak minősülő dokumentumok minden egyes oldalán világosan meg kell jelölni, hogy egy ügyvédi kamara tagjától származik, és az ügyvédi titoktartás körébe tartozik.

A Magyar Márkaszövetség és valamennyi tagvállalata elkötelezett amellett, hogy a szövetség céljai és feladatai, alapelvei és gyakorlati teljes mértékben megfeleljenek a versenyjogi előírásoknak. Csak így lehet biztosítani, hogy a szakmai és érdekvédelmi tevékenység egyszerre legyen hatékony és jogszerű. Külön kiemelendő, hogy az iparág érdekvédelmi területén – legjobb tudomásunk szerint – egyedül a Magyar Márkaszövetség rendelkezik speciális versenyjogi szabályzattal és végrehajtási gyakorlattal. Ezt a kvázi versenylőnyt a szövetség a továbbiakban még tréningekkel és képzésekkel is igyekszik megerősíteni. Ezzel együtt is fontosnak tartják, hogy minél több szakmai szervezet, egyesülés, kamara készítse el a saját speciálisan versenyjogi szabályzatát, kódexét, ezzel is átláthatóbbá és profeszionálisabbá téve a hazai üzleti és érdekvédelmi szférát.

Versenyjogot érintő AB döntések

Alkotmányos a közleménykiadási jogkör

Az Alkotmánybíróság 1392/B/2007. AB határozata szerint nem sérti a jogbiztonság követelményét és így nem alkotmányellenes a Tpvt. azon felhatalmazó rendelkezése, mely szerint a GVH elnöke és a Versenytanács elnöke közleményt adhat ki, illetve amely az

engedékenységi politika megvalósítása érdekében közlemény kiadását írja elő.

A Tpvt. 36. § (6) bekezdése szerint a GVH elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat

ki. A közleménynek kötelező ereje nincs, rendeltetése a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése.

A közleményeket a GVH honlapján publikálja, szükség szerint frissítve azok tartalmát.

A cégvezetők személyes felelősségének kérdése

Fotó: MTI

A köztársasági elnök indítványára az Alkotmánybíróság 2009. február 23-án – kisebbségi álláspont megfogalmazása mellett – megállapította, hogy a Tpvt. módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2008. június 2-i ülésnapján elfogadott törvény (a továbbiakban: Tpvtm.) 15. §-a, mert több szempontból nem felel meg az Alkotmány 57. § (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás követelményeinek. A GVH határozata elleni jogorvoslati eljárásnak a nemperes eljárás keretei közé szorítása, a tényállás egyes lényeges elemeinek kizárólag közigazgatási

nemperes eljárás keretében történő megállapítása összességében elzárja az érintett természetes személyeket attól, hogy a határozatban foglalt megállapításokat érdemben vitassák, megfelelő eljárás keretében, bizonyítás felajánlásával cáfolják; noha személyes felelősségük tisztázására az alapeljárásban sem kerül sor.

A vizsgált rendelkezés szerint, ha egyes, a Tpvt.-be ütköző jogszabálysértések tényét bírság kiszabása mellett jogerős és végrehajtható versenyfelügyeleti, illetve bírósági határozat megállapítja, a marasz-

talt gazdasági társaság vagy szervezet vezető tisztségviselőivel szemben további szankciót kell alkalmazni. A GVH egy újabb határozatban a cégnylvántartás alapján megállapíthatta volna, hogy a jogszabálysértéssel érintett időszakban kik voltak a gazdasági társaság vezető tisztségviselői, majd kimondva, hogy ezek a személyek ilyen posztot két évig nem tölthetnek be. A megállapító döntéssel szemben közigazgatási nem peres eljárás, az eltiltó döntésről szóló határozattal szemben nemperes eljárás keretében lett volna helye jogorvoslatnak.

A 2008. december–2009. február időszakban indult egyes versenyfelügyeleti eljárások

A Gazdasági Versenyhivatal Vj-152/2008. ügyszámán eljárást indított a **Nemzetközi COD Rák Információs és Prevenációs Kutatási Központ Közalapítvánnyal és a COD Kutatás-fejlesztési Tudományos Kft.-vel szemben** a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának és a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának feltételezett megsértése miatt, mivel készítményének betegségmegelőző, illetve gyógyító hatást tulajdonított és ezzel olyan élettani változások előidézését ígérte, amelyek kizárólag gyógyszerként törzskönyvezett készítményektől lenne várható. (2008. december 5.)

A GVHVj-156/2008. ügyszámán eljárást indított a **KIKA Lakberendezési Kft.-vel szemben** a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának és a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának feltételezett megsértése miatt. A vállalkozás honlapján, továbbá szórólapjain „Cash and carry alacsony áron azonnal elvihető” szlogen alatt akciót hirdetett. Az akciós termékek egy része azonban már az akciók első napján sem állt minden áruházban rendelkezésre, így azok – a hirdetettekkel ellentétben – nem voltak azonnal elvihetőek. (2009. január 7.)

A GVH VJ/0001/2009 ügyszámán eljárást indított a **JÉCSAI Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. ellen** a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt. A Szigetszentmiklósi Református Egyházközség tulajdonában álló, köztemetői funkciót is ellátó temetőt üzemeltető a temetőüzemeltetéssel összefüggésben, valamint a temetkezési szolgáltatókkal szembeni díjalkalmazása kapcsán tanúsított magatartásával valószínűsíthetően megsértette a Tptv. 21. §-át. (2009. január 23.)

A GVH eljárást indított az **MTM-SBS Televízió Zrt.-vel és az Interaktív Televíziós Műsorkészítő Kft.-vel szemben**

fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt. A TV2 televíziós csatornán 2008. év őszétől sugárzott Megasztár 4 című tehetségkutató műsor élő adásaiban a szavazatok küldésére buzdító felhívás tévesen azt a képzetet keltette a fogyasztókban, hogy csupán, illet-

ve elsősorban a szavazataikon múlik a versenyzők továbbjutása. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt a versenyhatóság jár el, ha a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas. A törvény értelmében a gazdasági verseny érdemi érintettsége minden egyéb körülményre tekintet nélkül fennáll, ha a keres-

kedelmi gyakorlat országos műsorszolgáltatást végző műsorszolgáltatón keresztül valósul meg. (2009. február 3.)

A GVHVj-141/2008. ügyszámán eljárást indított a **Viasat Hungaria Műsorszolgáltató Zrt., valamint a Viasat Broadcasting UK Limited ellen** a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt. Erőfölény fennállta esetén visszaélésnek minősülhet, hogy a Viasat megkülönbözteti kábeltelevíziós ügyfeleit, egyes vállalkozásoknak szinte ingyen, míg másoknak háztartásonkénti 80–150 Ft-ért kínálja a Viasat3 műsorát. Továbbá, műsordíját jelentősen és indokolatlanul megemelte a szolgáltató a 2008. évben. Végezetül, a GVH információi szerint a Viasat3 műsor továbbításával kapcsolatos szerződések megkötését attól teszi függővé az eljárás alá vont, hogy az újonnan alapított TV6 csatorna terjesztésére is szerződést kössenek a kábelszolgáltatók. (2009. február 23.)

A GVH Vj-149/2008. számon előzetes értesítés nélküli helyszíni szemlével összesen tizenöt fénymásoló berendezések forgalmazásával foglalkozó vállalkozás ellen indított eljárást. A versenyhatóság gyanúja szerint a cégek kartellbe tömörülve indultak a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság által 2008. július 11-én kiírt közbeszerzési tenderen. A GVH rendelkezésre álló adatok alapján alaposan feltehető, hogy a közbeszerzési kiírás első négy – gyártói – kategóriájában nyertes vállalkozások az adott kategórián belül valamint a négy kategória között is előzetesen megállapodtak abban, hogy milyen egymáshoz közeli árszinten adják be ajánlataikat, illetve, hogy mely vállalkozás, mely kategóriában fog elindulni. (2009. február 23.)

A közlemények a jelzett napon a GVH honlapján: www.gvh.hu/ Szakmai felhasználóknak/Induló eljárások rovatban jelennek meg

Jubileumát ünnepli a GVH tanulmányi pályázata

2009 során immár tizedik alkalommal, a GVH VKK szervezésében pedig harmadszor hirdeti meg a hivatal egyetemi és főiskolai hallgatók számára „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” elnevezésű országos tanulmányi pályázatát. A feladat a versenytörvény 2005. évi módosításával, a hivatal versenykultúra fejlesztő szerepének törvényi beiktatását követően került a Versenykultúra Központhoz. A GVH VKK a pályázat lebonyolítását a korábban kidolgozott rendszer szerint végzi, ugyanakkor a pályázók visszajelzései és tapasztalatai alapján folyamatosan törek-

szik annak frissítésére. Ennek keretében került sor idén a pályázati értékelő lap átalakítására, illetve annak bevezetésére, hogy a pályázók megismerhessék a beadott pályamunkáik értékelését. Az aktuális témák között vannak visszatérő területek, mint például a vevői erő szabályozása vagy az erőfölénnyel való visszaélés különböző vetületei, de olyan új témakörökkel is találkozhatnak az érdeklődők, mint a klaszterek vagy az információs, illetve a viselkedési közgazdaságtan a fogyasztói döntéshozatali folyamatban. A GVH VKK fontosnak tartja felkelteni a fel-

törekvő fiatal generáció érdeklődését a versenyjog, a versenypolitika és a versenyjogi értelemben vett fogyasztóvédelem témái iránt, így annak érdekében, hogy a 10. évfordulóra minél több pályázat érkezzen, 2009-ben nem csupán papírformátumban, hanem elektronikusan is eljuttatta az egyetemek, főiskolák vezetőinek, tanulmányi osztályainak a pályázati felhívást.

A pályázati felhívás a 25. oldalon olvasható, valamint megtalálható a GVH VKK honlapján – www.versenykultura.hu.

A Versenykultúra Központ 2009. évi tervezett munkájáról

GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL
VERSENYKULTÚRA KÖZPONT

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja (GVH VKK) 2009 februárjában hozta nyilvánosságra éves munkatervét. Ez a korábbi évekhez hasonlóan épül fel, azonban az anyagi korlátokra tekintettel néhány munkatervi pont a korábbiakhoz képest szűkebb tartalommal szerepel, vagy kimaradt. A vállalható feladatok kiválasztása során a GVH VKK elsősorban a korábban már előkészített, vagy megkezdett feladatait, illetve az együttműködés keretében vállalt elkötelezettségeit vette figyelembe. Jelen cikkünkben 2009 főbb feladatait foglaltuk össze, a GVH VKK munkaterve teljes terjedelemben elérhető honlapunkon (www.versenykultura.hu).

Massimo Motta 2007 őszén megjelentetett Versenypolitika és William W. Lewis 2009 elején megjelentetett A termelékenység ereje c. könyveihez hasonlóan a GVH VKK támogatásával előreláthatólag 2009 végén jelenik meg Richard Whish: *Competition Law* című könyve legfrissebb (hatodik) kiadásának magyar nyelvű fordítása, amelynek előkészítése már 2008-ban megkezdődött. A GVH VKK a szóba jöhető szakkönyvek kiválasztásakor több szempontot vesz figyelembe. Richard Whish áttekintő képet ad a versenyjog és versenypolitika általános jellegű aktuális kérdéseiről, valamint tartalmazza azokat a fontos jogeseteket is, amelyek a nemzetközi gyakorlatnak is alapjait jelentik. A kiadványt a GVH VKK által megcélzott felhasználói csoportok-

hoz hasonló felhasználói körök forgatják Európa-szerte.

A GVH VKK feladatai közé tartozik a korábbi tájékoztató, ismeretterjesztő kiadványainak aktualizálása, illetve esetlegesen új kiadványok elkészítése. 2008 év végén elkészült az „Amit a GVH-ról tudni kell” című kiadvány magyar, valamint angol nyelvű verziója. Ugyanakkor 2009 során a korábban kiadványok útján közzétett információkat a GVH VKK elsősorban a tömegkommunikáció csatornáin kívánja eljuttatni az érdeklődőkhöz, tehát a GVH VKK a tavalyi évhez hasonlóan továbbra is meg kíván jelenni a különböző tömegkommunikációs csatornákon. Ismeretes, hogy számos gazdasági témájú, illetve fogyasztóvédelmi irányultságú szaklapban, magazinban kerültek nyilvánosságra a hivatallal kapcsolatos információk a korábbiakban is. A hivatal munkatársai nagy segítségére voltak a GVH VKK-nak e feladat megvalósításában, amelyhez ezúton is köszönjük minden közreműködő kolléga segítségét!

A GVH VKK saját szervezésű szakmai rendezvényeivel is hozzájárul a verseny közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakemberek tájékozottságának növeléséhez, illetve lehetőséget teremt az aktuális versenyjogi témák szakmai megvitatására. Idén is folytatja 2007-ben megkezdett, Versenyjogi beszélgetések dél-időben elnevezésű rendezvénysorozatát, amelynek időpontjairól honlapján tájékoztatja az érdeklődőket. Továbbá nagy

örömünkre szolgál, hogy 2009 tavaszán Magyarországra látogat az Európai Bizottság versenypolitikai biztosa, Neelie Kroes. A ritka lehetőséggel élve a GVH VKK szakmai konferenciát szervez, amelyen előreláthatólag a biztos asszony is részt vesz.

Az előzőekhez hasonlóan folytatja a GVH VKK a „Versenykultúra felmérések” című projektjét, illetve 2009 során ismét meghirdeti „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” elnevezésű tanulmányi pályázatát.¹

A GVH és az ágazati felügyeleti hatóságok között az elmúlt években kötött együttműködési megállapodások, noha a középpontban a jogalkalmazási kérdések álltak, kitértek a versenykultúra fejlesztése érdekében szükséges együttműködésre is. A GVH VKK a meglévő együttműködési megállapodásain túl szorosabban kívánja fűzni a szakmai együttműködést több ágazati felügyeleti hatósággal, más szervekkel, szervezetekkel, illetve a versenyjoggal, versenypolitikával foglalkozó tudományos-oktatási élet kulcsszereplőinek számító egyetemekkel, egyetemi szervezetekkel. Ezek az együttműködési megállapodások teremtik meg a közös szakmai munka és a közös tudományos projektek kereteit.

Végezetül tájékoztatjuk az érdeklődőket, hogy nem kerülnek meghirdetésre a

¹ A pályázati felhívás elérhető a GVH VKK honlapján.

GVH VKK pályázati felhívásai. 2006-2007-ben, illetve 2008-ban négy kategóriában lehetett pályázni a GVH VKK-hoz pénzügyi támogatásért: szakmai konferenciákon való részvételhez, illetve szakmai rendezvények szervezéséhez; meghatározott szakmai kutatásokhoz; egyéb tudományos és oktatási projektek megvalósításához; valamint fogyasztóvédó civil szervezeteknek a tudatos fogyasztói kultúra elősegítéséért végzett munkájukhoz. A GVH VKK 2006-2007 során közel 60 pályázatot támogatott megközelítőleg 250 millió Ft-tal, míg tavaly mintegy 50

pályázatot tartott támogatásra érdemesnek hozzávetőlegesen 150 millió Ft értékben. A fentiekből látszik, hogy a pályázati rendszernek magas a költségigénye, amelyet a GVH VKK idén nem tud finanszírozni, így a pályázati felhívásokat nem hirdeti meg.

Szamosi Katalin nyerte el a Versenykultúráért díjat

Voszka Éva kutató és Boytha Györgyné oktató után idén egy ügyvéd, Szamosi Katalin, a Magyar Versenyjogi Egyesület elnöke nyerte el a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) Versenykultúra Központja által 2006-ban alapított Versenykultúráért díjat.

A versenytörvény értelmében a GVH feladata a versenyfelügyeleti eljárások és a versenypártolás mellett a versenykultúra fejlesztése is. Ennek megfelelően a hatóság komoly erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a magyar társadalom minél szélesebb rétegeihez jussanak el a piaci verseny szabályaival, a versenyhatóság működésével kapcsolatos ismeretek. A GVH ugyanis felismerte, hogy csak akkor szülehetnek versenybarát jogszabályok, ha a döntéshozók tisztában vannak a gazdasági verseny előnyeivel. A vállalkozások csak akkor képesek jogkövető magatartást folytatni, ha pontosan ismerik a versenyjogi előírásokat. Ahhoz pedig, hogy a verseny előnyeiket maguk a fogyasztók is élvezhessék, tudatában kell lenniük, hogy mindig választhatnak a versengő vállalkozások között. A jó minőségű terméket olcsón előállító gyártót vásárlásukkal „jutalmazva” maguk is segíthetik a tisztességesen versengőket az előrejutásban.

E feladatának ellátásában szép számmal akadnak segítők a hatóságnak. Ezen szakemberek áldozatos munkáját szeretné elismerni a GVH Versenykultúra Központja a 2006-ban alapított Versenykultúráért Díj odaítélésével. Elsőként Voszka Éva, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, a Pénzügykutató Rt. tudományos főmunkatársa lett díjazott, majd Boytha Györgyné, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának címzetes egyetemi docense, illetve az ugyanítt működő Versenyjogi Kutató

Központ Bizottságának elnöke, a GVH egykori elnökhelyettese részesült az elismerésben. 2008-ban Szamosi Katalin ügyvéd, a Versenyjogi Egyesület elnöke lett a díjazott.

Az 1993-ban alakult Magyar Versenyjogi Egyesület közhasznú egyesület célja a hazai és különösen Európai joggyakorlat ismertetése, a versenykultúra népszerűsítése és a hazai verseny-feltételek javítása. Az Egyesület aktívan részt vesz a Versenytörvénnyel kapcsolatos kodifikációk előkészítésében és bírósági versenyügyek elemzésében. Szamosi Katalin az egyesület alapítása óta vezetőségi tagja, 2000 óta pedig annak elnöke.

Személyében olyan szakember kapta a díjat, aki esetenként konkrét versenyfelügyeleti eljárásban az eljárás alá vont ügyfél oldalán lát el jogi képviseletet. A versenyjog alkalmazásának egyik szépsége, és persze nehézsége is abban rejlik, hogy a versenytársaknak esetleg kényelmetlen, de jogszerű „nyerő” magatartások és a törvénybe ütköző piaci magatartások világosan elkülönüljenek egymástól. A versenyfelügyeleti munka minősége szempontjából sokat segít, ha a másik oldalon is olyan szakemberek dolgoznak,

akik nem formális védekező szerepben gondolkodnak, hanem érzik a normakialakítás fontosságát, súlyát. Szamosi Katalin a GVH számára egy ilyen partner, akár a hatóság mellett, akár ellene képvisel.

Szamosi Katalin a szakma és a GVH megbecsülésére azért különösen érdemes, mert a versenyjog művelésében messze nem szorítkozik a megfizetett képviseleti munkákra, hanem fáradhatatlanul, szakmai képességeit bevetve a nem fizetett közéletben, társadalmi munkában is sokat vállal, sokat teljesít. Vezetőként mozgatója a Versenyjogi Egyesületnek, amely a legfontosabb civil fórum a GVH életében, biztos segítség a törvénymódosításokban, elvi kérdések vagy akár egyedi jogesetek megvitatásában. Megnyugtató, hogy ezeket a munkákat a nemzetközi versenyjogi közéletben is a Versenyjogi Egyesület és személyesen Szamosi Katalin is végzi. A visszajelzések szerint magas minőségű szakmai megjelenésük ezeken a fórumokon Magyarországot fejlettségi versenykultúrájú országnak ismerteti el és hozzájárulást tudnak adni a nemzetközi jogfejlődéshez is.

(A díjazottal készített interjú a 26. oldalon olvasható.)

Pályázati kiírás

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja
„Versenyjog Magyarországon és az EU-ban”

címmel országos pályázatot hirdet a magyar és a közösségi versenyjog tárgyában egyetemek és főiskolák nem-posztgraduális hallgatói részére

2009-ben az alábbi témákhoz kapcsolódó jelíges pályamunkák beérkezését várjuk:

1. A kartellek által okozott károk számszerűsítése
2. A vevői erő szabályozási megközelítése Magyarországon (más EU-tagállamokban, illetve az azok mögött rejlő közgazdasági érvek)
3. A túlzó árazás (excessive pricing), mint erőfölénnyel való visszaélés értelmezése és kezelése a magyar/nemzetközi versenyhatóságok gyakorlatában
4. A tovább eladási ármegkötés (RPM, resale price maintenance) empirikus vizsgálata
5. A nagy hipermarketek piaci és jóléti hatása
6. A GVH lezárt ügyeinek utólagos értékelése egy-egy témakörben vagy piacon (pl.: kábeltelevízió, könyv, gyógyszerpiac, stb.)
7. Az elhallgatás útján történő megtévesztés, a Tpv. és az UCP alapján történő elbírálás azonosságai és különbségei
8. Üzletfelek megtévesztése a GVH gyakorlatában
9. Az UCP irányelv átültetésének tapasztalatai az EU-tagországokban, illetve a magyar megoldástól való eltérések és a következtetések
10. A fogyasztói döntéshozatali folyamat bemutatása, elemei az információs közgazdaságtan és/vagy a viselkedési közgazdaságtan (behavioral economics) eredményeinek felhasználásával
11. A kötelezettségvállalás (commitment) alkalmazásának összehasonlítása az EU-ban és Magyarországon
12. A hirdetési gyakorlat korlátozásának hatása a versenyre, és versenyjogi megítélése a szabályozott szakmákban
13. A közös erőfölény megállapíthatósága – elmélet és jogalkalmazási gyakorlat
14. A klaszterek versenyjogi vonatkozásai
15. Az átállási költségek és a hálózati hatás összefüggései és kapcsolatuk a versennyel¹

Terjedelem: legfeljebb 60 000 karakter (lábjegyzetek, végjegyzetek, tartalom- és irodalomjegyzék, valamint szóközpök nélkül számítva). A terjedelmi határ túllépése pontlevonással jár (minden megkezdett 1000 karakter túllépés esetén 1 pont levonás jár).

Leadási határidő: 2009. május 1. (postai bélyegző szerint)

Eredményhirdetés: 2009. júniusában

A pályamunkák díjazása:

1. hely 250 000 Ft
2. hely 180 000 Ft
3. hely 120 000 Ft

A pályadíj adóköteles jövedelem.

A pályázati feltételekkel kapcsolatban további felvilágosítás a Gazdasági Versenyhivatal

Versenykultúra Központjának munkatársától, dr. Tölgyes Katinkától [tel: (1) 472-8949, e-mail: TOLGYES.Katinka@gvh.hu] kérhető.

A résztvevők, meghirdetés

A pályázatra az ország egyetemei és főiskolái nem-posztgraduális hallgatóinak jelentkezését várjuk. A verseny ily módon értett „zártkörűségének” biztosítása érdekében azt kérjük a hallgatóktól, hogy a beadott pályamunkákat a témáért az intézménynél illetékes személy (pl. tanszékvezető vagy témavezető) aláírásával lássa el, vagy iskolalátogatási igazolást nyújtsanak be.

Lehetőség van arra, hogy legfeljebb két – a fenti feltételeknek megfelelő – pályázó közös pályamunkát adjon be. Ebben az esetben (helyezéstől függően) a pályadíj fele-fele arányban illeti a pályázókat.

A pályamunkát írók számára biztosítjuk a GVH könyvtárának használatát. Időpontot egyeztetni Rutkai Ágnes könyvtárossal a (1) 472-8992-es telefonszámon lehet.

A pályamunkák benyújtása

A pályamunkákat a hallgatóknak kinyomtatva két példányban és elektronikusan Word dokumentum formátumban, jelíggel jelölt borítékban, postai úton kell megküldeniük a Versenykultúra Központnak (1245 Budapest 5., Pf.: 1036), de személyesen is át lehet adni a GVH postabontójában (1054 Budapest, Alkotmány u. 5. fsz.). A pályamunka nem tartalmazhatja a hallgató és tanintézménye nevét, a név helyett a jelíggel kell feltüntetni, valamint a kinyomtatott pályamunkát nem kell aláírni. A pályamunkát tartalmazó borítékban belül, ugyanazzal a jelíggel jelölt, külön lezárt borítékban kell feltüntetni a pályázó nevét, értesítési címét, telefonszámát, e-mail címét és az egyetem/főiskola nevét, a látogatott évfolyam számát, a témáért felelős tanár igazolását vagy az iskolalátogatási igazolást arról, hogy a pályázó adott intézmény (nem-posztgraduális) hallgatója.

A pályázatok értékelésének módja

A verseny szervezéséről, a pályamunkák pártatlan értékeléséről a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja gondoskodik. A pályamunkákat értékelő bizottságban a Gazdasági Versenyhivatal munkatársai vesznek részt, akik egységesített szempontrendszer alapján bírálják el a dolgozatokat. A plagizáló, vagy tartalmilag értékelhetetlen dolgozatok kizárásra kerülnek. Az értékelési szempontok között, a szokásos tudományos igényességű formai-szerkesztési követelmények mellett kiemelten fontos az újdonságtartalom, a jogesetekre való támaszkodás. A pályamunkák értékelése az eredményhirdetést követően megismerhető.

Az eredményhirdetés helyéről és idejéről a Versenykultúra Központ írásban értesíti a pályázókat. Az első három helyezett dolgozatát a Versenykultúra Központ a honlapján (www.versenykultura.hu) közzéteszi.

¹ Átállási költség például, amikor jól ismert mobiltelefonunkat egy másik gyártó készülékére cseréljük, és meg kell tanulnunk kezelni annak menürendszerét. Hálózati hatás érvényesül, amikor döntésünkben figyelembe vesszük, hány fogyasztója van már rajtunk kívül az adott terméknek / szolgáltatásnak. A pályamunka elemezi a két hatás viszonyát és értékeli hatását a versenyre, álláspontját érvekkel támaszsa alá.

Interjú Szamosi Katalinnal, a Versenykultúráért díj 2008. évi díjazottjával

– Közel két évtizede a versenyjog kiemelkedő művelője. Honnan ered ez a hosszú kapcsolat?

– Valóban, az első versenytörvény (1990. évi LXXXVI. törvény) kodifikációja óta dolgozom ezen a jogterületen. Ügyvédjelöltként ismerkedtem meg e szakterülettel: már akkor is fő tevékenysége volt ez a Versenyjogi Egyesületnek, ahol ma is dolgozom, csakúgy mint egy akkor szintén formálódóban lévő terület, a szellemi tulajdonjogok joga. Erre a korszakra, mint a hőskorra tekintek vissza, az akkor kidolgozott rendszert a későbbi törvénymódosítások inkább csak finomították.

– Véleménye szerint az elmúlt évtizedekben hogyan változott a versenykultúra?

– Ismerethiányos helyzetből indultunk, nemhogy versenyjogról, de a versenyről is kevés tapasztalatuk volt a vállalatoknak. Sokat lendített ugyanakkor, hogy a GVH a kezdetektől kezdve törekedett arra, hogy ne csak hatóságként járjon el, de neveljen is, terjessze a versenyjogi ismereteket.

– A Versenykultúra Központ hozott valamit változást?

– A GVH VKK 2006-os létrehozása tovább erősítette a GVH versenykultúráért építő szerepvállalását: egy jól működő pályázati rendszert teremtett és figyelmet fordít arra is, hogy az eredmények, a megszületett tanulmányok a gyakorlati életben is hasznosuljanak. A tanulmányok terjesztését a „beszélgetések délidőben” keretén belül és a GVH VKK honlapján való közreadását is nagyon hasznosnak tartom.

– A versenykultúra fejlődéséért az ön által vezetett Versenyjogi Egyesület is sokat tett...

– Igen, a Magyar Versenyjogi Egyesület 1993-as megalakulása óta a versenyjoggal foglalkozók talán legfontosabb szakmai fóruma. A nekem ítélt Versenykultúráért díj az egyesület aktív tagjainak munkáját minősíti. Büszke vagyok arra, hogy ebben a lelkes csapatban, ilyen kitűnő emberekkel dolgozunk együtt. Sok mindent elértünk: havonta szervezünk rendezvényeket és magas szakmai színvonaluk okán a Nemzetközi Versenyjogi Egyesület éves konferenciáin is mindig megbecsülés övezi a magyar jelentéseket. Jelenleg 46 egyéni és 25 jogi személyiségű tagunk

van, utóbbiak közt nemcsak ügyvédi irodák, de távközléssel, médiával foglalkozó cégek is találhatók. Jó hangulatú, de nem zártkörű társaság ez, kapuink nyitva állnak minden további érdeklődő előtt is.

– A GVH-ra visszatérve: hogyan tehetne még többet a versenykultúráért a hivatal?

– A GVH közleményeinek, tájékoztatóinak a hivatal honlapján való közreadása kevés, a kiadványokat el kell juttatni minél több szakmai szervezethez, érdekképviselethez. A szélesebb körben nyomtatásban közreadott információk, a Versenytükör, a Világ gazdaságban megjelentetett GVH-oldal nagyon hasznos az ismereteknek a kis- és középvállalkozásokhoz való eljuttatásában, itt látok további lehetőségeket. Ezekből pontosabb információkat is megtudnak, mint azokból a rövid hírekből, amelyek csak azt közlik, hogy a GVH mennyi bírságot vetett ki éppen.

– Mint versenyjogsértéssel vádolt vállalatokat képviselő ügyvéd, talán érthető, hogy önnek nem tetszenek a GVH magas bírságai...

– A bírságnak fontos elrettentő, nevelő szerepe van, de a túlzott bírságok már veszélyeztethetik a cégek további eredményes működését. Különösen a mai nehéz, gazdasági válság sújtotta piacon lenne érdemes elmozdulni a GVH jelenlegi gyakorlatától, és egy a körülményekre érzékenyebb, és az eljárás alá vont cég adott jogsértő magatartásán túli összes körülményt figyelembevevő bírságot alkalmazni. Ez a fellebbezések számát is csök-

kentethetné. A bírságpolitikánál érdemes azt is mérlegelni a GVH-nak, hogy pl. egy adott reklámjogi jogsértésnek minősített magatartás, mely Európa más országai-ban nem von maga után versenyhatósági eljárást, vajon segíti-e az ún. nevelő hatást, vagy nem veszélyezteti-e túlzottan a magyarországi cég versenyképességét.

– A fellebbezések során a bíróságok szinte mindig a GVH-nak adnak igazat, talán a kiszámítható bírságpolitikának is vannak előnyei, és néha a más országokétól valamennyire eltérő magyar tájékoztatással is lehet gond. De ha elfogadjuk, hogy nem a bíróságokra kellene koncentrálnia a GVH tájékoztatásának, akkor mire?

– A szűkszavú sajtóközlemények helyett a jogsértésre kellene összpontosítani, újra és újra egyértelművé kell tenni, hogy a bírság csak eszköz, a versenypolitika fő célja a verseny tisztasága. És egy-egy magatartást azért marasztal a hivatal, mert az a fogyasztóknak, sőt az egész piacnak rossz. „Nem rád, hanem érted haragszom” – szólhatna a mottó.

– Hogyan képzeli el a versenykultúra állapotát és munkáját a közeljövőben, illetve 10 év múlva?

– Rövid távon az ügyvédi érdeklődés növekedésére számítok: az ügyvédi reklámtiltalmat támadó GVH eljárás, illetve ennek folyamatban lévő bírósági felülvizsgálata talán megmozgatja az ügyvédi társadalmat, és több ügyvéd kerül közvetlen, vagy közvetett kapcsolatba a versenyjoggal. A gazdasági válság hatására pedig más egyesületekhez hasonlóan a Magyar Versenyjogi Egyesületnek is meg kell küzdenie azzal, hogy az egyik első takarékosági intézkedés, amivel a tagok, magánszemélyek és vállalatok élnek: a különböző szervezeti tagságok megszüntetése. Most sokan gondolják úgy, hogy a gazdasági nehézségekért a piac a felelős. De idővel újra nyilvánvaló lesz, hogy a tisztességes verseny előrelendíti a gazdaságot, míg a verseny indokolatlan korlátozása gátolja a fejlődést. Személyesen pedig 10 év múlva is szeretnék ott lenni a GVH éves ünnepségén.

Munkájához gratulálunk, és szeretettel várjuk.

Szeminárium a versenyhatóságok és a pénzügyi felügyeleti szervek kapcsolatáról

Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) 2008. december 8–11. között szemináriumot rendezett célországai¹ versenyhatóságai, valamint a pénzügyi szektor felügyeleti szervei számára. Ilyen jellegű ötszövevény szemináriumot minden évben egy alkalommal, más-más területet érintő témák feldolgozására szervez a ROK. A rendezvény két központi témáját az Európai Bizottság MasterCard ügyben hozott döntése, valamint a SEPA (Single Euro Payment Area) alkalmazása alkotta. Természetesen szerepeltek a programban a pénzügyi szektort érintő egyéb aktuális kérdések, a pénzügyi felügyeleti és a versenyhatóságok közötti együttműködés fontosabb kérdései is.

A rendezvényen huszonhat nemzeti szakértő vett részt tizennégy kelet-európai és balkáni állam hatóságainak képviselőiben. A szakértői előadásokon túl a

résztevő hatóságok esettanulmányait is meghallgatták a résztvevők, összesen hét nemzeti beszámoló hangzott el. A szeminárium keretében egy hipotetikus esettanulmány, nevezetesen egy bankfúzió is bemutatásra került.

Az előadói panelt Dovile VAIGAUSKAITE (DG-Comp), Borda Ágnes és Horváth Anna (PSZÁF), Máger Andrea (GVH Versenytanács), Patrick GREENE és Haris

IRSHAD (OFT – Egyesült Királyság) Manuel CABUGUEIRA (Autoridade da Concorrença – Portugália), valamint Joao AZEVEDO (OECD) alkották.

A résztvevőktől kapott visszajelzések alapján a rendezvény hasznos és sikeres volt. A szakértői előadásokat, az előadók teljesítményét és a szervezést kiválóan ítélte a hallgatóság. A ROK 2008-as programsorozata ezzel az eseménnyel zárult le.

¹ Albánia, Azerbajdzsán, Belarusz, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Grúzia, Macedón Köztársaság, Moldovai Köztársaság, Montenegró, Románia, Oroszországi Föderáció, Örményország, Szerbia és Ukrajna

Versenyjogi szeminárium európai bíróknak

Az OECD Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) 2009. február 13-14-én immár ötödször rendezte meg hagyományosnak számító európai versenyjogi bíróknak szóló szemináriumát az OECD Versenyügyi Részlegének közreműködésével. A korábbi hasonló rendezvényekhez képest – mint például az EK-szerződés 82. cikkének bemutatásáról szóló 2008. november 21–22-én megtartott szeminárium – a ROK ezúttal szűkebb résztvevői csoportot céltzott meg, mivel a kiscsoportos munkát kívánta az előtérbe állítani. Az eseményre 16 országból 36 bíró érkezett (novemberben 22 országból 56 bíró). A résztvevők többsége ezúttal is olyan országot képviselt, melyben a versenyfelügyelet a jogalkalmazás viszonylag új területe és legfeljebb két évtizedes múlttal rendelkezik. Sok résztvevő a korábbi bírói szemináriumok legalább egyikén is jelen volt már.

A rendezvény elnöki tisztét ezúttal is – hasonlóan az előzőekhez – Andreas Reindl (Fordham University, New York) látta el. Az előadók között rajta kívül Giada Ceridono (Olasz Versenyhatóság), Ingeborg Simonsson (Stockholmi Városi Bíróság), Joao Azevedo (OECD, Versenyügyi Részleg) foglaltak helyet, míg a GVH-t Csorba Gergely képviselte. Horst Butz a Düsseldorf Területi Bíróság képviseletében a tárgyalási szimulációt vezette. Az előadók vezették le a kiscsoportos esettanulmányok feldolgozását is, mely megbeszélések során a résztvevőknek arra is lehetőségük nyílt, hogy szűkebb körben részletesebben is megvitassák egy-egy szakértővel az előadások során elhangzottakat.

A szeminárium középpontjában a külföldi versenykorlátozó megállapodások álltak. Az EK 81. cikk keretei között taglalt horizontális megállapodások elemzése, az információcseré és a közvetett bizonyíték használatának tanulmányozása különös

hangsúlyt kapott az előadások során. De szó esett a vertikális korlátozásokról és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének kérdésköréről is. Kartellek ezúttal nem képezték a szeminárium programját. A viszonylag szűken meghatározott témaválasztás elsősorban arra szolgált, hogy a horizontális és a vertikális gyakorlat közötti különbségeket és egyezőségeket mélyebben megismerjék a résztvevők.

A bírósági tárgyalóteremben zajló hipotetikus esetiismertetés egy korábban lezárt ügyet rekonstruált. A tárgyaló feleket a jogász és közgazdász előadók képviselték, a bírák pedig a hallgatóság soraiból verbuválódtak.

A szeminárium fő célja természetesen ismét az volt, hogy a versenyjogot és közgazdaságtant mint egységes eszközrendszert ismerhessék meg a bírák, hiszen elsődleges fontosságú, hogy a bíróságok és a versenyhatóságok egymás munkáját ismerjék és folyamatosan nyomon kövessék.

A ciprusi versenyhatóságról

A Ciprusi Köztársaság területén az 1990 óta fennálló „Versenyvédelmi Bizottság” (*Commission for Protection of Competition – CPC vagy Bizottság*) látja el a versenyhatósági teendőket, melyet a 207/89. számú, a verseny védelméről szóló törvény hozott létre. A kormánytól függetlenül működő CPC elsődleges célja a gazdasági növekedést és tisztességes versenyt biztosító piac megteremtése ill. fenntartása. A hatóság működési költségének fedezetét a központi költségvetés biztosítja. A CPC országos hatáskörű szerv, nincsenek területi irodái.

Az 1989-es versenytörvényt korábban több alkalommal módosították, ám már nincs hatályban, mivel 2008. április 18-án hatályba lépett az új versenytörvény. Az új jogszabály jelentős lépést jelentett egy még hatékonyabb ciprusi hatóság felépítése felé, mivel az új törvény – egyebek mellett – olyan hatáskörökkel ruházta fel a CPC-t, amelyek az ország Európai Unióhoz való csatlakozása óta hiányoztak. Így a verseny védelméről szóló 13 (I)/2008-as törvény tovább szélesítette az EK-Szerződés 81. és 82. cikkének megfelelő alkalmazásáért felelős CPC hatáskörét. Emellett a másik meghatározó versenyjogi jogszabály az összefonódások ellenőrzéséről szóló 22 (I)/1999-es törvény.

A CPC az elnökből és a négy bizottsági tagból áll, akik mindegyike teljes munkaidőben segíti a hatóság működését. A

CPC elnöki tisztét jelenleg Costakis Christoforou (lásd a mellékelt fotót) tölti be. Az elnök személye a legfőbb összekötő kapocs a Bizottság és a Szolgálat között. Az elnököt Cipruson a kormánynak megfelelő szerv a Miniszterek Bizottsága nevezi ki 5 éves időtartamra. A Versenyvédelmi Bizottság tagjai a Kereskedelmi Minisztérium javaslatára, szintén 5 éves terminusra kapják megbízatásukat, azonban nem minősülnek köztisztviselőnek. A Bizottság határozatait kollektíven hozza, többségi szavazással. Az egyes ügyekre nincsenek kijelölt bizottsági tagok, de legalább három tag foglalozik egy ügygel, akik egyike mindig az elnök.

A CPC-nek nincsenek versenypártolási és versenykultúra fejlesztési funkciói, jóllehet, meglehetősen ritkán, informális véleményeket ad egyes jogszabály tervezetekről. Fogyasztóvédelmi kérdésekkel a Kereskedelmi Minisztérium, az állami támogatással a Gazdasági Minisztérium foglalkozik.

A Bizottság munkáját a CPC Szolgálata segíti, mely a bizottsági utasítások alapján az eljárások lefolytatásáért és annak meghatározásáért felelős, hogy megsértették-e a versenytörvényt. Az eljárások indulhatnak mind panasz alapján, mind hivatalból. A Szolgálat emellett titkársági funkciókat is ellát, azaz összegyűjti a Bizottság számára a hatáskörének gyakorlásához szükséges infor-

mációkat. Tehát a Szolgálat az eljárásokban a vizsgálati szakasz lebonyolításáért felel, míg a Bizottság hozza meg az ügyzáró döntéseket. A Szolgálat jelenleg 8 főből valamint 2 tanácsadóból áll, munkájukat 7 fős adminisztratív személyzet támogatja.

A ciprusi hatóság eljárásai tehát panasz alapján vagy hivatalból, összefonódás engedélyezésénél pedig kérelemre indulhatnak. A hivatalból indított ügyeket a Bizottság kezdeményezi, míg panasz esetén a Szolgálat kezdeményezi az eljárást. A panaszost mindig értesíteni kell a különböző eljárási lépésekről. Az ügyindítás mindig közigazgatási határozattal indul. Az eljárásokra vonatkozó határidőket az általános közigazgatási eljárásokról szóló törvény határozza meg, igaz, hogy ezen jogszabály szerint azonban az eljárásokat „ésszerű időn belül” kell lezárni. A Szolgálat rendelkezik az ügy felderítéséhez szükséges adatszerzési jogosítványokkal, melynek keretében „hajnali rajtaütéseket” is végezhet, és adatokat kérhet be nemcsak az ügyben érintett felektől, hanem az eljárásban érdekelt harmadik felektől is. A 2008-as versenytörvény értelmében a CPC a rendőrség közreműködését is kérheti a helyszíni vizsgálatok során, valamint lehetőség van zár alá vételre is. A helyszíni vizsgálatok során a hatóság kérdéseket is tehet fel az adott vállalkozás tisztviselőinek, akik a válaszadás megtagadása esetén büntetőjogi szankcióval sújthatók. A hatóságnak természetesen lehetősége van „hagyományos” szóbeli meghallgatásra is.

Az eljárások határozattal zárulnak (amelyet megelőz a kifogásközlés kibocsátása, amire a felek észrevételeket tehetnek), ezeket a Közlönyben közzé kell tenni, és a hivatal honlapján is közzétehető. A vállalkozások a határozat közzétételét követő 75 napon belül bíróságon támadhatják meg a döntést. A határozatban a hatóság bírságot szabhat ki vagy más szankciót (korrekciós intézkedést) is alkalmazhat, és az új törvény értelmében mód van kötelezettségvállalásra is a vállalkozások részéről. Egyes versenyjogsértések a büntetőjog hatálya alá tartoznak, jóllehet ilyen eljárásra még nem volt

példa. Ilyen esetben a CPC-nek nincs hatásköre eljárni. A bíróság a magyar és számos más európai megoldáshoz hasonlóan az adott vállalkozás megelőző üzleti évben elért árbevételének tíz százalékáig terjedhet.

A CPC tagja az Európai Versenyhálózatnak (ECN) és az ICN-nek (*International Competition Network*) is. Fontos megjegyezni, hogy míg 2008-ban az Európai Versenyhatóságok (ECA) éves találkozója Budapesten volt, 2010-ben Ciprus lesz a házigazdája az ECA éves találkozásának. A találkozó célja a versenyhatóságok közti együttműködés javítása illetve a nemzeti és közösségi versenyjog hatékony érvényesítése.

A CPC-ről további információk találhatóak a <http://www.competition.gov.cy> honlapon.

A ciprusi hatóság 2007 őszén „twinning light” néven pályázatot hirdetett hatóságuk szakmai hátterének megerősítése érdekében. A pályázat keretében végzendő szakmai program elvégzésének lehetőségét a Gazdasági Versenyhivatal nyerte el. A program keretében 2008 februárjától október végéig a magyar szakemberek átvilágították a CPC szervezetét és javaslatokat dolgoztak ki a belső eljárásrend, a hatékonyabb munkavégzés és a hosszú távú stratégia célok kidolgozásának elősegítésére. A program ideje alatt sor került számos workshopra illetve előadásra, olyan témákban, mint például a versenypolitika alkalmazása a liberalizált ágazatokban, a közösségi versenyjog vagy a fúziókra vonatkozó szabályok gyakorlati alkalmazása. Végül a program lehetővé tette, hogy a ciprusi kollégák a helyszínen tanulmányozzák a magyar versenyhatósági gyakorlatot. (lásd erről: Versenytükör 2008/1. szám 14. o.)

3,8 millió eurós versenyhatósági bíróság a mobiltávközlési szektorban

Cipruson az utóbbi évek egyik legnagyobb visszhangot kiváltó versenyjogi ügye volt, amikor 2008-ban a Ciprusi Legfelsőbb Bíróság az eljárási szabályok megsértése miatt megsemmisítette a CPC 2006 januárjában hozott döntését, amely alapján az 3,8 millió euróra büntette a távközlési piac inkumbensét (CYTA), a mobiltávközlés piacon tanúsított visszaélő magatartása miatt.

Amikor az Areeba távközlési szolgáltató belépett a mobiltávközlési piacra, megállapodást kívánt kötni a ciprusi közszolgáltatóval, a CYTA-val (Cyprus Telecommunications Authority) egyes szolgáltatásokra vonatkozóan, mindaddig, amíg ki nem építi saját távközlési hálózatát. A felek azonban nem tudtak megegyezni a hálózat használati díjaiban, így ügyükben az elektronikus kommunikációt és postai szolgáltatást szabályozó biztoshoz fordultak, aki megállapította, hogy a CYTA milyen módon állapítsa meg az általa az Areeba-ra kiszabandó díjakat. Az Areeba emellett azonban a versenyhatósághoz fordult, mivel állítása szerint a CYTA visszaélt erőfölényével, és egyben ideiglenes intézkedések meghozatalát kérte a versenyhatóságtól, amely el is rendelte azokat.

A CPC határozatában egyrészt megállapította, hogy a CYTA visszaélt erőfölényével, azzal, hogy olyan indokolatlanul magas belépési korlátokat teremtett, amivel torzította a versenyt, ezért csaknem 3,8 millió eurós bírságot szabott ki a CYTA-ra.

Az Areeba azon kifogását, hogy a CYTA jogellenes árprés alkalmazásával igyekezett őt megfelelő profit megszerzésétől távol tartani, a versenyhatóság elutasította. Ezután az Areeba jogorvoslatért fordult a Legfelsőbb Bírósághoz a CPC ezen döntésének megsemmisítése érdekében. A fellebbezés sikeres volt, ugyanis a Bíróság megsemmisítette a versenyhatósági döntést az eljárási szabályok megsértése miatt. Mint a Legfelsőbb Bíróság kifejtette: a CPC döntése köz- és magánvállalkozásokat is érintett, amelyekre a közszféra – ideértve az önkormányzatokat – közvetett vagy közvetlen hatást gyakorolhatott, így a CPC döntésében biztosként nem vehetett volna részt egy polgármester.

Versenyjogi fejlemények*

Az Európai Bizottság 2008. december 3-án közzétette az erőfölénnyel való visszaéléssel kapcsolatos útmutatóját, melyben jogalkalmazási prioritásait rögzíti az EK-szerződés (EKSz.) 82. cikkét érintő jogsértésekre vonatkozóan. Az útmutató az olyan magatartások elleni fellépést helyezi előtérbe, ahol az erőfölényes vállalkozás kizorító magatartása tehető felelőssé a fogyasztókra gyakorolt káros hatásért.

Az Európai Bizottság nyilvános konzultációt kezdett a horizontális együttműködési megállapodások jelenlegi rendszeréről, különös tekintettel a szakosítási és a kutatási és fejlesztési megállapodásokra, valamint a horizontális iránymutatásra. A felülvizsgálat célja, hogy felmérje, a fent említett szabályok hogy működtek a gyakorlatban.

Az Európai Bíróság a Kanal 5 Ltd. és TV 4 AB kontra Föreningen Svenska Tonstämmans Internationella Musikbyrå (STIM) upa (C-52/07. sz. ügy, 2008. december 11.) ügygel kapcsolatos előzetes döntéshozatali eljárásában közös jogkezelők által számított díjakkal kapcsolatosan döntött a 82. cikk alkalmazásáról.

December 5-én a Bizottság közzétette a RWE által felajánlott kötelezettségvállalásokat, és a vállalatok észrevételezésére hívta fel az érintetteket. A bizottsági eljárás az RWE erőfölénnyel való visszaélését vizsgálja a német gázipiacon, elsősorban a gázszállítási piac tekintetében. Az érdekelteknek egy hónapjuk volt hozzászólásaik megtételére. Pozitív fogadtatás esetén a Bizottság az 1/2003-as rendelet 9. cikke szerinti döntést hoz, és kötelezővé teszi a kötelezettségvállalásokat az RWE számára.

Az Elsőfokú Bíróság végzésében számos beavatkozást engedélyezett a Microsoft ügyben, amelyben a vállalkozásra eljárási jogsértés miatt kiszabott bírságot peresítette a cég. Így az eljárásban részt vehet az IBM, az Oracle és a Red Hat az Európai Bizottság, míg két további vállalkozás a Microsoft érdekében.

2008. december 2-án hatályba lépett Bulgária új versenyszabályozása, ame-

lyet az olasz versenyhatóság patronálása mellett alakítottak ki.

Több mint 130 millió euró bírságot szabott ki a Bizottság öt vállalkozáscsoportra (Bridgestone, Dunlop Oil & Marine/Continental, Trelleborg, Parker ITR, Manuli), mivel azok megsértették az EKSz. 81. cikkét. Az érintett vállalkozások 1986 és 2007 között fennálló kartellben vettek részt, melynek keretében rögzítették a tengeri átfejtő tömlők árát, összejátszottak ajánlattételekben, felosztották a piacot és titkos üzleti információkat cseréltek ki.

Január 15-én a Bizottság kifogásközlést juttatott el a Microsofthoz, mely szerint az Internet Explorer internet böngésző kapcsolása a domináns helyzetben lévő Windows operációs rendszerhez tiltott árukapcsolást valósít meg, ami az EKSz. 82. cikkének sérelmét jelentheti.

Az Európai Bizottság mélyreható vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy a magyar kormány és a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. közötti megállapodás nem sérti-e az EK-szerződésben foglalt állami támogatási szabályokat. A megállapodás értelmében a MOL mentesül a szénhidrogének kitermeléséből származó bevételek után fizetendő bányajáradékok közelmúltban történt emelése alól.

A Bizottság indoklással ellátott véleményét küldött húsz tagállamnak, köztük Magyarországnak, mivel azok még nem tájékoztatták a Bizottságot az energiaszolgáltatásról szóló irányelv átültetését szolgáló intézkedéseikről.

A Bizottság 2009. január 28–30-a között bejelentés nélküli helyszíni vizsgálatokat végzett nagyfeszültségű tenger alatti kábelek gyártóinál az EK-Szerződés 81. cikkének felételezett megsértése miatt.

Az Európai Bizottság január 7-én megerősítette, hogy tisztviselői 2008.

október 21-én rajtaütést tartottak több tagállam számos okoskártya-chip (smart card chip) gyártójának telephelyein. Ezeket a chipeket használják például SIM-kártyák, bankkártyák és személyi igazolványok gyártásához.

Az Elsőfokú Bíróság a T-457/08 R. számú ügyben elutasította az Intel ideiglenes intézkedésre vonatkozó kérelmét. Az Intel azt szerette volna elérni, hogy a kiegészítő kifogásközlésre adható reakciójának határidejét megváltoztassák. Az alapügy tárgya az Intel feltételezett erőfölénnyel való visszaélése, mellyel megpróbálta kizorítani versenytársát, az AMD-t az x86-os processzorok (CPU-k) piacáról.

Az Egyesült Államokban az ország új elnöke Barack Obama Christine Varney-t választotta a DoJ antitröszt szekciójának vezetésére. Az 53 éves asszony korábban a Federal Trade Commission biztosa volt, jelenleg pedig a Hogan & Hartson LLP ügyvédi irodában partner, és olyan ügyfeleknek adott tanácsot antitröszt -ügyekben, mint az AOL, a Gateway, a DoubleClick, a MySpace, az eBay, a Netscape, a Dow Jones stb.

Az Egyesült Államokban először bőrtömegek be a Sherman Act megsértéséért négy – tajvani nemzetiségű – vezető tisztségviselőt. A vezető tisztségviselők a világméretű LCD-kijelzővel kapcsolatos kartellben részes vállalkozások vezetői voltak és bűnösnek vallották magukat az enyhébb büntetés érdekében.

Lengyelországban a versenyhatóság fellebbezett a bírósági ítélet ellen, amely novemberben megsemmisítette a többoldalú bankközi jutalékokról szóló szerződések miatt 20 bankot marasztaló határozatot.

Ausztráliában a Trade Practices Act 1974 módosításával a kartellekkel szembeni fellépés során lehetővé kívánja tenni a kormány a büntetőjogi szankciókat.

Az Egyesült Királyságban a Competition Commission 2008. december 17. napján közzétett előzetes jelentése alapján úgy tűnik, hogy a British Airways Authority meg kell, hogy váljon Gatwick és Stansted londoni és az edinburghi repülőterektől.

A francia Competition Council négy olajipari vállalkozás (Chevron, Exxon Mobil, Royal Dutch Shell és Total) leányvállalatait 41,1 millió euró bírsággal sújtotta, mivel

* Készült a Versenyjogi Kutatóközpont közreműködésével. Szerkesztette: Szilágyi Pál és Hajós Ádám.

azok összejártak annak biztosítására, hogy azonos mértékben részesüljenek az Air France bizonyos kerozinbeszerzéseiből.

A francia versenyhatóság 11 acélbrókert és kereskedőt rekord összegben, 575,4 millió euró értékben bírságot kartellezés miatt.

Németországban 4,5 millió euróra bírságotlák az amerikai Mars vállalkozást, mivel az a német hatósági engedély megszerzése előtt végrehajtotta az összefonódást, miután az Egyesült Államokban már megszerezte azt. Szintén a német Bundeskartellamt bírságotlta meg a Druck und Verlagshaus kiadó és nyomdaipari vállalkozást, 4,1 millió euróra, mivel az a Frankfurt City Gazette kiadóval engedély nélküli összefonódást hajtott végre. Ez három hónap alatt a második ilyen ügy volt.

Spanyolországban 815 ezer és 615 ezer euróra büntettek két közös jogkezelőt (AGEDI és AIE) gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt. A jogsértés abban állt, hogy a közös jogkezelők egyes televíziókkal szemben diszkriminatív módon léptek fel, mivel lényegesen magasabb díjat szabtak meg a tárgyalások során, mint a TVE köztelevízió esetében 1990 és 2002 között.

Csehországban a versenyhatóság és többek között a Harry Pottert kiadó Albatros vállalkozás között megállapodás jött létre, amelynek következtében a kiszabott bírságot 50%-kal csökkentették. A kifogásolt magatartás többek között az volt, hogy a kiadó különböző vertikális megállapodásokkal igyekezett megakadályozni, hogy a szupermarket láncoknak szállítsanak a Harry Potter könyvekből, mivel a gyakorlat szerint az utóbbi áruházak a könyvesboltok rovására nem tartják be az ajánlott árakat, hanem kedvezményeket biztosítanak.

A holland versenyhatóság elnöke is ellenzi azt a törvényjavaslatot, amely a kis- és középvállalkozások számára megengedné a piacfelosztást ill. az ár rögzítést, amennyiben az érintett vállalkozások együttes piaci részesedése nem haladja meg a 10%-ot. A jelenlegi szabályok szerint ez a küszöb 5%.

A párizsi kereskedelmi bíróság a France Telecomot arra kötelezte, hogy válassza le az internet előfizetéséről az interaktív első osztályú labdarúgó csatornáját az Organe Foot-ot.

Az olasz versenyhatóság 26 tésztakésztítő vállalkozást és egy kereskedelmi szervezetet bírságotl meg 12,5 millió euróra a tézsta árának rögzítése miatt.

Ruiz-Jarabo főtanácsnok véleménye szerint az EK Bíróságnak részben meg kellene változtatnia az Elsőfokú Bíróság – korszakalkotónak tekintett – ítéletét, mely arra kötelezte a Bizottságot, hogy fizessen kártérítést, amiért megtiltotta a Schneider és a Legrand összefonódását. (Az EFB ítéletére vonatkozóan lásd cikkünket: Versenyükör 2007/3. szám 28. o.). Ruiz-Jarabo szerint a Schneider kára nem közvetlenül, rögtön és kizárólag fakadt a Bizottság jogszerűtlen magatartásából. A bizottsági érvelés szerint a Schneider önmaga felelős az őt ért veszteségért; s ezen a véleményen van a főtanácsnok is, mivel szerinte a Legrand eladási árának csökkentése a Schneider önálló és szabad döntésén alapult. A főtanácsnoki vélemény ugyan nem kötelező az Európai Bíróságra nézve, de a bírák az esetek jelentős részében követik a véleményben kifejtetteket.

A Bizottság feltételeesen jóváhagyta, hogy az innovatív gyógyszereket gyártó francia Sanofi-Aventis felvásárolja a generikus gyógyszereket gyártó cseh vállalatot, a Zentivát (a generikus gyógyszerek az eredeti készítményekkel egyenértékűek, és csak akkor kerülnek forgalomba, amikor az eredeti gyógyszerek szabadalmi joga lejárt). A Bizottság versennyel kapcsolatos, több nemzeti piacon különböző terápiás területeket érintő aggályainak eloszlátására a Sanofi-Aventis vállalta, hogy a Cseh Köztársaságban, a Szlovák Köztársaságban, Romániában, Bulgáriában, Magyarországon és Észtországban elidegeníti tizenöt készítményének üzletágát. A vállalatokra azért volt szükség, mert fennállt a veszélye, hogy az összefonódás ezeken a piacokon csökkent a versenyt, és/vagy magasabb árakat eredményez a kórházak, a betegek és az államkincstár számára.

A japán versenyhatóság rekordbírságot szabott ki februárban: a PVC-csövek piacán létrehozott, 2004–2006 között fennálló árkartellben részt vevő Sekisui

Chemical vállalkozásra 7,96 milliárd jenes (kb. 20 milliárd forintos) bírságot szabott ki. A szintén részt vevő Mitsubishi Plastics 3,72 milliárd jenes (kb. 9,5 milliárd forint) bírságot kapott. Az eljárás egy másik kartelltag, a Kubota engedékenységi kérelme alapján indult. A három vállalkozás az érintett piacon összesen kb. 70%-os részesedéssel rendelkezik.

A Bizottság közzétette a Hivatalos Lapban az E.ON ellen a németországi nagykereskedelmi villamosenergia-piacon, valamint a németországi kiegyenlítő villamosenergia-piacon való erőfölényes visszaéléssel kapcsolatos ügyben hozott határozatának összefoglalóját. A gyanú szerint az E.ON olyan stratégiát dolgozott ki, amely arra irányult, hogy kivonja a rendelkezésre álló áramtermelő kapacitást (korlátozva egyes erőművek áramkínálását a rövid távú piacon – az EEX energia-tőzsdén), és ily módon visszaéljen a német nagykereskedelmi villamosenergia-piacon meglévő erőfölényével. Ezen kívül a Bizottságnak olyan aggodalma is volt, hogy a vállalkozás olyan stratégiával is rendelkezik, amely visszatárlhatja a tényleges és lehetséges versenytársakat attól, hogy a villamosenergia-termelői piacra lépjenek, és ezáltal korlátozza az energiatermelő piacon értékesíthető villamos áram mennyiségét.

Az érintett vállalkozás ezért az alábbi kötelezettségvállalásokat tette:

- 5 000 MW-ot leválasztanak az E.ON energiatermelő kapacitásáról, elosztva így a nagykereskedelmi piaccal kapcsolatos aggodalmat,

- leválasztják az E.ON 380/220 kV-os vezetékhalózatból álló átviteli-rendszer üzletágát.

A határozat megállapítja, hogy ezen kötelezettségvállalások figyelembevételével a Bizottság részéről nincsen szükség további intézkedésre.

A Bizottság közzétette az Éves Politikai Stratégiáját 2010-re vonatkozóan. Az intézményen belüli stratégiai tervezési rendszer folyamatosságának fenntartása mellett a dokumentum figyelembe veszi, hogy 2010-ben új bizottság lép hivatalba, amelynek munkája elkezdésekor feladata lesz a politikai prioritások áttekintése, és azoknak egy operatív programmá való kidolgozása a 2010-es munkaterv felvázolásakor. Valószínűsíthető, hogy a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válság 2009-ben és 2010-ben is a bizottsági munka középpontjában fog maradni.

Vida Sándor*

A farmernadrág fazonjának utánzása a német bíróság előtt**

Az utóbbi évek német versenyjogi irodalmában egyik különösen gyakran hivatkozott ítélet a Német Legfelsőbb Bíróság ún. „Jeans” (magyarul: farmernadrág) ügyben hozott ítélete.¹

Az eredeti farmer jellemzői a következők voltak:

Elöl: ferdén alakított zsebek, a bal oldalon kis belső zsebbel – térdbetétek

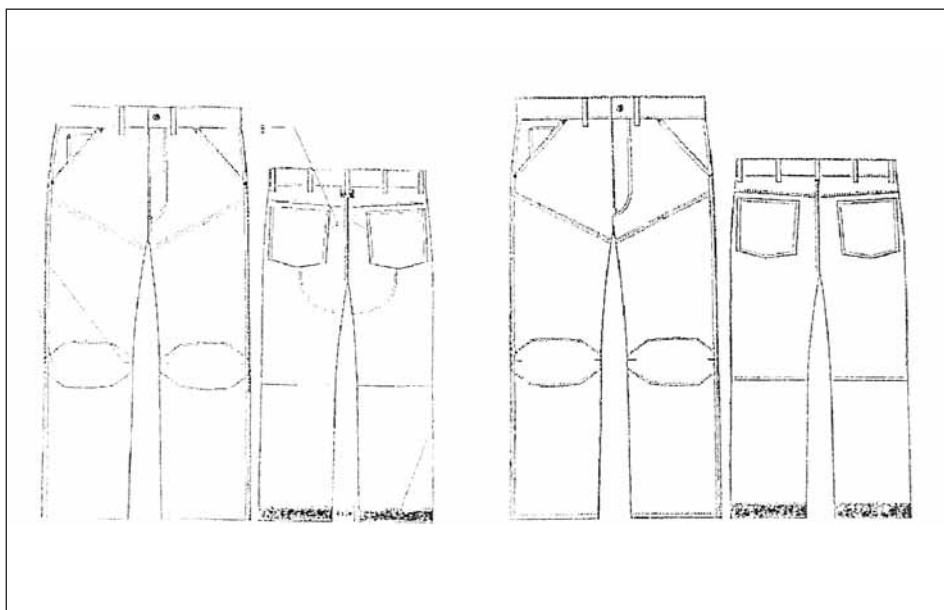
Hátul: az ülőrész kör alakú erősítése, mint a lovaglónadrágokon

– nagyméretű, közel négyzet alakú zsebek

– egyenes szabás, széles nadrágszárak

– 4,5 cm szövet erősítő a nadrágszárak alján.

Az utánzatok az eredetitől alig tértek el.

Az első fokon eljáró Törvényszék a tisztességtelen utánzás miatt indított keresetet elutasította.

A Fellebbviteli Bíróság más álláspontra helyezkedett: a régi verseny törvény

(UWG) generálklauzulája alapján marasztalta az alperest és a gyakorlat abbahagyására kötelezte.

A másodfokú bíróság

ítéletében megállapította, hogy a felperesi farmernadrágok sajátos kialakításúak, s ezáltal meghatározott származási helyre utalnak. A perbeli esetben az átlagost meghaladó ruhaipari újdonságról van szó, amely egyedi esztétikai jellemzőkkel

rendelkezik. Ezek a forgalombahozatal (1996. év) idején szokásos divatirányzat-tól lényeges eltérést mutatnak. A felperesi farmernadrágok eredetiségét különösen azok a nem funkcionális jellemzők adják, amelyek a hagyományos farmernadrágoktól lényegesen eltérnek. A felperesi farmernadrág alkalmas arra is, hogy új irányzatot indítson el. Ezért a felperesi termékek annak a célnak is megfelelnek, hogy a származásra utaljanak, és hogy a közönség azokat újra felismerje. Nem szükséges, hogy a közönség a gyártó vállalatot név szerint is azonosítani tudja, elegendő, ha meghatározott vállalatra gondol.

Az alperes által alkalmazott lényegtelen módosítások a fazon átvételének tényén nem változtatnak. Mindkét fazon által keltett összbélyomás megtévesztően hasonló. Különösen ez a helyzet, ha a két farmert nem egymás mellett látják. Ezért fennáll a származási helyre vonatkozó közvetett megtévesztés esélye is: a közönség egymással gazdasági kapcsolatban álló vállalatokra gondol.

Nem változtat ezeken a körülményeken az alperesi nadrágra rávarrott papírcímke, valamint a „K...” megjelölésű csomagolás sem. Ezek a származás tekintetében való megtévesztést nem közömbösítik, mivel egyrészt nem tartósan kísérik az árut, másrészt a „K...” olyan fantáziaszó, amely nem utal az alperesi vállalatra. Az alperes által benyújtott fogyasztói véleménykutatás eredménye szerint a megkérdezettek 46%-a ismeri a felperesi farmernadrágot, ebből pedig 11% még a felperes nevét is meg tudta mondani.

A Legfelsőbb Bíróság

az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelmet elutasította.

A terjedelmes ítéletet a következőkben csak kivonatossan közlöm.

A harmadfokú ítélet indokolását az al kezdte, hogy a Fellebbviteli Bíróság által hozott és az abbahagyást elrendelő ítélet mind a régi (1909), mind a hatá-

* A szerző jogtanácsos.

** A tanulmány a Fritz Thyssen Stiftung által lehetővé tett tanulmányút keretében készült.

¹ Az ítélet kelte: 2005. szeptember 15. – GRUR 2006, p. 79 = WRP 2006, p. 75; Hefermehl/Köhler/Bornkamm: Wettbewerbsrecht 25. kiadás, München 2007, UWG 4. § 9. pont, 9.41 széljegyzet; Ohly, WRP 2008, p. 184

lyos (2002) versenytörvény alapján helytálló.

1. a) Szemben az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal, a versenyjogi igény alapossága nem vitatható azon az alapon, hogy a felperes nem vette igénybe a közösségi formatervezési oltalomról szóló 6/2002 EK rendelet által lehetővé tett oltalmi lehetőséget. E rendelet 96. cikkének (1) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a tagállamoknak a tisztességtelen verseny tilalma tárgyában kiadott előírásai érintetlenek maradnak. E rendelkezés hatálya alá esnek a versenytörvény (2004) 4. § 9. pontjának a) bekezdése által meghatározott cselekmények is, amelyek szerint tilos a tisztességtelen utánzás.

b) Az állandó joggyakorlat értelmében a hivatkozott rendelkezés szerint tiltott a tisztességtelen utánzással előállított termékeknek az üzleti verseny keretében történő forgalomba hozatala. Ha a közönség megtévesztésének veszélye a származás tekintetében fennáll, akkor az az utánzás tisztességtelen.

c) A Fellebbviteli Bíróság helyesen állapította meg a tényállást, amikor a per tárgyát képező farmernadrágok eredetiségét igenlően válaszolta meg. Ezek sajátos formája ugyanis alkalmas arra, hogy meghatározott előállítótól való származásra utaljon: a zsebek előlnézetben egyszerűen rombuszt képeznek, ezen felül helytállóan állapította meg a Fellebbviteli Bíróság, hogy a feltűnő térdapplikációk, a hátoldalon pedig a térdhajlat magasságában elhelyezett, funkcionálisan nem indokolt varratok, valamint a kevésbé szokott szögletes hátsó zsebek lényeges különbséget képeznek a hagyományos farmernadrágokkal szemben.

Az eljáró tanács gyakorlata értelmében a különösen eredeti forma, divatcikkek esetén is utalhat a származásra. Ezért a Fellebbviteli Bíróság helytállóan állapította meg, hogy az eredeti termékek bevezetését megelőzően, azaz 1996 előtt, az ilyen szabású farmernadrág ismeretlen volt, ezért a szabásnak az átlagoshoz viszonyított kiemelkedő jelentőséget tulajdonított.

Alaptalan a felülvizsgálati kérelem abban a vonatkozásban is, hogy a Fellebbviteli Bíróság szakértő közbejötté nélkül állapította meg a tényállást. Még ha a Fellebbviteli Bíróság eljáró tagjai, a másodfokú ítélet indokolása szerint nem is tekinthetők a farmernadrágok szokásos vásárlóinak, ennek ellenére szakértői vélemény beszerzése nélkül is képesek voltak a per

tárgyát képező farmernadrágok versenyjogi szempontból releváns tulajdonságainak értékelésére. A Fellebbviteli Bíróság ebben a vonatkozásban helytállóan indult ki abból, hogy nem szükséges, hogy az eljáró tanács tagjai a farmernadrágok potenciális vásárlói legyenek ahhoz, hogy a tényállást képesek legyenek megállapítani.

2. A Fellebbviteli Bíróság nem sértett eljárási szabályt, amikor egy szinte azonos utánzat fennforgását állapította meg. Igaz, hogy a farmernadrágokon hátulnézetben bizonyos eltérések mutathatók ki, azonban ezek a termék összességét jellemző egyedi vonásokkal szemben elhanyagolhatóak. Alaptalan a felülvizsgálati kérelem abban a vonatkozásban is, amikor - utalással az első fokon eljáró Törvényszék megállapításaira - arra hivatkozik, hogy a farmernadrágokon eltérően elhelyezett címkék (az alperesnél K..., a felperesnél K...) kizárják az összetévesztést. Ebben a vonatkozásban a Fellebbviteli Bíróság ugyancsak helytállóan állapította meg, hogy a ruhacímkék versenyjogi szempontból nem közömbösítik a jellegzetes termék tisztességtelen utánzását.

3. Eljárásjogi szempontból nem kifogásolható a Fellebbviteli Bíróságnak az a ténymegállapítása, amely szerint a felperesi farmernadrágok bizonyos ismertségre tettek szert - szemben a felülvizsgálati kérelem előadásával. Nem feltétele ugyanis a versenyjogi oltalomnak a széles körű ismertség (Verkehrsgeltung), elegendő, ha a közönség jelentős része ismeri az eredeti terméket. Ebben a vonatkozásban pedig a Fellebbviteli Bíróság az alperes által benyújtott magánszakvéleményt vette alapul, amely ez utóbbi vonatkozásban megnyugtató választ adott. Sőt - annak ellenére, hogy az eredeti termék előállítójának névszerinti ismeretét a bírósági gyakorlat nem kívánja meg, a szakvéleményből megállapíthatóan a megkérdezettek 11%-a még név szerint is meg tudta nevezni a felperest.

Mindezekre tekintettel a Fellebbviteli Bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperesi farmerek (utánzatok) forgalmazása tisztességtelen - mondja a Legfelsőbb Bíróság.

Az alperes utolsó dobása: az Európai Bíróság

Olyan esetekben, amikor a nemzeti bíróság előtti perben a közösségi jog értel-

mezése szükséges, mód van rá, hogy a nemzeti bíróság saját kezdeményezéséből, vagy a peres felek valamelyikének kezdeményezése alapján az Európai Bíróságtól kérjen jogértelmező, előzetes állásfoglalást.

Ezt a lehetőséget kívánta kihasználni a (jogerősen) pereszes alperes, amikor a Legfelsőbb Bíróság ítéletének kézhezvételét követően ilyen kérelmet terjesztett elő. Ebben arra hivatkozott, hogy a közösségi mintaoltalmi jog igénybevételének elmulasztásának jogkövetkezményei tárgyában a Legfelsőbb Bíróság nem kért előzetes döntést az Európai Bíróságtól, s az ítélet szövegéből sem állapítható meg, hogy a felülvizsgálati eljárás során ez a kérdés mérlegelés tárgyát képezte volna.

A Legfelsőbb Bíróság ezt az újabb quasi felülvizsgálati kérelmet ugyancsak elutasította.²

A határozat (ún. „Jeans II.” ügy) indoklása szerint az alperes újabb kérelmében nem utalt rá, hogy akár az alsófokú bíróságok előtti eljárásban, akár a felülvizsgálati eljárásban ilyen kérelmet előterjesztett volna; az előzetes döntéshozatali eljárást pedig csak a felülvizsgálati eljárás befejezését követően kezdeményezte.

A továbbiakban a határozat azt mondja, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás az Európai Bíróság gyakorlata értelmében nem szükséges, ha a közösségi jog alkalmazása nem vet fel problémát, nevezetesen ha az eljáró nemzeti bíróságnak semmiféle kételye nincs abban a vonatkozásban, hogy a felvetődő jogkérdés miként válaszolandó meg, s ha a nemzeti bíróság meggyőződése szerint az EK többi tagállamaiban működő bíróságok, valamint az Európai Bíróság is hasonlóképpen válaszolná meg a szóban forgó jogkérdést.

A Legfelsőbb Bíróság eljáró tanácsa a német jogi irodalomban e tárgyban olvasható állásfoglalásokkal azonos módon döntötte el, hogy mivel a közösségi mintaoltalmi rendelet 96. cikke, valamint preambuluma 31. cikke úgy rendelkezik, hogy a tagállamok versenyjogi rendelkezései érintetlenül maradnak, az ügy nem vet fel közösségi jogi problémát. A mintaoltalmi jog és a versenyjog egymásmellettiségét egyébként a kétféle oltalom eltérő feltételei és az eltérő jogi következmények indokolják. Míg a közösségi mintaoltalom az újdonságon és a külalak sajátosságain alapul és az oltalmi idő három

² A határozat kelte: 2006. január 19. - GRUR 2006, p. 346

évre korlátozott, addig a versenyjogi igények érvényesítésének feltétele, hogy az áru származása vonatkozásában kiküszöbölhető utánzás forogjon fenn, valamint hogy az oltalom időtartama előzetesen nincs meghatározva.

Mindezekre tekintettel az Európai Bíróság joggyakorlata értelmében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nem volt helye – mondja a határozat.

Véleményem szerint imponáló, hogy a Német Legfelsőbb Bíróság nem egyszerűen azzal utasította el a kérelmet, hogy „Roma locuta, causa finita” (az ügy jogerősen le van zárva), amit szerintem ugyancsak megtehetett volna. A Legfelsőbb Bíróság ezzel szemben felhasználta ezt az alkalmat arra, hogy megvilágítsa, mikor felesleges az Európai Bíróság megkeresése előzetes döntéshozatal céljából.

Ebben a vonatkozásban tehát az ún. „Jeans II.” határozat túlmutat Németország határain.

Az ítéletek értékelése

Kiethe és Groeschke müncheni ügyvédek³ lelkes hangú tanulmányban üdvözik a Német Legfelsőbb Bíróság ítéletét. Szerintük ez az ítélet megkönnyíti a tisztességtelen utánzással szembeni versenyjogi igények érvényesítését.

Már a Legfelsőbb Bíróság ítélete is számos utalást tartalmaz a hasonló ügyekben követett korábbi joggyakorlatra, továbbá irodalmi hivatkozásokat. (Ez a magyar ítélkezési gyakorlatban szokatlan.) Ez a tanulmány jóval tovább megy: 90 lábjegyzet (ebből „csak” 16 hivatkozik a „Jeans” ügyben hozott ítélet egyes megállapításaira) szolgál a tisztességtelen utánzással szembeni (a magyar szóhasználatban: jellegbitorlás) német bírósági gyakorlat és szakirodalmi állásfoglalások bemutatására.

Nevezettek különösképpen azt emelik ki, hogy az ítélet koncepciója szerint divatcikk utánzása, ha az a származásra utal még ha az a megtevesztési küszöb alatt is marad,⁴ akkor is szankcionálható.

Különösen ez a helyzet, ha a termék sajátosan eredeti kialakítású, miáltal az meghatározott előállítóra történő utalásként fogható fel.

A tisztességtelen utánzással szembeni oltalom különösen fontos a divatcikk esetében rövid élettartama miatt.

Ezért – a korábbi bírósági gyakorlatra utalással – azt hangsúlyozzák, hogy elengedhetetlen, hogy az új ruházati cikkek előállítói folyamatosan figyeljék a piacot és vizsgálják az esetleges utánzatokat. Ha pedig ilyenekkel találkoznak, következetesen fel kell lépniük azok ellen: a gyakorlat abbahagyására vonatkozó felszólítással vagy szükség esetén bírósági eljárás indításával. Az új ruházati cikkek versenyjogi oltalma ugyanis csak így biztosítható, mert a versenytársak általi használat eltűrése megszünteti az új termék származásra utaló jellegét. Új ruházati cikkek esetén is csak következetes jogérvényesítéssel hosszabbítható meg a versenyjogi oltalmi idő. (Ez persze más termékek utánzása esetén is így áll.)

Szemmel látható elégedettséggel számolnak be arról is, hogy a Hamburgi Fellebbviteli Bíróság⁵ divatcikk tisztességtelen utánzása miatt előtte folyó ügyben szinte egyidejűleg hasonló jogi következtetésre jutott, mint a Legfelsőbb Bíróság. (Igaz a farmernadrágok ügyében az ítéletek a „divatcikk” szót nem használják, szerintem már csak azért sem, mert azok különös oltalmára a bírói gyakorlat kivételes szabályokat dolgozott ki – figyelemmel a divatcikk szezonális jellegére.)

A versenyjogi bíraskodás és szakirodalom „nagy öregje”⁶ Teplitzky⁷ színvonalas kommentárban dicséri az ítéletet.

Nézete szerint helyesen végezte az elhatárolást a Legfelsőbb Bíróság, amikor a versenyjogi oltalom és a közösségi mintaoltalom között határvonalat húzott, akár csak – hasonló tényállás mellett – a versenyjogi oltalom és a német mintaoltalmi jog vonatkozásában néhány évvel korábban született precedens értékű ítélet.

Különösen figyelemreméltónak tartja a termékek jellemzőinek elemzését, amely

még a laikus olvasó számára is érthetően világítja meg azokat a szempontokat, amelyeket az ítélet meghozatalánál a bíróságok figyelembe vettek. Szerinte helyesen járt el a bíróság akkor is, amikor az adott esetben nem rendelt el szakértői bizonyítást és a bírói szabad mérlegelés keretében döntött. Ugyanakkor arra is figyelmeztet, hogy ez a módszert túlzásba vinni sem szabad. A bíróságoknak önkritikusan (mit selbstkritischen Augenmass) célszerű eljárniuk, kellő visszafogottsággal, amikor a szakértői bizonyítást nem rendelik el.

Figyelemreméltónak tartja és helyesli, hogy tekintettel a per tárgyát képező termék eredetiségére és egyedi jellemzőire, a bíróság az adott esetben kizárta azt a szempontot, mintha új ruházati cikkeknel a fogyasztók nem a származásra utaló jellemzőket ismernék fel, hanem csak új divatstílus kezdetére gondolnának.

Nem új a bírósági gyakorlatban, de szerintem helyeselhető az ítéletben olvasható megerősítés, hogy a származás tekintetében történő megtevesztést nem zárják ki az olyan megjelöléssel, amelyeket a vásárlás után a fogyasztók eltávolítanak. Az adott esetben a papírcímke, valamint a csomagoláson szereplő másfajta védjegy voltak ezek.

Végül a „bizonyos ismertség” feltétellel kapcsolatosan némi gúnnyal jegyzi meg, hogy a bíróság „pikáns módon” az alperes által becsatolt fogyasztói véleménykutatás eredményeit vette figyelembe a marasztaló ítélet meghozatalánál.

Befejezésül csak annyit, hogy utólag a megoldás (mint az gyakran lenni szokott) egyszerűnek látszik. Mégis az a körülmény, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítélete olyan ismert jogtudósok figyelmét is felkeltette, mint Köhler vagy Ohly⁸ mutatja, hogy az több olyan jogkérdést is felvet, amely miatt a magyar olvasónak is érdemes az ügygel megismerkednie.

Az egyik legfontosabb tanulság mindenestre az, hogy ha az utánzó nem tesz meg minden tőle elvárható a megtevesztés kiküszöbölésére, akkor jogsértően jár el. E vonatkozásban a hatályos német versenytörvény szabálya sokkal alaposabb, mint a korábbié – s tegyük hozzá, mint a magyar törvényé is.

³ WRP 2006, p. 794

⁴ Ez alatt azt értik, hogy divatcikk vonatkozásában nem szükséges az utánzás „tisztességtelenségét” (a származás tekintetében való megtevesztést) bizonyítani. E vonatkozásban a Német Legfelsőbb Bíróság egy korábbi eseti határozatára hivatkoznak. „Moderneuheiten” ügy GRUR 1973, p. 478

⁵ OLG Hamburg 2005. február 24. „Gipürens Spitze” ügy. GRUR-RR 2006, p. 94 = WRP 2005, p. 913

⁶ A német Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott bírója, a 2. kiadást látott Versenyjogi Nagykommentár szerkesztője és szerzője, akinek a versenyjogi igény érvényesítéséről szóló (Wettbewerbsrechtliche Ansprüche) kommentárja 8 kiadást ért meg.

⁷ LMK 2005, p. 162219

⁸ Vö. 1. lábjegyzet

Mátyus Ádám*

Az Európai Bizottság helyszíni kiszállására irányadó szabályozása

Míg a magyar Versenyhivatal helyszíni kiszállásának a szabályai a Versenytörvény¹ ismételt módosított szabályai és az egyes ügyekben szerzett tapasztalatok következtében jórészt ismertek és nagyjából világosak az eljárás alá vont vállalkozások vagy legalábbis a vállalkozások jogi képviselői a számára, addig az Európai Bizottság helyszíni kiszállása során követendő eljárási rendjéről már jóval korlátozottabbak az ismeretek. Ez részben annak tudható be, hogy Magyarországon csakúgy, mint a többi újonnan csatlakozott országban eddig ritkán került sor ilyen eljárási cselekményre. Az ilyen bizottsági eljárás által esetleg érintett vállalkozásokat azonban célszerű felkészíteni egy jövőbeni helyszíni kiszállásra. Ha ugyanis a Bizottság valamely cégnél megjelenik, a szabályok kikeresésére és át gondolására – tekintettel az eljárás, cselekmény jellegére – csak igen korlátozott idő áll rendelkezésre.

Mindenekelőtt azzal kell tisztában lenni, hogy a Bizottság helyszíni kiszállások során nem a Versenytörvény rendelkezései szerint jár el. Cselekményeire a Tanács 1/2003/EK rendelete („EK rendelet”) az irányadó. Mivel azonban az EK rendelet a helyszíni kiszállással kapcsolatos kérdéseket nem szabályozza teljes körűen, ezért a Bizottság honlapján egy magyarító feljegyzést is közzétett. A bizottsági helyszíni kiszállás szabályaival összefüggésben fontosak még a bírósági döntések is, melyek közül a legfrissebb az Akzo Nobel Chemicals Ltd. és Akcros Chemicals Ltd. kontra az Európai Közösségek Bizottsága (T-125/03 és T-253/03 sz. egyesített ügyek) ügyben hozott döntés.

Az Európai Bizottság a helyszíni kiszállással érintett tagállam jogát csak abban az esetben alkalmazza, ha a nemzeti szabályok szerint a rendőrség támogatásához a bíróság engedélyére van szükség

vagy egyéb, nem az eljárás alá vont vállalkozás helyiségében vagy közlekedési eszközön kell a helyszíni kutatást elvégezni. A nemzeti bíróság azonban nem kérdőjelezheti meg a helyszíni vizsgálat szükségességét és nem követelheti, hogy bocsássák rendelkezésére a Bizottság irataiban lévő adatokat.

A Bizottság nevében eljáró személyek a helyszíni kiszállás során kötelesek bemutatni írásbeli meghatalmazásukat, amely meghatározza a helyszíni vizsgálat tárgyát, célját és a bírságot arra az esetre, ha az üzletmenethez kapcsolódó könyveket vagy egyéb nyilvántartásokat hiányosan adják át a Bizottság képviselőjének. Bírság róható ki akkor is, ha az eljárás alá vont a feltett kérdésekre félrevezető választ ad. A Bizottság által kiszabható bírság mértéke az előző üzleti év teljes forgalmának az 1%-a.

A Bizottság hivatalnokai nem kötelesek az eljárást elrendelő határozatot megindokolni. Eljárási kérdésekben azonban lehet tőlük felvilágosítást kérni.

A Bizottság helyszíni kiszállást elrendelő döntésével szemben a luxemburgi székhelyű Elsőfokú Bírósághoz lehet fordulni. A határozat megtámadására két hó-

nap áll rendelkezésre. Ugyancsak a luxemburgi Bírósághoz kell fordulni, ha az eljárás alá vont szerint a Bizottság olyan dokumentumokat is elvitt, amelyek nem tartoztak az eljárást megindító határozatban megjelölt tárgyhoz.

Az eljárás alá vont vállalkozó jogász segítségét igénybe veheti, azonban ez nem feltétele a helyszíni kiszállás végrehajtásának. A gyakorlat szerint a helyszíni kiszállást végrehajtó bizottsági hivatalnokok rövid ideig hajlandóak várni arra, hogy a cég jogásza a helyszínre megérkezzen.

Amennyiben a Bizottságtól jelenlévő hivatalnokok a helyi versenyhivatal segítségét igénybe veszik, úgy a helyi versenyhivatal képviselőjének az intézkedési jogosultsága megegyezik a Bizottság által a helyszíni vizsgálat lefolytatására felhatalmazott tisztségviselők és egyéb kísérők intézkedési jogosultságával.

A Bizottság, a helyszíni kutatás során, a magyar Versenyhivatalhoz hasonlóan, jogosult a vállalkozások bármely helyiségébe belépni, az üzletmenethez kapcsolódó könyveket és más feljegyzéseket megvizsgálni, ezekről másolatot készíteni, továbbá a helyszínen kérdéseket is feltehet

* A szerző ügyvéd.

¹ 1996. évi LVII. törvény.

a vállalkozások képviselőinek és dolgozóinak. A Bizottság képviselőinek arra is van lehetősége, hogy elektronikus adattárolóban elmentve vigyenek el dokumentumokat. Amennyiben az ilyen dokumentumok ügyféllel közös átnézésére a helyszínen még nem kerülhetett sor, úgy a DVD-t, illetőleg lemezt pecséttel elzárt borítékba helyezik, a lemez egy másolatát pedig átadják az eljárás alá vontnak. Ezt követően a Bizottság egy későbbi időpontban teszi lehetővé, hogy a Bizottság székhelyén az eljárás alá vonttal közösen átnézzék az elmentett elektronikus adatokat. A Bizottság értelmezésében – mint az egy közelmúltban végrehajtott helyszíni kiszállás során kiderült – ez a jogosítvány azt is lehetővé teszi, hogy egy lap top-ot valamennyi benne tárolt adattal birtokba vegyenek és elszállítsanak.

Amennyiben az eljárás alá vont úgy gondolja, hogy bizonyos dokumentumok bemutatása a védekezés szempontjából fontos lehet, úgy e dokumentumokra a Bizottság képviselőinek figyelmét felhív-

hatja, feltéve, ha ez nem késlelteti az eljárást.

A Bizottság az ügyvéd és az ügyfél közötti levelezést nem veheti birtokba, ha az, az eljárás alá vont vállalkozás védekezésével kapcsolatosan keletkezett. Nem terjed ki az ügyvédi titok intézménye a vállalkozással munkaviszonyban levő jogász és a vállalkozás közötti levelezésre. Egy bírósági döntés szerint (AM & S Europe Limited v. Commission of the European Communities Case 155/79) az ügyvédi titok intézménye nem csak a konkrét ügygel szorosan összefüggő – ügyvéd és eljárás alá vont közötti – levelezésre terjed ki, hanem az eljárás megindítását megelőzően folytatott levelezésre is, ha az kapcsolatban volt az eljárás tárgyát képező ügygel. A gyakorlati tapasztalatok szerint, ha lehetőség van rá célszerű ezekre a döntésekre a helyszínen hivatkozni, illetőleg a döntés szövegét a Bizottság képviselőinek a helyszínen bemutatni, mivel ezáltal esetleg meg lehet előzni az ügyvédi titoktartás terjedelméről kialakuló vitát.

Többször a felmerül kérdés, hogy a helyszíni kiszállással kapcsolatos költségek milyen mértékben terhelhetőek rá a Bizottságra. A Bizottság honlapján található tájékoztató szerint az eljárás alá vont vállalkozás kérheti a helyszínen végzett fénymásolás költségeinek megtérítését. Ha azonban az ügygel kapcsolatosan az eljárás alá vontnak Brüsszelbe kell utaznia (pl. a lezárt borítékban elvitt adathordozó átvizsgálása miatt), akkor az útiköltség megtérítése már nem kérhető.

A helyszíni vizsgálat végén a Bizottság külön kérésre hajlandó olyan listát aláírni, amely az általa elvitt iratokat és kivonatokat tartalmazza.

A Bizottság által elvitt valamennyi irat és adat bizalmas üzleti dokumentumnak minősül. Ha azonban az ilyen dokumentumok harmadik személyek általi áttekintése szükségessé válik, úgy a Bizottság az eljárás alá vontat felszólítja, hogy a lefoglalt dokumentumokból egy nyilvánosságra hozható példányt készítsen el.

Balogh Virág

Első tapasztalatok az új fogyasztóvédelmi szabályozás tükrében

2008. szeptember 1-jén hatályba lépett a fogyasztókkal szemben alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény [2008. évi XLVII. tv. (Fttv.)].

Az *Unfair Commercial Practices* uniós irányelv átültetéseként hatályba léptetett jogszabály az irányelvi szabályozásnak megfelelően egy hármas tilalomrendszert határoz meg a vállalkozások számára: a tisztességtelen gyakorlat általános tilalmán túl a következő szinten tilalmazott a megtévesztő, illetve az agresszív kereskedelmi gyakorlat, ezen felül meghatározásra került 31 konkrét kereskedelmi gyakorlat (ún. „feketelista”), amelyek észlelése esetén a jogsértés mindig megállapítandó.

A jogszabály megsértése esetén általános hatáskörrel a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság jár el, kivéve azokat az ese-

teket, amelyek a pénzügyi intézmények által alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokat érintik, mivel ilyenkor az eljárásra a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletnek van hatásköre. A jogszabály 10. §-ának (3) bekezdése szerint továbbá a Gazdasági Versenyhivatal jár el minden olyan kereskedelmi gyakorlat esetén, amely a versenyt érdemben érintheti.

A továbbiakban néhány olyan problémát mutatunk be, amelyekkel a GVH számos fogyasztói beadványban, panaszban szembesült a 2008. szeptember 1-jei hatálybalépés óta.

A 2008. szeptember 1-je óta eltelt időszakban a GVH-hoz számos, az új jogszabály alapján megítélendő fogyasztói panasz és beadvány érkezett. A GVH az Fttv. rendelkezései alapján ezek megítélése során azt vizsgálja, hogy az adott vállalkozás

fogyasztók felé irányuló tájékoztatása, kereskedelmi gyakorlata megfelel-e a szakmai gondosság követelményének, valamint tartalma alkalmas lehet-e arra, hogy a fogyasztót arra készítse, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg (a fogyasztói döntéshozatal torzítása).

Az Fttv. szabályozási rendszerének megfelelően a GVH az általa észlelt kereskedelmi gyakorlat jogszerűségének megítélésekor elősorban azt vizsgálja, hogy az megvalósítja-e a feketelistában foglalt tényállások valamelyikét. Amennyiben igen, a kereskedelmi gyakorlat megítélése a feketelistás tényállás alapján történik, mivel egy ilyen tényállás megvalósulása az Fttv. 3. §-ának (4) bekezdése alapján egyben megvalósítja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat generálklauzulás ti-

lalmát is [(Fttv. 3. § (1) bekezdése)]. Amennyiben a vizsgált kereskedelmi gyakorlat nem valósít meg egyetlen feketelista tényállást sem, vizsgálandó, hogy megvalósítja-e a megtévesztő, illetve agresszív kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szakaszokban (6–8. §) foglaltakat. Az előzőekhez hasonlóan, amennyiben nem állapítható meg, hogy a gyakorlat megtévesztő, vagy agresszív, vizsgálandó, hogy beleütközik-e a generálklauzulában foglalt tilalomba.

A GVH-hoz érkezett fogyasztó panaszok és jelzések között jelentős arányú a feketelista 5. pontjának (csalogató reklám) megvalósulását sérelmező beadványok. A fogyasztói jelzések alapján a kereskedelemben számos esetben szembeülhet a fogyasztó azzal, hogy egy termék – a vállalkozás által alkalmazott kereskedelmi gyakorlat tartalmával ellentétesen – nem található meg. Ilyen esetekben a feketelista 5. pontjában meghatározottak (áru meghatározott áron való vásárlására felhívás annak elhallgatásával, hogy a vállalkozásnak alapos oka van azt feltételezni, hogy az adott vagy azt helyettesítő árut

Foto: MTI

a kínált áron nem fogja tudni – az árura, a vonatkozó kereskedelmi kommunikáció hatókörére és az ajánlati árra figyelemmel – megfelelő időtartamig és mennyiségben szolgáltatni vagy más vállalkozástól beszerezni) alapján a GVH azt vizsgálja, hogy a vállalkozás az akció, vagy a kifejezetten kedvező ajánlat meghirdetésekor feltételezhette-e, hogy az akció kezdő napján az adott áru nem fog rendelkezésre állni. A jogsértés megítélésekor mérlegelendő, hogy a vállalkozás mindent megtett-e azért, hogy az árut a beszállítótól időre megrendelje, kellő mennyiségű árut rendelt-e, illetve amennyiben az áruhiányról késve értesült, gondoskodott-e helyettesítő termékről.

Az agresszív kereskedelmi gyakorlatok tilalmának vizsgálata a GVH számára új jogalkalmazási tevékenységet jelent a korábbi, túlnyomórészt megtévesztésekkel kapcsolatos munkához képest. A fogyasztói beadványokban a postán, névre szólóan vagy a postaládába érkezett akciós kiadványok agresszivitása került sérelmezésre. A beadványok vizsgálata során a GVH azt vizsgálta, hogy a fogyasztó áruval kapcsolatos választási vagy magatartási szabadságának korlátozása valószínűsíthető-e akkor, ha a fogyasztók szabadon (térbeli vagy időbeli korlátozás nélkül, saját otthonukban) dönthetnek arról, hogy a kiadványokat áttekintik-e és vásárolnak-e a hirdetett termékekből, illetve a nép-

szerűsített vállalkozásnál. Az agresszív kereskedelmi gyakorlat tilalmára vonatkozó rendelkezések alkalmazásakor a GVH figyelembe veszi azt a körülményt, hogy a fogyasztó postai úton szembesül a kereskedelmi gyakorlattal, tehát mérlegelendő, hogy szembesül-e olyan – időszükségre, vagy kényszerre visszavezethető – nyomással, amely a szabad döntéshozatali folyamatát önmagában torzíthatná. Ilyen esetekben a fogyasztó otthonában, saját időbeosztása szerint végig olvashatja a tájékoztató leveleket, további információforrásokat vehet igénybe – pl. telefonos ügyfélszolgálat, honlap, hozzátartozó – tehát pszichés nyomás nélkül, megfelelő mérlegelést követően hozhatja meg ügyleti döntését.

A panaszok tartalmának vizsgálata során jelentős a verseny érdemi érintettségének vizsgálata, hiszen ez a körülmény alapozza meg a GVH hatáskörét egy esetlegesen indítandó eljárásra. Az Fttv. 11. §-ának (1) és (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy mely esetekben állapítandó meg egy kereskedelmi gyakorlattal kapcsolatosan, hogy azt a verseny érdemben érinti: négyfajta kereskedelmi gyakorlat esetén a jogszabály egyértelműen meghatározza a verseny érdemi érintettségét és így meghatározza a hatáskörrel rendelkező hatóságot [Fttv. 11. §-ának (2) bekezdése], míg a nem ebbe a nevesített körbe tartozó kereskedelmi gyakorlatok esetén

Foto: MTI

egy kételemű mérlegelési rendszer alapján határozandó meg a verseny érdemi érintettsége és így a hatáskör [Fttv. 11. §-ának (1) bekezdése].

Az internet-penetráció növekedésével együtt a fogyasztók egyre többször sérelmeznek internetes honlapokon közzétett kereskedelmi kommunikációt. A GVH számos esetben állapította meg, hogy egy ilyen kereskedelmi kommunikáció nem alkalmas arra, hogy a verseny érdemi

érintettségét kiváltsa, amikor az kizárólag a vállalkozás saját honlapján jelent meg, így annak kiterjedtsége csekély, valamint a vállalkozás mérete a piac méretéhez képest kisebb, így a kereskedelmi gyakorlat valószínűsíthetően nem juthatott el a fogyasztók széles köréhez.

A fentiekhez hasonlóan nem lehet alkalmas a verseny érdemi érintettségének megalapozására az a szóbeli tájékoztatás, amelyet a fogyasztó a szerződéskötési fo-

lyamata során egyedileg kap, és nem bizonyítható, hogy a kereskedelmi gyakorlat azonos tartalommal a vállalkozás részéről alkalmazásra kerülne.

A fentiek a GVH által 2008. szeptember 1-je óta ismertté vált piaci jelzések alapján tett megállapítások. Fontos azonban megjegyezni, hogy ezen általános érvényű megállapítások az egyes esetekben az eset körülményeire tekintettel minden esetben külön értelmezendők.

Pintér Győző*

A túlzó árazás megállapításának elmélete

A túlzó árazás jelenleg a szabályozás alkalmazásának magas hibalehetősége¹ miatt, a versenyjog egyik legvitatottabb kérdése. A közelmúltban több elméleti munka is megjelent mely a tilalom alkalmazásában rejlő kockázatot kívánta csökkenteni az által, hogy felhívta a figyelmet bizonyos potenciális hibalehetőségekre, vagy komplett elméleti rendszert vázolt fel a túlzó árazás „biztonságos” megállapításához.

Jelen munka ezek felhasználásával, a túlzó árazással kapcsolatos szabályozás ésszerű gyakorlati alkalmazásához kíván elméleti megfontolásokon alapuló rendszert felvázolni, melynek célja, hogy a joggyakorlat valóban a gazdasági hatékonyság elősegítését szolgálja.

A túlzó árazás során gyakorlatilag egy, ha nem is monopol², de erőfölényes hely-

zetben lévő vállalkozás³, ezzel a piaci hatalommal visszaélve tisztességtelenül⁴ állapítja meg az árat⁵. Bár ez a piaci magatartás nem hatékony⁶ és tekintve, hogy a

³ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról (a továbbiakban Tpv. vagy versenytörvény) 22. § (1) szerint: „Gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.” Ezen definíció alapján véve közösségi jogi eredetű. Bár az Európai Közösséget létrehozó 1957. évi Római Szerződés (a továbbiakban EK Sz vagy Római Szerződés) 82. cikke (korábban 86. cikk) nem határozta meg ennek tartalmát, az Európai Közösségek Bíróságának gyakorlata szerint: olyan gazdasági erő mely lehetővé teszi a vállalat számára, hogy megakadályozza a hatékony verseny fenntartását az érintett piacon, azáltal, hogy erőt biztosít ahhoz, hogy észrevehető mértékben függetlenül viselkedjen versenytársaitól, vásárlóitól végső soron fogyasztóitól. (Judgment of the Court of 14 February 1978. – United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities. – Chiquita Bananas. – Case 27/76.)

⁴ A tisztességtelenség alapvetően erkölcsi kategória, így ez a megnevezés meglehetősen félrevezető.

⁵ Mindenképpen meg kell említeni azt is, hogy a tisztességtelenül megállapított árnak van egy másik esete, melyben az erőfölényes vállalkozás a beszállítóival szemben állapít meg túlságosan alacsony árakat.

⁶ Ugyanis jóléti holtteher veszteséget okoz. A hatékonyságvesztésről bővebben lásd: Hal R. Varian: Mikroökönómia középfolon (KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2001.) 441-4-444. o. Paul A. Samuelson – William D. Nordhaus: Közgazdaságtan (KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2000) 177. o. Mark Williams: Excessive Pricing in: The Pros and Cons of High Prices (Konkurrensverket Swedish Competition Authority Leanders Grafiska 26779, Kalmar 2007) 129-130. o.

fogyasztói jólétet rövid távon csökkenti, így főszabályként nem kívánatos magatartás, mégis a túlzó árazással kapcsolatos szabályozás a versenyjog egyik legvitatottabb kérdése.⁷ Ennek több oka is van az egyik, hogy egy ilyen szabályozás alkalmazása rendkívül bonyolult, a valóságban ugyanis csupán az árat látjuk tisztán, és nem tudjuk pontosan, hogy néz ki a keresleti görbe a határbevétel és a határköltség görbe, márpedig ezek nélkül nem tudjuk megmondani, hogy az adott helyzetben mi lenne a versenytár. Monopolhelyzetben a verseny hiánya miatt nem alakul ki a versenytár, vagyis sötétben tapogatózunk, csupán annyit tudunk, hogy a hipotetikus versenytár áll a költségekből és tisztességes mértékű haszonból. Ezek további olyan komponensekből állnak, melyek versenyhelyzetben automatikusan befolyásolják a maguk súlyával az ár kialakulá-

⁷ Az USA-ban szemben az EU-val a túlzó árazást nem tekintik visszaélésnek, ennek okairól lásd: Michael S. Gal: Monopoly pricing as an antitrust offense in the U.S. and the EC: Two systems of belief about monopoly? Forthcoming, Antitrust Bulletin (summer 2004) és Heike Schweitzer: Parallels and Differences in the Attitudes towards Single-Firm Conduct: What are the Reasons? The History, Interpretation and Underlying Principles of Sec. 2 Sherman Act and Art. 82. EC (EUI Working Papers Law 2007/32) valamint http://law.jrank.org/pages/4368/Antitrust-Law.html Antitrust Law – Origins, The Sherman Act And Early Enforcement, Congressional Reform Up To 1950, The U.S. Supreme Court And Evolving Doctrine

* A szerző a Pázmány Péter Katolikus Egyetem IV. éves hallgatójaként a GVH Versenykultúra Központ által 2008-ban meghirdetett tanulmányi verseny második helyezettje volt (másodmagával).

¹ Bár létezik olyan álláspont is mely azon az alapon veti el a túlzó árazás tilalmát, hogy az a monopolhelyzetbe jutott vállalatot jogos bevételeitől fosztja meg.

² Monopolhelyzet alatt értem azt, amikor egyetlen eladó van a piacon, míg az erőfölényes helyzet esetén több eladóról beszélhetünk.

sát, monopol piacon viszont mesterségesen kell felkutatni és összegezni ezeket a különböző, szektoronként is eltérő együttthatókat, ami rengeteg hibalehetőséget rejt magában. A továbbiakban áttekintjük ezeket a lehetséges buktatókat, először az ár-költség, majd a tisztességesnek tekinthető haszon részének oldaláról.

Egy vállalat ritkán termel csupán egyféle terméket, a gyakorlatban pedig ezek költségei nem mindig különböznek el.⁸ Egy csarnokon belül a világitás, takarítás költségeit nem is lehet pontosan felosztani, a különböző ott termelt áruk arányában, de nyilván egy titkárnő sem igen tudja, hogy konkrétan mikor milyen konkrét áru termelése érdekében végzi az adott feladatot.⁹ További problémát jelent a költségek indokoltságának vizsgálata. Versenyhelyzetben a vállalat igyekszik ezeket minél jobban leszorítani, hogy így minél nagyobb haszonra tehesen szert. Monopolhelyzetben viszont ha nem hagyjuk, hogy monopolhasznot realizáljon, megteheti, hogy a jelentkező profit egy részét úgy veszi ki, hogy valamilyen költségként tünteti fel.¹⁰

A méltányos profit versenyár esetén nagyon különböző. Egyes iparágakban a költségekhez képest 25%-os profitráta túlzónak minősülhet, míg máshol 1000% is elfogadható. Ez utóbbi főleg olyan dinamikus piacokra jellemző, ahol az innováció nagy befektetéseket igényel melyek megtérülésére nincs garancia, vagyis a nagy kockázatot az elnyerhető magas profit miatt vállalják a vállalatok.¹¹ A profit nagysága vállalatonként is eltérhet, egy hatékonyabb vállalat nyilván nagyobb profitrátaival értékesíthet, mint kevésbé hatékony társai.

Az előbbieken túl számos más érvet is felhozhatk már az ilyen jellegű beavatkozások ellen¹², melyek mind valós hibalehető-

ségeket rejtenek amennyiben a versenyhatóság a túlzó árazást pónalizálni kívánja. Erre a kihívásra azonban semmiképpen sem lehet passzivitással, az erre vonatkozó szabályok alkalmazásának mellőzésével reagálni, már csak azért sem, mert amíg a versenytörvény¹³ és az EKSz¹⁴ ezt a magatartást tiltja, addig a versenyhivatalnak vagy az Európai Bizottságnak elvileg kötelessége eljárni az ilyen ügyekben. A tudományos vita és az eltérő nézetek nem ronthatják le a törvény erejét.

Érdemes felhívni arra a figyelmet, hogy a közigazgatási döntéseknek alapvetően két oldaluk van: az egyik jogi, a másik szakmai. A hatóság a vonatkozó jogszabályokat köteles betartani, ugyanakkor a feladat valamilyen szakkérdés megoldása, mely természetesen szakmai szempontok alapján lehetséges. A kettő együttesen értelmezendő, bár külön dimenziót jelentenek.¹⁵

Milyen esetkörben célszerű beavatkozni a piaci folyamatokba?

A szabályozás gyakorlati alkalmazása nem kevés nehézség elé állítja a jogalkalmazókat. Ha olyan esetben is megállapítják a túlzó árazást, amikor az nem áll fenn¹⁶ akkor visszafogják a szektorban az innovációt és más versenyösztönző piaci magatartásokat, vagyis egy ilyen tévedés súlyos hosszú távú társadalmi költségekkel járhat. Ha nem állapítja meg a túlzó árazást, amikor pedig az megvalósul,¹⁷ az ilyen szempontból kevesebb problémát vet fel, ugyanakkor sokkal könnyebben elkövethető hiba, mint az előző.¹⁸ Több tanulmány¹⁹ is napvilágot látott azzal kap-

csolatban, hogy milyen esetekben szükséges a túlzó árazásos szabályozást alkalmazni, hogy a versenyhatóságok ne avatkozzanak be feleslegesen a piaci mechanizmusba, vagyis ne torzítsák a piacot. A legszigorúbb tesztet *Evans és Padilla* javasolta, ennél egy hajszálnyival engedékenyebb az *O'Donoghue és Padilla-féle* teszt. *Röller, Motta és de Stree*l valamint *Fletcher és Jardine* nézetei közel állnak egymáshoz, bár ez utóbbi nem tekinti feltételnek a szabályozó hatóság nemlétét (vagy nem megfelelő működését). *Paulis* hagyja a legtöbb teret a versenyhatóság számára, mivel ő csupán a magas belépési korlátok meglétét támasztja feltételként.²⁰

A hat itt említett tesztből mindegyik feltételként szabta a magas belépési korlátokat, ötben van utalás az innováció figyelembevételének szükségességére, háromban a minősített erőfölény meglétének követelményére, szabályozó hatóság hiányával kapcsolatos feltétel és alternatív orvoslási módok keresése két helyen jelenik meg. Ezek tűnnek tehát a további vizsgálat szempontjából legkézenfekvőbb feltételeknek.²¹

Az első lépcsőben vizsgálandó feltételek

Amint az több szerzőnél is megjelenik²², érdemes a túlzó árazás vizsgálatát két lépcsőben elvégezni: először is a piacot kell megvizsgálni, hogy teljesülnek-e a fenti feltételek, ha igen, akkor következik a második lépcső, melyben a konkrét árat elemezzük.²³

A belépési korlátok vizsgálata mindenképpen szükséges, hiszen ezek jelenléte a piacon a verseny intenzitását alapvetően befolyásolják.²⁴ Az alacsony belépési korlátok továbbá egyfajta fegyelmező erőt gyakorolnak még a monopóliumokra is, mert ha túl magas árakat szabnak, azzal versenytársakat vonzzanak a piacra, ami

¹³ Tpv. 21. §

¹⁴ EKSz 82. cikk

¹⁵ Lásd bővebben: Tamás András: A közigazgatási jog elmélete (Szent István Társulat Budapest, 2005) 89–91. o.

¹⁶ A szakirodalomban elterjedt megjelölése: „type I error”

¹⁷ A szakirodalomban elterjedt megjelölése: „type II error”

¹⁸ David S. Evans, A. Jorge Padilla: Excessive Prices: Using Economics to Define Administrable Legal Rules Journal of Competition Law and Economics 1(1), 99. o.

¹⁹ Evans – Padilla im. 97–122. o. Robert O'Donoghue, A Jorge Padilla: The Law and Economics of Article 82 EC (Hart Publishing Oxford and Portland, Oregon 2006) 638. o. Lars-Hendrik Röller: Exploitative Abuses elérhető: [http://www.iue.it/RSCAS/Research/Competition/2007\(pdf\)/200709-COMPped-Roeller.pdf](http://www.iue.it/RSCAS/Research/Competition/2007(pdf)/200709-COMPped-Roeller.pdf) Amelia Fletcher, Alina Jardine: Towards an Appropriate Policy for Excessive Pricing elérhető: [http://www.iue.it/RSCAS/Research/Competition/2007\(pdf\)/200709-COMPped-Fletcher-Jardine.pdf](http://www.iue.it/RSCAS/Research/Competition/2007(pdf)/200709-COMPped-Fletcher-Jardine.pdf) Motta és de Stree l im. ???Emil Paulis: Article 82 EC and Exploitative Conduct elérhető: [http://www.iue.it/RSCAS/Research/Competition/2007\(pdf\)/200709-COMPped-Paulis.pdf](http://www.iue.it/RSCAS/Research/Competition/2007(pdf)/200709-COMPped-Paulis.pdf)

²⁰ Motta – de Stree l im. 21-22. 29. o.

²¹ Evans és Padilla szomszédos piacokra gyakorolt hatással kapcsolatos feltétele, Fletcher és Jardine termékportfólio figyelembevételére, ahol másféle megfogalmazással ugyan de gyakorlatilag azonos vagy logikailag összefüggő feltételeket találtunk azt beleértettük a már nevesített kategóriába.

²² O'Donoghue – Padilla im. 638. o. Motta – de Stree l 32. o. Paulis im. 7. o.

²³ Jogászként is célszerű először azt vizsgálni, hogy tényleg erőfölényes vállalkozással állunk-e szemben, márpedig ehhez a piacot kell elemeznünk, mely során a vizsgálatot kiélemezhetjük a többi első lépcsős feltétellel.

²⁴ Vj-27/2005/119. (120.)

⁸ A gyakorlatban ilyen eset volt például: Vj-33/2004/2 57.

⁹ Vj-27/2005/119. ügyben az ilyen költségek főszabályként a közvetlen költségek arányában lettek felosztva.

¹⁰ Miskolczi Bodnár Péter: A versenytörvény magyarázata (KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2002) 230. o.

¹¹ Damien Geradin: The necessary limits to the control of “excessive” prices by competition authorities; – A view from Europe elérhető: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1022678

¹² Massimo Motta and Alexandre de Stree l: Excessive Pricing in Competition Law: Newer say Newer? In: The Pros and Cons of High Prices (Konkurrensverket Swedish Competition Authority Leanders Grafiska 26779, Kalmar 2007) 17-19. o. A Vj-156/2005/42. versenytanácsi végzés vonatkozó részét (42.-46. pont) érdemes egyben végigolvasni, ugyanis meg lehetőségen kimerítően sorolja fel ezen ellenérveket.

az árakat ismét versenyszintre szorítja le.²⁵

Meglátásunk szerint, bár egyetértés van abban, hogy az *innovatív piacokon* általában nem szabad beavatkozni és egyet is értünk ezzel, ezt a feltételt azonban nem az első lépcsőben kellene vizsgálnunk. A fejlesztés ugyanis a vállalat állandó költségeiben ölt kézzelfoghatóan testet, vagyis ezt az ár elemzése során, széleskörű elemzés mellett kell figyelembe venni.

A *minősített erőfőlény*²⁶ szükségessége teljesen érthető, hiszen kizsákmányoló jellegű visszaélést csak akkor lehet megvalósítani, ha a vásárlók nem tudnak máshoz fordulni. Például, egy vállalkozás 60%-os részesedése nem alkalmas ilyen visszaélés kivitelezésére, ha mondjuk a fennmaradó 40%-ot egyetlen másik vállalat birtokolja és a terjeszkedés megoldható a piacon, ezek hiányában viszont (fennmaradó piacrész elaprózódott és/vagy a terjeszkedés problémás) akár 60%-os részesedés is elég lehet kvalifikált erőfőlény megállapításához a közösségi jog alapján.

Az, hogy *szektorális szabályozó hatóság* mellett szükséges-e a versenyhatóság részéről bármilyen beavatkozás, mint említettük vitatott kérdés.²⁷ A túlzó árazással kapcsolatban van olyan nézet²⁸ mely szerint az olyan piacokon, ahol ilyen beavatkozásnak értelme lehet, célszerűbb lenne egy szabályozó hatóságot felállítani, mely

ex ante be tudna avatkozni. Dogmatikailag sem teljesen világos, mit csinál egy versenyhatóság, mely a piaci verseny torzulásait hivatott kijavítani olyan piacon ahol versenyről nemigen beszélhetünk vagy ahol egy állami hatóság már megszabta annak kereteit. Márpedig amelyik piacon működik ilyen szektorális hatóság, az erősen valószínű, hogy ez utóbbi kategóriák alá tartozik. Ugyanakkor elképzelhető olyan eset, ahol a szabályozó hatóság valamilyen koncepcionális hibát követ el, mert a versenyjogi-jóléti szempontot nem tartja eléggé szem előtt²⁹, ilyenkor nem biztos, hogy elvi megfontolások alapján ki kellene zárni a versenyhatóság beavatkozásának lehetőségét.³⁰ Megfontolandó tehát *Motta* és *de Stree* javaslata, mely ilyen esetekben megengedi a versenyhatóságnak a beavatkozást, mint

²⁵ Amelynek oka pl. az is lehet, hogy az adott iparággal túlságosan szoros kapcsolatot ápol („regulatory capture”) nem csak a szakmai tévedés.

²⁶ Vj-97/2004/37 ügyben „a Versenytanács külön is értékelte azt a körülményt, hogy azt (az árat) a miniszter hagyja jóvá. Ennek során kialakult gyakorlatát (Vj-100/2003.) vette alapul, mely szerint a Tpv. 1. §-ában foglalt „amennyiben törvényel-térően rendelkezik” fordulat akkor alkalmazható, ha a) adott piaci magatartásra vonatkozó felhatalmazás törvényben ölt testet (vagy arra egyértelműen visszavezethető); továbbá b) egyértelmű az a törvényalkotói szándék, mely a Tpv. érvényesülésének az adott piaci magatartás tekintetében gátat kíván szabni.”

Vj-27/2005/119. a miniszter által meghatározott maximum árral kapcsolatban viszont a következőket találjuk: „Az Ártörvény 8. § (1) szerint a legmagasabb árat úgy kell megállapítani, hogy a hatékonyan működő vállalkozás ráfordításaira és a működéséhez szükséges nyereségre fedezetet biztosítson. (...) Az előzőekből viszont az következik, hogy a Miniszter által megállapított legmagasabb ár csak akkor lehet túlzottan magas, ha azt a Miniszter miniszter az árat megállapító jogszabályban az Ártörvénnyel (mint magasabb rendű jogszabállyal) ellentétesen állapította meg. Ez viszont nem a Tpv-t-be, hanem az Alkotmányba ütközik.” – vagyis maximált ár esetén a Tpv. alapján a túlzó árazás nem állapítható meg.

ahogy a gyakorlatban számos esetben ez meg is történik.

Az *alternatív orvoslási módok*³¹ keresése mindenképpen támogatandó ugyanakkor, mint alkalmazási feltétel nem tartjuk reálisnak. Vegyünk egy egyszerű esetet: a vállalatnak sikerül monopolhelyzetbe kerülni. A versenyhatóság ez alapján nem utasíthatja vissza az EKSz 82. cikk és a Tpv. 21. § alkalmazását, mégsem foganatosíthatna jogkövetkezményeket. Az egyetlen amit tehet, hogy megpróbál olyan megoldást találni, mely azután magától megszűnteti a vállalat monopol pozícióját. Véleményünk szerint egy ilyen feltétel túlbonyolítaná a jogalkalmazást.

Mindezek után mi az első lépcsőben csupán a következő feltételeket támasztanánk a túlzó árazás megállapításával szemben:

1. magas belépési és terjeszkedési korlátok, és

2. a fogyasztóknak nincs reális alternatívájuk a domináns vállalkozás termékével szemben.

Második lépcső, a túlzó ár

Az első lépcső után még semmit sem tudunk arról, hogy valójában megvalósul-e a túlzó árazás, csupán annyit állapítottunk meg, hogy nincs akadálya a vizsgálat további folytatásának, azaz a beavatkozás a piacon indokolt lehet. A második lépcsőben azt kell megvizsgálnunk, hogy az adott erőfőlényben lévő vállalkozás tényleg tisztességtelenül állapítja-e meg az árait.

Elméletben a túlzó árazást úgy tudjuk megállapítani, hogy az árból levonjuk a költségeket, ezáltal megkapjuk a profitot, melynek nagyságát valamilyen szintjelhez viszonyítjuk. Amennyiben a profit ezt valamilyen mértéknél jobban meghaladja, megállapítjuk, hogy a nyereség (ezzel együtt az ár) túlzó.³²

Mint említettük, a gyakorlatban már a felmerült indokolt költségek és a reális profit megállapítása is problémás lehet, ám ezeken felül külön figyelmet érdemel-

²⁵ Vj-27/2005/119. (119.)

²⁶ Lásd Motta és de Stree: szuperdomináns pozíció.

²⁷ Vj-27/2005/119. ügyben a versenytanács a vállalkozás mozgásterét alapján vizsgálja a felelősségét (95.), ennek alapján maximált ár esetén még alkalmazható lehet a túlzó árazás mert a „mozgáster” a maximum alatt adott (97.).

²⁸ Evans-Padilla im. 122. o.

³¹ Mint később látni fogjuk ez alatt olyan beavatkozásokat értünk, mely helyreállítja, de legalábbis erősíti a piac önszabályozó képességét.

³² Williams im. 132. o.

nek olyan tényezők, mint tőkeköltség³³, lehetőségköltség (opportunity cost)³⁴, a sikeres befektetés kockázata³⁵ és a nem kézzelfogható tőke elemei³⁶.

A fentiek figyelembevételével tehát, a következőkben azokat az eddig alkalmazott főbb gyakorlati módszereket vesszük számba, melyek segítségével bizonyítani tudjuk a túlzó árazás megvalósulását. Előjáróban meg kell állapítanunk, hogy ezek közül nem mindegyik alkalmazható minden esetben, ugyanakkor ideális esetben érdemes több ilyen vizsgálatot is lefolytatni mielőtt bizonyítottak vennénk csupán az egyik alapján a túlzó árazást.

Az *ár-költség összehasonlítás*³⁷ megpróbálja a gyakorlatban leképezni a túlzó árazás megállapításának elméleti gondolatmenetét, ami a már tárgyalt gyakorlati okok miatt számos problémával jár. Alapvető hibája, hogy ez az elemzés nem nyújthat teljes képet, hiszen a piaci ár kialakulásának nem csak költség, vagyis ki-

nálati oldala van, hanem keresleti is,³⁸ melyet itt nem tudunk figyelembe venni.³⁹

A klasszikus közgazdaságtan elmélete szerint tökéletes verseny esetén az ár egyenlő a határköltséggel. A gyakorlatban ugyanakkor ha a vállalatnak folyamatosan vannak állandó költségei is, a határköltségen való árazás csak a változó költségre lesz elég, és az állandó költségeknek megfelelő mértékű veszteség képződik, ennek megfelelően a túlzó árazás vizsgálatánál célszerű az átlagos teljes költségeket alapul venni,⁴⁰ mert ebből látszik, hogy valójában van-e haszon a termelésen.⁴¹

Nyilvánvaló, hogy az egy termékre jutó profit mennyisége még nem informál az üzlet jövedelmezőségének mértékéről, hiszen ehhez az összes befektetett tőkét is vizsgálni kell, ezzel együtt már meg tudjuk határozni a megtérülés mértékét, ugyanakkor ennek alapján megállapítani az ár tisztességtelenségét egyenes út lehet a hatékonyságvesztés szorgalmazása felé,⁴² ami nem célunk.⁴³

A *versenyársak árainak* elemzésnél azt vizsgáljuk, hogy az erőfölényes árai hogyan viszonyulnak a versenytársai által szabott árakhoz.⁴⁴ Ugyanakkor érdekes kérdés, hogy amennyiben vannak megfelelő helyettesítő szolgáltatást kedvezőbb ár mellett nyújtó versenytársak a piacon, úgy a vásárlók miért nem pártolnak el az erőfölényestől?⁴⁵ Lehetséges, hogy például a jobb minőség miatt, ami kizárja a visszaélészerűséget.

A gyakorlatban valószínű, hogy egy ilyen esetben, ha az ügy teljesíti az első

lépcsőt a vizsgálatokon, akkor a piacon a kisebb versenytársak az erőfölényeshez fogják alakítani az árakat, vagyis az összehasonlítási alapot adó árak is önmagukban túlzóak lesznek.⁴⁶

Összehasonlítási alapul nem szolgálhat olyan vállalat sem, amelyik szintén erőfölényes egy másik földrajzi piacon, hiszen utóbbi árai sem mérvadóak.⁴⁷

Az *erőfölényes által különböző piacokon alkalmazott árak összehasonlítása* is hasznos lehet. Ezzel a módszerrel akkor találunk bizonyítékot, ha az erőfölényes jelentősen eltérő árat alkalmaz különböző piacokon azonos termékek tekintetében.⁴⁸ Ilyenkor mondhatni a vállalat leleplezi saját magát. Az EKSz 82. cikk c) diszkriminációt tiltó klauzulája egyébként is sérül.⁴⁹ Ne felejtjük el azonban, hogy az ár kialakulásának van keresleti oldala is, márpedig valószínű, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás a keresletben rejlő eltérések miatt alkalmaz másféle árat a két piacon, ebből viszont egyenesen következik, hogy az árak között versenykörülmények esetén is eltérés volna, tehát az, hogy egy másik piacon ugyanannak a terméknek ugyanaz a terméke másféle áron kapható, nem feltétlenül jelenti az ár túlzó mivoltát.

A *nemzetközi árszösszehasonlítás* kiküszöböli azt a problémát, amit az állandó költségek, kockázatok stb. arányának iparágankénti jelentős eltérése okoz, ugyanakkor felmerül egy sor más jellegű probléma. Az árak országonként eltérőek, az eltérő fizetőképesség miatt – ha elvárnánk, hogy a vállalatok ugyanazt az árat alkalmazták mindenhol, az jóléti átcsoportosuláshoz vezetne a relatíve szegényebb országokból a relatíve gazdagabbakba.⁵⁰

Az árak között más alapokon is lehetnek természetes különbségek. Az egyes országok földrajzi helyzete jelentős hatással bír egyes iparágakban. A lakók fogyasztási szokásai is – akár csak kulturális alapon is –, eltérőek lehetnek.

³³ A tőkeköltség a tőke megszerzése és használata érdekében felmerült költség. A GVH gyakorlat külön is nevesíti ez a fajta költséget pl. Vj-23/2006/23 (10.) Vj-27/2005/119. (55.) Vj-27/2005/119. (67.): „A tőkeköltség (...) mértéke közvetlenül a vállalkozásba fektetett tőke elvárt hozam és a finanszírozandó tőke nagyságának a szorzata.” A versenyhatóság Vj-44/2003/86 (UPC Magyarország Kft.) még a jegybanki alapkamatot tekintette a kockázatmentesen elvárható hozam mértékének, és ehhez adta hozzá a „kockázati prémiumot” (134.) A Vj-31/2004/29 (szintén UPC Magyarország Kft.) ügyben viszont a 12 hónap lejáratú állampapírok két hónap átlagos hozamát vette alapul a vizsgálat során (ehhez szintén hozzáadta a „kockázati prémiumot”) (57–58.)

³⁴ A magyar fordításban többféle névvel illetik, gazdasági költség – (Samuelson – Nordhaus im.) lehetőségköltség – (Varian im.) angolul zárójelben mindkét helyen: opportunity cost

Dr. Illés Mária: Vezetői gazdaságtan (Kossuth Kiadó 1997, 2002 Bővített második kiadás) 45. o.: „Az elmélet az alternatívaként megvalósítható témák globálisan értelmezett hozamhatását, vagyis az adott változat választása miatt meg nem valósítható akciókról és azok hozamairól való lemondást »opportunity costnak« nevezzi.” A lehetőségköltséggel kapcsolatban lásd még: Samuelson – Nordhaus im. 123–125. o. és 716. o. Varian im. 346–347. o. Motta – de Streel im. 37. o.

³⁵ A sikertelen befektetések költségként ugyanis jelen vannak, hasznot azonban nem hajtanak, ezért ezeket a költségeket a vállalatoknak más bevételekből kell fedezni. Lásd bővebben: Robert Cooter és Thomas Ulen: Jog és közgazdaságtan (magyar nyelven kiadta a Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2005.) 59–62. o. Geradin: The necessary limits to the control of “excessive” prices... im. 7–8. o. Williams 140–142. o. Evans – Padilla: Excessive Prices 102–103. o.

³⁶ A márkanevek, know-how-k a cégek vagyonába tartoznak, általában létrehozásuk is hosszadalmas, továbbá jelentős befektetések állnak mögöttük. Ennek megfelelően ugyan olyan elbírálás alá kell, hogy essenek, mint a kézzelfogható eredménnyel járó befektetések, vagyis a vállalat ilyen irányú befektetéseit és ebből származó tőkéjét is viszszaemlékezően vizsgálni kell. Lásd Williams im. 143. o. A szellemi tulajdonnal kapcsolatos túlzó árazásról lásd még: Damien Geradin: Abusive pricing in an IP licensing context: An EC competition law analysis (TILEC Discussion Paper DP 2007-020 June 2007) 9–11. o.

³⁷ Lásd még: Pedro Fernandes: On exploitative excessive pricing under EC law (Regulation & Competition Economics LLP January 2006) 4–6. o.

³⁸ Tóth Tihamér Az Európai Unió versenyjoga (Complex, Budapest 2007) 252. o.

³⁹ Motta – de Streel im. 33. o.

⁴⁰ Vj-116/2005/84. ügyben a versenytanács (konkrétan a hálózatos iparágakkal kapcsolatban) megállapította: „A nagy eszközigenység az állandó költségek magas – és a változó költségek alacsony – szintjével párosul. Ennek következtében csak hosszú távon értelmezhető a piacgazdaságnak az a tétele, hogy a piaci árak a verseny következtében a határköltséghez igazodnak. Rövid távon ugyanis az állandó költségeknek is meg kell térülniük az árban.” (19.)

⁴¹ Geradin: The necessary limits to the control of “excessive” prices... im. 7. o. Lásd még: Giuliano Amato, Claus-Dieter Ehlermann (general editors): EC Competition Law A Critical Assessment (Hart Publishing Oxford and Portland, Oregon 2007) 259–260. o.

⁴² Vj-23/2006/23 10.4. és Vj-33/2004/2 58.

⁴³ Williams im. 146–149. o.

⁴⁴ A versenytanács szerint a költségalapú árvizsgálat csökkentheti a vállalat érdekelttségét a hatékonyság növelésében, ezért ha legalább korlátozott versenyről lehet szó a piacon, vagyis az erőfölényes vállalat mellett vannak versenytársak, akkor ezek árai jobb összehasonlítási alapul szolgálnak (58–59.). Ez a módszer inkább csak monopolhelyzet esetén alkalmazható (56.) Vj-33/2004/24 (Magyar Olaj- és Gázipari Rt.) Ez a „hierarchia” a kétféle elemzés között visszaköszön a (Vj-27/2005/119.) 132. pontban is.

⁴⁵ Motta – de Streel im. 36. o.

⁴⁶ Williams im. 149. o.

⁴⁷ Vj-150/2003/54 58. – az ügyben a versenytanács összehasonlíthatósági alapot csökkentő tényezőként figyelembe vette, hogy a vállalkozások a szolgáltatásukat eltérő időpontba vezették be, ezáltal termékeik „életciklusa” eltérő szakaszban van. (52.)

⁴⁸ Vj-138/2003/17 esetben felmerült a gyanú, hogy az ISO-PLUS Távhővezetékgyártó Kft. az egyik piacon alkalmazott túlzó árairól származó haszon segítségével, egy másik piacon felfaló árazást valósít meg.

⁴⁹ Motta – de Streel im. 35. o.

⁵⁰ Geradin: The necessary limits to the control of “excessive” prices... im. 11. o. – az új egyenár a régi differenciált árak átlaga lenne, vagyis a változás a gazdag országokban árcsökkenést, a szegényekben áremelkedést okozna.

Az árak számszerű összehasonlítása is problémás lehet, ha a pénznemek eltérőek, hiszen az árfolyamokat makrogazdasági folyamatok hatásai befolyásolják. Az eltérő adóztatás szintén mesterségesen hat a végső árra. A sort még folytathatnánk, a lényeg az, hogy egy ilyen összehasonlítás eredményét sem fogadhatjuk el további elemzések nélkül.⁵¹

A versenytárs megjelenése utáni jelentős árcsökkenés alapvetően felfaló árazásnak minősülhet⁵², ugyanakkor azt is jelezheti, hogy a vállalat azt megelőzően túl magas árat alkalmazott. Míg a felfaló árazás esetén a magatartás közvetlenül a versenytársat sérti, a túlzó árazás a fogyasztókat. A két visszaélés együttes megállapítása előnyös hatásokkal jár.⁵³ Ilyen esetek azonban ritkán jutnak át az első lépcsőn.⁵⁴

A domináns vállalkozás régebbi árait is érdemes vizsgálni, de nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az árak követik az inflációt, továbbá az inputok árainak növekedését,⁵⁵ vagyis az árak alapvetően is változékonyak, ami a bizonyítás nehézségeit növeli.⁵⁷ Ráadásul, ha az előbbiektől el is tekintünk, egy ilyen módszer nem veszi figyelembe, hogy az emelés előtt az árak esetleg a versenyár alatt voltak,⁵⁸ így az emelés utáni ár nem túlzó. Ugyanakkor, ha az alapárunk túlzó, de az emelések indokolhatóak, a visszaélésre nem lehet fényt deríteni. Egy ilyen teszt gyakorlatilag az áremelés tisztességességét, és nem

önmagában az ár tisztességességét vizsgálja.⁵⁹

Mekkora haszon minősül túlzásnak?

A fenti összehasonlítások után felmerül még egy kérdés: mekkora eltérést lehet megengedni az összehasonlított árak között? Ha sikerülne is megállapítani, hogy mi lenne tökéletes verseny esetén az ár, ezt nem tekinthetjük automatikusan mérvadónak, hiszen a gyakorlatban ez amúgy sem érvényesülne⁶⁰, vagyis nyilvánvalóan irreális elvárásokat támasztanánk az erőfölényes vállalkozással szemben. A kérdésben a közgazdászok sem szolgálnak túl sok iránymutatással.⁶¹ A bíróság ítéleteiben találunk utalásokat arra, hogy egy bizonyos százalékos haszon még elfogadható, egy másik viszont már nem, de ez az arány szektoronként nagyon eltérő lehet, így semmiképpen sem lehet ezeket a megállapításokat általánosan értelmezni.⁶² A túlzó árazás megállapításához szükséges küszöböt a konkrét esetre szabottan kell meghatározni, ami azt is jelenti, hogy ha adott ügyben nem találunk ilyen mércét, a túlzó árazást sem lehet megállapítani.⁶³

Végkövetkeztetés

Az általunk felállított rendszer szerint tehát két lépcsőben vizsgáljuk a túlzó árazást. Az elsőben a piac vizsgálata alapján két feltétel teljesülését kívánjuk meg:

1. magas belépési és terjeszkedési korlátok, és
2. a fogyasztóknak nincs reális alternatívájuk a domináns vállalkozás termékével szemben.

Ezek hiányában a túlzó árazás megállapítását a piacon ésszerűtlennek tartjuk, ezért a vizsgálatot nem is folytatjuk.

Ha viszont mind a két feltétel teljesül a második lépcsőben a konkrét árat vizsgáljuk a már említett módszerek értelemszerű alkalmazásával. Mivel a piacok illetve a vállalatok rendkívül sokfélék az általánosítás olyan foka, mely csupán egyetlen módszert ismerne el, illetve rangsorolna a módszerek között, véleményünk szerint képtelen lenne ezt a sokszínűséget megfelelően kezelni. Az elméletnek az absztrakció ezen szintjén meg kell állnia, és át kell adni a szerepet az egyedi megítélés szerint adott esetben ésszerű bizonyítékoknak.

Mindezek után még adósak vagyunk a legalapvetőbb kérdés megválaszolásával: van-e létjogosultsága a túlzó árazás szabályozásának? A túlzó árazás szabályozásának szükségessége, mint említettük, nagyon vitatott kérdés. Azzal, hogy az Európai Unió és a tagállamok a szabályozás mellett döntöttek, kétségkívül a nehezebb utat választották. A versenyhatóságok az alkalmazás során olyan kihívásokkal néznek szembe, melyekre még sok esetben nincs elfogadott megoldás. Mindezt miért? Látjuk, hogy az Egyesült Államokban is működik a gazdaság, pedig ott ezt a problémát tudatosan félreteszik. Kinek van igaza? Érdemes a nehéz utat járni? Ahogy Zlinszky János professzor fogalmaz: „a nehezebb utak választása később könnyebbnek mutatkozik”.⁶⁴

⁵¹ Williams im. 149–151. o.

⁵² Ehhez az is kell, hogy az új ár az inkubens változó költségei alatt legyen.

⁵³ Ariel Ezrachi és David Gilo: The Subtle Virtues of Prohibiting Excessive Pricing by Dominant Firms 28–31. o. –példaként említi, hogy az inkubens vállalat nem csökkenthetné hirtelen az árait, így a az új belépő könnyebben gyökeret ereszt a piacon

⁵⁴ Nyilvánvaló ugyanis, hogy lehetséges a belépés a piacra, kivéve, ha a piacról pést mesterséges akadályok eltávolítása tette lehetővé.

⁵⁵ A kettő természetesen alapvetően is összefügg (UPC Magyarország Kft.) Vj-44/2003/86-ban a versenytanács eltekintett a konkrét költségek változásának vizsgálatától, az indoklás szerint: „a kábelszolgáltatók által felhasznált inputtermékek árai (energia, nyersanyagok, szolgáltatások, munkabérek, stb.) többnyire az inflációhoz igazodnak. Egyes években egyes költségelemek változása mindkét irányban eltérhet az inflációtól, a »hüvelyk-ujj« szabály ismételt, rendszeres alkalmazása azonban az ebből eredő, nem túl jelentős hibákat kiegyenlíti.”

⁵⁶ Vj-36/2004/24 ügyben a versenytanács az áfa változását is figyelembe vette.

⁵⁷ Lásd bővebben: Geradin: The necessary limits to the control of “excessive” prices... im. 10–11. o.

⁵⁸ A United Brands ügyben (United Brands kontra Bizottság 27/76) például az Írországra történő szállítás veszteséges volt.

⁵⁹ Williams 152. o.

⁶⁰ Tökéletes piac ugyanis a gyakorlatban nincs – Bitsánszky, Ivicz, Schlett, Botos: Közgazdaságtani bevezetés Szent István Társulat 2004. 26. o.

⁶¹ Williams im. 152–153. o.

⁶² Motta – de Streele im. 33. o.

⁶³ Ariel Ezrachi és David Gilo im. 27. o.

⁶⁴ Zlinszky János: Keresztény erkölcs és jogászai etika (Szent István Társulat Budapest 2002.) 106. o.

Nagy Csongor István: Kartelljogi kézikönyv

A kartelljogban bekövetkezett látványos változásokra reagálva, igen jól időzítve írta meg Nagy Csongor István a kartelljog magyar és közösségi jogi joggyakorlatát monografikus alapossággal feltáró művét (*Kartelljogi kézikönyv. A közösségi és a magyar kartelljog joggyakorlata*). A könyv résztermánként bemutatja mind a közösségi, mind a magyar szabályanyagot és joggyakorlatot. Az európai és a magyar normák és jogesetek témánként egymást követő ismeretése több szempontból hasznos az olvasó számára. A hasonlóságok és a különbségek ismerete egyaránt fontos.

Haszonnal jár a kétféle normarendszer párhuzamos bemutatása az EK jogot követő magyar versenyjog hatályos szabályainak megértése során. Számos hazai kartelljogi jogintézmény a közösségi versenyjogban gyökerezik, értelmük, funkciójuk, részletszabályaik megértéséhez nélkülözhetetlen segítséget jelent a közösségi normák és joggyakorlat ismerete. A könyv az Európai Bizottság számos határozatát, az Elsőfokú Bíróság és az Európai Bíróság sok ítéletét ismerteti, ezek mondanóját közérthetően tartalmazza. Nagy Csongor István lényeges, és sokszor – különösen az EK jogfejlődése szempontjából – fordulópontot jelentő, szemléletes jogeseteket válogatott, azokat tematikusan egymás mellé rendezte. A leíró részeket értékelések gazdagítják. A szerző érzékelteti, és rövid kommentárokkal összeszegezi a hosszabb múltra visszatekintő EK jog terén az adott jogi probléma megoldásának fejlődését.

A tagállamok közötti kereskedelmet érintő kartellesek kapcsán egyidejűleg kell alkalmazni a közösségi és a tagállami jogot. Örömmel hívja fel a figyelmet a re-

cenzens a könyvnek arra a részére, amely a közösségi és a tagállami jog viszonyát boncolgatja. A szerző közösségi jogesetek alapján mutatja be, teszi képletessé az ügy „európai dimenziójának” meglehetősen elvont tételét. A közösségi és a tagállami jog alkalmazásának kartell, az erőfölény és az összefonódás terén eltérésekkel érvényesülő – még a versenyjog iránt érdeklődők számára sem mindig világos – normái érthetőkké válnak a mű elolvasását követően.

Bár a magyar versenyjog nagymértékben harmonizált, Nagy Csongor István könyve számos eltérésre hívja fel a figyelmet. A magyar olvasó számára különösen fontos segítség, hogy az európai és a magyar versenyjog részkérdéseinek összehasonlítására is vállalkozik a mű. A szerző kritikával illeti, pl. azt, hogy nem vettük át a „gazdasági egység” koncepciót, hanem a hagyományos polgári jogi, társasági jogi jogalanyrendszeren alapulva a GVH joggyakorlata igyekszik a „réseket betölteni”. A szerző felhívja a figyelmet arra is, hogy a Bizottság „de minimis” közleménye több vertikális korlátozást is kivon a csekély jelentőségű megállapodásokra vonatkozó „menedékből”.

A szerző kritikusan közelít az általa vizsgált kérdésekhez. Az EK versenyjogi gyakorlatát illetően érzékelteti, hogy a fejlődés nem mindig egyenes vonalú, a hatá-

rozatok, ítéletek mondanója nem mindig kristálytisza, az azokat értelmező jogirodalom számos kérdésben megosztott. A Gazdasági Versenyhivatal hasonló tárgyú eseteinek bemutatása kapcsán időnként kiderül az olvasó számára, hogy egy másik ügyben részletesen elemzett problémát sokszor éppen csak érintenek, és a hazai versenyjogászokat nem mindig azok a jogi problémák foglalkoztatják, amelyek iránt brüsszeli kollégáik érdeklődnek. Nagy Csongor István nem mulasztja el, hogy rámutasson a – szerencsére nem nagy számú – eltérésekre. Az – ebben a tekintetben nem elfogulatlan – recenziens örömmel konstataulta, hogy a szerző többnyire pozitív véleményt formál a versenytanácsi határozatok tartalmáról (bár leírási, nyelvhelyességi és stíláris hibáikra nem rest a figyelmet felhívni).

A tisztelt olvasó többet kap, mint amit a mű címe ígér. A könyvben nem csupán kartelljogról, hanem minden olyan fontos kapcsolódó kérdéstről (a versenyjog személyi, tárgyi és területi hatályáról, eljárásjogi kérdésekről, bizonyítási teherről, és még számos további problémáról) képet kap az érdeklődő, amely a szűkebb értelemben vett kartelljog megértéséhez szükséges. Olyan kérdéseket is feszeget a szerző, mint például, hogy kiterjed-e a versenyjog tárgyi hatálya karitatív, non-profit tevékenységekre, társadalmi érdeképviseleti tevékenységre, a sportra.

További „extra”, hogy a Nagy Csongor István elkalauzol minket a versenyjogi jogszabályok világába is (az EK jog elsődleges forrásaitól az ajánlásokig), amelyek ismeretével felvértezve kezdhethetjük meg képzeletbeli utazásunkat az esetjogban.

Izgalmas kérdést feszeget a szerző, amikor a Tpv. és más jogszabályok viszonyát elemezve rámutat, hogy ebben az összefüggésben a speciális jogszabály nem rontja le az általános szabálynak minősülő Tpv.-t. Recenziens a végkövetkeztetést – a Tpv. alkalmazhatóságát – tekintve egyetért a szerzővel, bár egy ágazati norma és a nemzetgazdaság egészében érvényesülő Tpv. között, pusztán a hatókör alapján még nem látja megállapíthatónak a speciális-általános viszonyt, ahhoz azt is szükségesnek érzi, hogy a másik jogszabály is versenyjogi irányultságú legyen.

A szerző fontos megállapítása, hogy a külön jogszabálynak megfelelő magatartás tanúsítása még nem jelenti azt, hogy a Tpv. is betartásra került. Sőt még abból a tényből sem következik a versenyjogi jogszerzés, hogy egy vállalkozás külön jogszabály alapján készült üzletszabályzatának megfelelő magatartást tanúsított, amely üzletszabályzat jóváhagyásra került a külön jogszabály betartása felett öröködni hivatott hatóság által. Nem minden pikantéria nélküli az, hogy a fenti elvekkell ellentétes versenyhivatali határozatra is találunk példát a könyvben a közelmúlt gyakorlatából, az általános szerződési feltételek módosításának közzététele témakörében (131. oldal).

A szélesebb tematikai megközelítés hátulütője, hogy a kartelljog „aktuális slágertémái” a magánjogi jogérvényesítés és az engedékenységi politika nem kaptak fontosságuknak megfelelő helyet és terjedelmet a könyvben. A recenzens hiányolja az EK csoportmentesítési rendeletekhez

kapcsolódó joggyakorlat bemutatását és sajnálattal észleli, hogy a versenyügyekben a magyar bírósági ítéletek is – tisztelet a csekély számú kivételnek – a terjedelmi korlátok áldozatául estek.

A könyvet nem csak jogászok, hanem a gazdasági élet valamennyi, felelős döntéshozó helyzetben lévő szereplője haszonnal forgathatja. Célszerű lenne tájékozódniuk, pl. arról, hogy ha részt vettek egy megbeszélésen, amin bizonyíthatóan létrejött kartell megállapodás, akkor a közösségi joggyakorlat szerint (pl. Hercules, Enichem ügyek, 176. old.) nekik kell bizonyítaniuk azt, hogy nem adták hozzájárulásukat a versenyellenes megállapodáshoz. Akár egy perbeli egyezség is minősülhet versenyjogi megállapodásnak (Bayer v. Süllhofer ügy 174. old.), és mikor tekinthető a gyártónak a forgalmazóhoz címzett egyoldalú nyilatkozata vertikális megállapodásnak (183. old.).

A könyv olvasását segíti a rengeteg érdekes ügyet felsorakoztató tartalom és az

ebből fakadó olvasmányos stílus. Nem árt azonban, ha az olvasó otthon van az idegen szavak világában, mert a szerző nem rejti véka alá angolos, franciás és latinos műveltségét. A részkérdésekhez való hozzáférést nagyban megkönnyíti a könyv részletes tárgy- és ügymutatója, továbbá a versenyjogi szöveget. Az anyagban szereplő bőséges forrásmegjelölés megnyugtató kiindulási alapot biztosít további kutatómunkákhoz.

A szerző munkáját nemcsak azért lehet méltatni, mert éppen jó időben adja közre a magyar és közösségi kartelljog jelenlegi állásának színvonalas összefoglalását, hanem azért is, mert mindezt sikerül olyan formában prezentálnia, amely lehetővé teszi az ismeretanyag eljutását a szűk szakmai körön kívüli olvasóközönséghez is.

A könyvet a Versenykultúra Központ támogatásával a HVG-Orac Kiadó jelentette meg.

MISKOLCZI BODNÁR PÉTER

Versenyjogi jogsértések esetén érvényesíthető magánjogi igények

Kétségtelen, hogy 1997 óta a közösségi versenyjogban és ennek hatásaként a nemzeti versenyjogokban is lépésváltás zajlik. Ennek egyik eleme az egyre erősödő igény mind a jogalkalmazók, mind a jogalkotók oldaláról a magánjogi jogérvényesítés rendezése iránt. Az érdemi jogsértés elbírálását meghatározó anyagi jogi szabályok mellett a magánjogi igények kereteit a nemzeti jogok, a nemzeti magánjogok adják.

2009-ben jelent meg a HVG-Orac gondozásában, dr. Boytha Györgyné szerkesztésében a *Versenyjogi jogsértések esetén érvényesíthető magánjogi igények* c. kötet, amely a címben szereplő téma részleteit járja körbe. A könyv maga összefüggő tanulmányokból áll, amelyek egy magánjogi alapon induló per során felmerülő bizonyítási kérdéseket járják körül, valamint megvizsgálják a magánjogi keretek és a versenyjogi jogintézmények (pl. engedékenységi politika) közötti összefüggéseket. A szerkesztő és a szerzők kiválasztása nagy gondosságra utal. A szerzők jelentős része amellelt, hogy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezik versenyjogi ügyekben mind a Gazdasági Versenyhivatal előtti eljárások kapcsán, mind a magyar bíróságok előtt, egyben elismerése méltó elméleti tudással is rendelkezik a témában.

Egy tanulmánykötet bemutatásakor nehéz dolga van a recenzeálónak, hiszen a műfaj nem bírja el az összes tanulmány bemutatását, ahogyan az is méltánytalan, ha csak egyes szerzőket emel ki a recenzens. Ezt figyelembe véve elsősorban a magánjogi jogérvényesítés jelentőségére szeretnénk felhívni a figyelmet, hiszen ha talán nem is váltja fel sosem a közérdekű jogérvényesítést Európában a versenyjog terén, mégis bizonyosra vehető, hogy a jelentősége növekedni fog. Az ötlet és lehetőség egyik felkarolója Európában a 2002-ben alakult Cartel Damages Claims elnevezésű szervezet, amely nagyüzemben vásárolja fel, már az Egyesült Államokat emlékeztető módon, a versenyjogi jogsértések alapján keletkező magánjogi igényeket, majd peresíti azokat. Mindemellett az Egyesült Királyságban is egyre központosabb témáról van szó, így pl. a Which?, egy fogyasztóvédelmi szervezet, arra kényszerítette a Football Shirts néven elhíresült versenykorlátozó megállapodásban érintett vállalkozásokat, hogy egyezzenek meg a fizetendő kártalanításról, ám

így elmaradt a bírósági ítélet is. A téma szépségét tovább növeli, hogy az Európai Bizottság is kártérítési keresetet indított az ún. liftkartell ügyben, amelyben éppen ő hozott határozatot.

Az érdekek sokszínűsége mellett hasonlóan sokszínű a jogi problémák tárháza. Alapvetően a jövő fogja csak tudni megválaszolni, hogy milyen hatással jár egymásra a közérdekű jogérvényesítés, a magánérdekű igényérvényesítés, az állam büntetőjogi szankcionálási igénye és

az engedékenységi politika. Mindezt tetézi a könyvben is elemzett kérdés, nevezetesen, hogy vajon a hagyományos kontinentális felfogás az ügyvédi sikerdíjak vonatkozásában képes-e kezelni azt a kérdést, miszerint egy versenyjogi jogsértés bizonyítása bíróságok előtt óriási anyagi ráfordításokat és nagy jogi és közgazdasági szakértelmet igényel, amely megtérülése rendkívül bizonytalan. Mindemellett végezetül megjelenik a választott bíráskodás és a forum shopping is mint neu-

ralgikus pont, hiszen közérdek alapján a választott bírósági ítéletek megtámadhatóak lehetnek adott esetben ha sértik a versenyjogi előírásokat.

Mint látható a téma sok érdekes és megválaszolendő kérdést vet fel, amelyek egy részét csak a gyakorlat fogja tudni majd megválaszolni. A másik rész megválaszolására pedig kiváló a címben említett könyv.

SZILÁGYI PÁL

William W. Lewis: A termelékenység ereje

Január 26-án mutatta be a Versenykultúra Központ a szakmai közönség számára William W. Lewis *A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége* című könyvének magyar kiadását.¹ Massimo Motta Versenypolitika – Elmélet és Gyakorlat című munkájának 2007-es megjelentetését követően ez a mű a Versenykultúra Központ gondozásában napvilágot látott második szakkönyvfordítás.

A könyvben William W. Lewis egy, a McKinsey Global Institute 1991-ben elkezdett és tizenkét éven át zajló kutatási projektjének eredményeire támaszkodik, amelynek célja az volt, hogy bizonyos iparágakban elvégzett esettanulmányok segítségével hasonlítsa össze az egyes országok közötti termelékenységi különbségeket és állapítsa meg azok okait. A szerző szakmailag igényesen, egyben színesen és közérthetően tárja az olvasó elé Japán, Nyugat-Európa, az Egyesült Államok, Korea, Brazília, Oroszország, Lengyelország és India gazdasági sikereinek és kudarcainak elemzését és ennek során leszűrt következtetéseit.

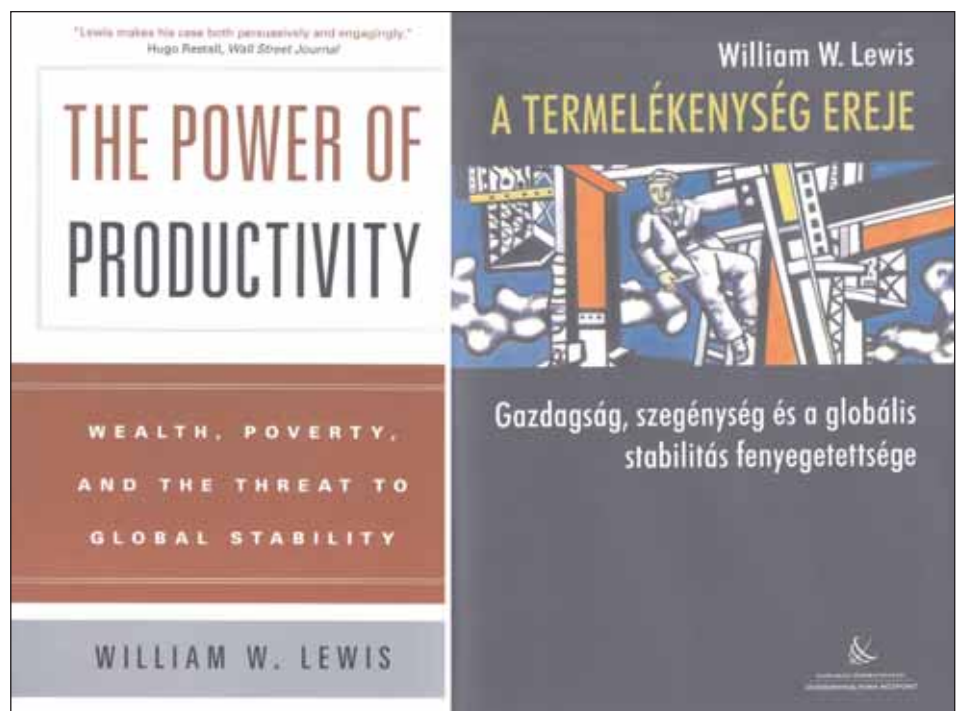
A könyvben megjelenő egyik legfontosabb észrevétel, hogy a makrogazdasági politika, valamint a munka- illetve tőkepiaci folyamatok mellett a termékpiacokon zajló versenynek is komoly befolyása van a gazdaság teljesítményére. Lewis szerint a belső piacokon zajló verseny

egyenlő feltételei nélkülözhetetlenek egy egészséges gazdaság működéséhez. Lewis egy másik észrevételében az olyan gazdaságpolitikai eszközöket kritizálja, mint az importvámok, a kis- és középvállalatok támogatása, a munkaerő elbocsátásával kapcsolatos korlátozások, vagy a magas minimálbérek, melyek jelentősen torzítják a piacokat, ezáltal korlátozzák a termelékenység növekedését, lassítják a gazdasági növekedést, és a magasabb munkanélküliséghez is hozzájárulnak. Ezen eszközök helyett az egyenlő játékszabályok megteremtésének jelentőségét, valamint az adókon és támogatásokon keresztül történő jövedelem-újraelosztást hangsúlyozza.

A könyv mondanivalója a jelenlegi hazai és világgazdasági helyzetben is aktuális, a kötetben több példa is szemlélteti, hogy válságban sem a piaci erők szerepének korlátozása a megoldás, hanem éppen ellenkezőleg.

A termelékenység ereje szilárd szakmai alapokon nyugszik, azonban nem csak a szakértőknek szól, célja a közvélemény formálása is. A Gazdasági Versenyhivatal és a Versenykultúra Központ bízik abban, hogy a könyvben megjelenő gondolatok és szemléletmód a hazai gazdaságpolitikai vitákban is teret nyer.

A kötet 500 példányban jelent meg, megvásárolható a könyvesboltokban és az interneten.

¹ A könyvről rövid recenzió jelent meg a Versenykör 2006. júliusi számában (II. évfolyam 2. szám).

A gazdasági verseny jogi kérdései – az 1960-70-es években

1976-ban jelent meg György Ernő *A gazdasági verseny jogi kérdése* című munkája. A versenyjog minden területét felölelő kötet részletesen ismerteti a nemzetközi és a hazai versenyjogi szabályozás legfontosabb intézményeit, kitérve az 1960-as és 1970-es években született magyarországi bírói döntésekre is. Az alábbiakban a kartellekkel összefüggésben tett megállapítások köréből válogattunk néhányat.

A kartellszabályozás kapcsán György Ernő kiemelte, „a kartelleket érintő szabályozások és az azokhoz fűződő gyakorlat a fejlett tőkés országok körében eltérő vonásokat tüntet fel a gazdasági strukturális adottságok, a koncentráció mértékének alakulásával kapcsolatosan”. „Elvileg a kartelltilalom érvényesül – a kivételezéstől eltekintve – az Egyesült Államok erre vonatkozó szabályozása körében. Számos ország szabályozása a kartellmegállapodások bizonyos fajait tilalmazza. Így az angol szabályozás tilalmazza azokat a versenymegállapodásokat, amelyek a kikötött eladási árak betartását a szállítás megtagadásával vagy egyéb szankciós kikötésekkel érvényesítik, ugyanígy a bojkottra vagy a diszkriminációra irányuló megállapodásokat. A belga szabályozás a gazdasági hatalommal való visszaélést, a svájci 1964. évi kartelltörvény a megállapodások visszaélésszerű megnyilvánulásait, a versenynek közös akcióval való korlátozására irányuló megállapodásokat tilalmazza. Egyes országok szabályozása a kartell érvényességi feltételeként szabja meg annak a megjelölt hatóságnál történő regisztrálását.”

Amint azt a szerző kiemelte, felmerült az a kérdés, „vajon a kölcsönös információ nyújtására létrejövő megállapodások a kartell körébe esőnek tekinthetők-e. Az 1969. évi angol szabályozás szerint a kölcsönös információ nyújtására vonatkozó szerződések, amelyek az árakra, üzleti feltételekre, termelési és forgalmi adatokra vonatkoznak, a kartellel azonos elbírálás alá esnek. Ugyanígy a kartelltilalomba ütköznek minősítette az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága a gyárosoknak azt a megállapodását, amely rendszeres árinformáció-cserére irányul.”

A nem horizontális kartellek vonatkozásában egyebek között ismertetésre kerül, hogy „az országok többségében...”, így az osztrák Legfelsőbb Bíróság egy 1967-ben meghozott döntésében az a felfogás érvényesült, hogy a kartelltörvény körébe esik a gyártó és a forgalomba hozó vállalatok között létrejött megállapodás is, ha az a piaci viszonyok, valamint a kartellen kívül álló versenytársak versenyképességének befolyásolására irányul.”

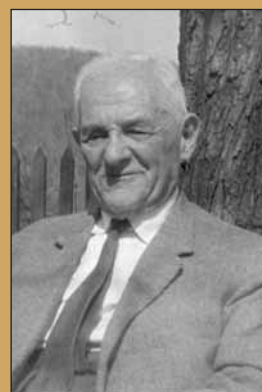
A kartellekkel szembeni formai követelmények vonatkozásában a kötet arról tájékoztat, a kartellmegállapodás „írásba foglalása nem feltétele annak, hogy valamilyen megállapodás a kartellszabályozás körébe ütközönnek tekinthető-e. Így a német bírói gyakorlatban kifejezésre jut az a felfogás, hogy a felek között létrejövő, az akaratmegegyezést kifejezésre juttató barátságos megegyezés, ha az a felek üzleti magatartásában érvényesül, a kartellmegállapodások körébe esőnek tekintendő. Az 1945. évi francia versenytörvény szerint tilalmazott kartellmegállapodások kifejezett vagy hallgatóságos megegyezések alakjában is létrejöhetnek.”

Megjegyzi a szerző, „sok ország kartellszabályozása általában nem tekinti a kartelltörvény hatálya alá tartozónak azokat a megállapodásokat, amelyek a bankok, valamint a biztosítótársaságok kapcsolatában jönnek létre. Miután éppen ezek az intézetek, vállalatok hatalmas, a monopolgazdálkodásban is kiemelkedő súllyal rendelkező pozíciót foglalnak el, joggal vethető fel az a kérdés, vajon ez a kivételezés a gazdasági verseny érvényesülésének elvével összhangban áll-e. Ezeket az aggályokat egyes tőkés országokban számosan kifejtették, s fel is merült több országban a kartelltörvény ily irányú kiterjesztésének gondolata.”

György Ernő kitér a kartelltilalom alól mentesülő megállapodások kérdésére is: „A kartellekkel szemben versenytildalmat érvényesítő országokban a kivételezések köre egyfelől oly megállapodásokat érint, amelyek jellegüknél fogva – negatív vonatkozásban – nem a piac felosztására, valamilyen egységes árszint kialakítására vagy a verseny körének szűkítésére irányulnak. A másik irányban ható megoldás azokat a pozitív jellegű megállapodáso-

György Ernő (1888–1977)

Jogász, szakíró, az állam- és jogtudományok doktora. Jogi tanulmányait a nagyváradi jogakadémián és a kolozsvári tudományegyetemen végezte.

A Tanácsköztársaság idején a Közellátási Népbiztoságnál működött. 1926-tól az Országos Hitelvédő Egylet ügyvezető igazgatója. Szervezője, majd első elnöke volt a Közületi Egyeztető Bizottságnak (később döntőbizottság). 1950-től bíró, 1953-tól 1957-ig jogtanácsos. Szakirodalmi munkásságában a hitel biztosítékainak, 1945 után a külkereskedelmi szerződések, a gazdasági verseny új jogi szabályozásának kérdéseivel foglalkozott. Főbb művei: Adózás. Az egyéni cégek és a részvénytársaságok adói (Bodroghy Józseffel), 1921.; Neue Wege des Insolvenzrechtes, 1930.; A váltságjog kialakulása, 1933.; A hitel biztosítékai. Kezesség, zálogjogingó dolgon, biztosítás, engedmény, 1942.; A gazdaságjog szerkezeti változásai, 1948.; Kereskedelmi társasági jog, 1969.; A gazdasági verseny külkereskedelmi vonatkozásai, 1973.; A gazdasági verseny jogi kérdései, 1976.

(Forrás: Magyar Életrajzi Lexikon, www.mek.oszk.hu)

kat vonja a kivételezések körébe, amelyek a termelés racionalizálását, a műszaki fejlesztést, a szélesebb körű piacismeret megszerzését tekintik céljuknak: A gyakorlatban ezek a határvonalak gyakran elmosódnak, és az alapelképzelés szerint kedvezőnek mutató célkitűzésekhez a versenyt hátrányosan érintő kihatások kapcsolódnak. Így a gazdaságilag kedvezőnek mutató műszaki fejlesztésre, racionalizálásra irányuló közösség a kialakult együttműködés során kiterjeszkedhet a kialakult kedvező gazdasági helyzet kihasználását célzó, a privilegizáltsággal biztosított haszonszerzés elérésére.”

Előzetes statisztikai adatok a Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti tevékenységéről

A 2008-ról áthúzódott és a 2009-ben kezdődött bejelentésekről, panaszokról
és a versenyfelügyeleti eljárásokról
Az összeállítás időpontja: 2009. február 28.

I. Bejelentések és panaszok

Megnevezés	Száma
2008-ról áthúzódott	295
2009-ben érkezett	265
Együtt	560
Ebből: jogerősen elutasított	234
Versenyfelügyeleti eljárás indult	55
Elbírálás alatt, folyamatban lévő	271

Elbírált jogorvoslati kérelmek száma

Megnevezés	A jogorvoslati kérelmet	
	elfogadta	elutasította
Fővárosi Bíróság	6	4
Összesen	6	4

II. Versenyfelügyeleti eljárások

Megnevezés	Száma
2008-ról vagy korábbi évekről áthúzódott	100
2009-ben indult	27
Együtt	127
Ebből: versenyhivatali határozattal lezárt	14
Folyamatban lévő	113

Az eljárások megoszlása

Megnevezés	Száma
Fogyasztók megtévesztése	62
Erőfölény	27
Versenykorlátozó megállapodás	22
Fúziókontroll	16
Összesen	127

III. Versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatok megoszlása

Megnevezés	Törvény- sértés	Bírság eFt-ban	Kötele- zettség- vállalás	Jogsértés hiánya	Meg- szüntetés	Vizsgálói lezárás	Összesen
Fogyasztók megtévesztése	5	256 500	0	2	1	0	8
Erőfölény	0	0	0	0	0	0	0
Versenykorlátozó megállapodás	0	0	0	0	0	0	0
Fúziókontroll	1	2 900 000	0	0	0	1	2
Összesen	6	3 156 500	0	2	1	1	10

IV. Fúziós kérelmek megoszlása

Megnevezés	Száma
Engedélyezés	2
Engedélyezés feltétellel	1
Tiltás	0
Nem engedélyköteles	0
Vizsgálói lezárás	1
Összesen	4

Bírság eFt (késedelem miatt)	0
---	----------

V. Versenyfelügyeleti döntésben kiszabott legnagyobb bírságok (2009. január 1.–február 28.)

Vj szám	Ügynév	Összeg	Ügytípus
130/2006	Strabag – Egri Útépítő – HE-DO Kft. – Swietelsky Kft.	2 900 000 000	kartell
116/2007	L'OREÁL Mo. Kft. – Age Re-Perfekt	150 000 000	fogyasztók megtévesztése
117/2008	Bakker Virágküldő Kft. – megtévesztő ajánlatok	100 000 000	fogyasztók megtévesztése
133/2008	Penny Market – árfeltüntetés	5 000 000	fogyasztók megtévesztése
107/2008	Egészségfarm – gyógyhatású készítmények	1 000 000	fogyasztók megtévesztése
108/2008	Sonnenlicht – termékbemutatók	500 000	fogyasztók megtévesztése

---

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának lapja

Szerkesztőség: 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levél cím: 1245 Budapest 5., Pf. 1036

Telefon: (1) 472-8900. Fax: (1) 472-8905.

E-mail: versenyukor@gvh.hu

Szerkesztő: Tóth Tihamér.

Állandó munkatársak: Bassola Bálint, Belényi Andrea, Csépai Balázs, Dániel Anna, Horváth Lászlóné, Mihálovits András, Morvayné Vigh Katalin, Rusztiné Juhász Dorina, Zavodnyik József.

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6.

Telefon: 266-9290, www.mhk.hu

Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.

09.1013 – Nyomja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. www.hknyomda.hu

Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.
